

แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสีซึ่ง

โดย

นางสาวประกายดาว เขมะจันทร์
กรรมการผู้จัดการ บริษัท สตาร์ ไอ แอม จำกัด

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัย เรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสินเชื่อ” ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ ของ นางสาวประกายดาว เขมะจันทร์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกัน ราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑-๒๕๖๒

พลโท

(จจรฤทธิ์ นิลกำแหง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสินเชื่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นางสาวประกายดาว เขมะจันทร์

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

Abstract

Title : New modern retail platform and retail ecology to provide local traditional retail community with more modern retail management to be competitive with modern retailers.

Field : Economics

Name : Mr.Viboon Wongsakul

Course NDC Class 61

The objective of this research is to study supporting system for enhancing traditional trade in Thailand. Modern trade retailers have played important role in the market and continues to gain share from traditional trade retailers. In addition, New technology also disrupted the retail market and has blended with consumer lifestyle which drive traditional retailers to lose their sale and market share.

This research was conducted in a quality approach by gathering information from various sources including Thailand's 20-Year National Strategy, literature review, secondary data collection, case study and experiences of experts. Subsequently, gathered information was analyzed to define new "Modern Retail Ecology Platform" as well as analyzing on elements of retail platform system and social benefit aspects

The main problem focused in this research is traditional retailers disruption, especially small and medium size businesses, which requires to be competitive with modern trade retailers. It is, therefore, necessary that the country shall implement "Modern Retail Ecology Platform" as soon as possible to prevent the collapse of traditional retailers which led to many problems in Thai local community and society in the near future. Moreover, this issue will lead to subsequent huge gap in the country's distribution of incomes between the rich and the poor larger and larger.

Besides, The suggested direction for Thai traditional retail businesses is to move towards "Omni-Channel" model which is a fully-integrated retail business model that provides shoppers a unified experience across online and offline channels. Omni-Channel platform would enhance and strengthen Thai traditional retailers to extends from brick-and-mortar format to mobile-browsing, e-commerce marketplaces, on-line storefronts, social media, and etc. "Thailand Retail Platform Online-to-Offline: O2O project" is highly

recommended to be developed with key modern retail strategic partners to cover main system components which comprise of e-order, e-payment and e-logistics and many more retail infrastructures. In addition, this Project would directly benefit to community from providing local products and services which led to higher employment rate and better income distribution. As aforementioned reasons, this Project could be the role model of Thai local economy to drive and sustain Thai economy in the long run according to Thailand's 20-Year National Strategy, especially to substantially improve the income distribution more and more to local retail communities all over Thailand which will bring the higher incomes to the poor resulting in smaller incomes gap with the rich

Abstract

Title : New modern retail platform and retail ecology to provide local traditional retail community with more modern retail management to be competitive with modern retailers.

Field : Economics

Name : Mr.Viboon Wongsakul

Course NDC Class 61

The objective of this research is to study supporting system for enhancing traditional trade in Thailand. Modern trade retailers have played important role in the market and continues to gain share from traditional trade retailers. In addition, New technology also disrupted the retail market and has blended with consumer lifestyle which drive traditional retailers to lose their sale and market share.

This research was conducted in a quality approach by gathering information from various sources including Thailand's 20-Year National Strategy, literature review, secondary data collection, case study and experiences of experts. Subsequently, gathered information was analyzed to define new "Modern Retail Ecology Platform" as well as analyzing on elements of retail platform system and social benefit aspects

The main problem focused in this research is traditional retailers disruption, especially small and medium size businesses, which requires to be competitive with modern trade retailers. It is, therefore, necessary that the country shall implement "Modern Retail Ecology Platform" as soon as possible to prevent the collapse of traditional retailers which led to many problems in Thai local community and society in the near future. Moreover, this issue will lead to subsequent huge gap in the country's distribution of incomes between the rich and the poor larger and larger.

Besides, The suggested direction for Thai traditional retail businesses is to move towards "Omni-Channel" model which is a fully-integrated retail business model that provides shoppers a unified experience across online and offline channels. Omni-Channel platform would enhance and strengthen Thai traditional retailers to extends from brick-and-mortar format to mobile-browsing, e-commerce marketplaces, on-line storefronts, social media, and etc. "Thailand Retail Platform Online-to-Offline: O2O project" is highly

recommended to be developed with key modern retail strategic partners to cover main system components which comprise of e-order, e-payment and e-logistics and many more retail infrastructures. In addition, this Project would directly benefit to community from providing local products and services which led to higher employment rate and better income distribution. As aforementioned reasons, this Project could be the role model of Thai local economy to drive and sustain Thai economy in the long run according to Thailand's 20-Year National Strategy, especially to substantially improve the income distribution more and more to local retail communities all over Thailand which will bring the higher incomes to the poor resulting in smaller incomes gap with the rich

ข

คำนำ

(นางสาวประกายดาว เขมะจันทร์)
นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑
ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

(นางสาวประกายดาว เขมะจันทร์)
นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑
ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ข้อจำกัดของการวิจัย	
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
คำจำกัดความ	
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับแรงงานนอกระบบ	
แนวคิดเกี่ยวกับการรับงานไปทำที่บ้าน	
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์	
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการคุ้มครองทางสังคม	
แรงงานนอกระบบของประเทศไทย	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงงานนอกระบบและผู้รับงานไปทำที่บ้าน	
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
บทความ เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือน	
กรอบแนวคิดของการวิจัย	
สรุป	
บทที่ 3 สถานการณ์เรื่องเศรษฐกิจและการตลาดปาล์มน้ำมันในประเทศไทย	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย	
การปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศไทย	
การปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศมาเลเซีย	
การปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศอินโดนีเซีย	
สรุป	
บทที่ 4 บทวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ	
ประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด	51
ผลการวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ	
ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดในภาพรวม	52
ผลการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ	
ประสิทธิผล การบริหารงานของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดนราธิวาส	59
สรุป	64
บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ	66
สรุป อภิปรายผล	66
ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	76
ผนวก ก แบบสอบถามความพึงพอใจและข้อคิดเห็นของผู้มารับบริการ	
ศูนย์ดำรงธรรม	77
ผนวก ข ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ	80
ประวัติย่อผู้วิจัย	82

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

3-1 จัดเก็บภาษีการส่งออกน้ำมันปาล์ม

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่

- 2-1 แผนภาพแสดงระบบที่สำคัญรากของปาล์มน้ำมัน
- 2-2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์หนี้ของคนไทย หนี้ครัวเรือนของคนไทยมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง ๑๐ ปี ที่ผ่านมาโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) พบว่าครัวเรือนไทยมีหนี้ในระบบคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ในปี พ.ศ.๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๕๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ในขณะที่มีมูลค่าหนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ อยู่ที่ ๑๑.๕ ล้านล้านบาท เฉลี่ย ๔๗๙,๗๑๖ บาท ต่อครัวเรือน ซึ่งเพิ่มขึ้น ๔ เท่าจากปี พ.ศ. ๒๕๔๙ สาเหตุมาจากมาตรการการกระตุ้นเศรษฐกิจ ของรัฐบาลผ่านการกระตุ้น การอุปโภค บริโภคของประชาชน และจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) พบว่าครัวเรือนไทย ๑๐.๔ ล้าน ครัวเรือน หรือเกือบครึ่งหนึ่งของครัวเรือนไทยทั้งหมดมีหนี้คิดเป็นมูลค่ารวม ๓.๓๔ ล้านล้านบาท มูลค่าเฉลี่ย ๑๕๓,๔๒๕ บาท ต่อ ครัวเรือน โดยธนาคารเป็นแหล่งเงินกู้หลัก ส่วนหนี้ในระบบคิดเป็นร้อยละ ๘.๖ โดยมีหนี้สินนอกระบบเฉลี่ย ๓,๓๔๖ บาทต่อครัวเรือน (ผลสำรวจของสภาวิจัยแห่งชาติ) แต่ในขณะที่กระทรวงมหาดไทยสำรวจพบว่าประชาชน ๑.๓ ล้านราย มีหนี้สินนอกระบบเฉลี่ย ๓๘,๔๖๒ บาท ต่อ ราย (ซึ่งสูงกว่า สสช. ถึง ๑๑ เท่า)

เนื่องจากมีประชาชนจำนวนมากได้รับความเดือดร้อนจากบริษัทลิสซิ่งที่ทำสัญญา กู้ยืมเงิน โดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยได้รับข้อมูลจากกลุ่มพิทักษ์สิทธิลูกหนี้ ที่ได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เรื่อง ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากบริษัทลิสซิ่งที่ทำสัญญากู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ทำให้ทราบความเป็นมาของปัญหา โดยบริษัทที่ลงท้ายชื่อด้วย ลิสซิ่ง เกือบทั่วประเทศไทย ทั้งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือไม่ได้อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ มีพฤติกรรมฉ้อโกงประชาชน และหลอกลวงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีโฆษณาว่ารับจํานำทะเบียนรถ และให้ประชาชนกู้ยืมเงินซึ่งคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดและยึดหลักประกัน โดยหลอกลวงประชาชนว่าเป็นการทำสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปในระดับรากหญ้าซึ่งไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมาย หลงเชื่อว่าเป็นการทำเช่าซื้อรถยนต์ หรือจักรยานยนต์ โดยบริษัทลิสซิ่งบางแห่งมีการลงโฆษณาทางทีวีและบอกว่าเป็นบริษัทที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย แต่ในข้อเท็จจริงเป็นการให้ประชาชนกู้ยืมเงิน และลงนามในสัญญากู้ยืมเงิน หนังสือค้ำประกันการกู้ยืมเงิน โดยใช้ทะเบียนรถยนต์หรือ

รถจักรยานยนต์เป็นหลักประกัน โดยการทำบันทึกข้อตกลงเสนอการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ไว้กับบริษัทลีสซิ่ง ทั้งนี้ผู้กู้ต้องยอมรับในการคิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมในการใช้วงเงิน มีการคิดดอกเบี้ยสูงเท่าหรือมากกว่าเงินกู้นอกระบบ โดยบริษัทเหล่านี้คิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมอยู่ระหว่าง ๓๐-๕๐ เปอร์เซ็นต์ต่อปี บริษัทเหล่านี้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย แต่มีพฤติกรรมปกปิดสถานะของตัวเอง โดยอ้างว่าตัวเองอยู่ภายใต้กฎหมายการให้สินเชื่อส่วนบุคคล (ซึ่งต้องเป็นสินเชื่อแบบไม่มีหลักประกัน) นาโนไฟแนนซ์ (สินเชื่อแบบไม่มีหลักประกัน) หรือสินเชื่อเช่าซื้อ แต่ในสัญญาเงินกู้ที่บริษัททำไว้กลับมีเจตนาชัดเจนว่าเป็นสัญญาเงินกู้แบบมีหลักประกัน และมีเจตนาที่จะยึดทรัพย์ที่ค้ำประกัน ถ้าผู้กู้ขาดส่ง หรือไม่ชำระหนี้ตามที่ตกลงกันในสัญญากู้ยืมเงินทางบริษัทลีสซิ่งมีสิทธิ์ที่จะดำเนินการยึดหลักประกันซึ่งเป็นรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์เพื่อขายทอดตลาดต่อไป โดยลูกหนี้ไม่มีโอกาสทราบว่าหลังจากที่รถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ถูกขายทอดตลาดแล้ว มีเงินคงเหลือจากการขายชำระหนี้มากน้อยเพียงใด จากการศึกษาข้อมูลพบว่าสัญญาลีสซิ่ง ยังไม่มีความหมายที่ชัดเจนว่าหมายถึงสัญญาลักษณะใด และจะใช้กับการประกอบธุรกิจให้บริการทางการเงินประเภทใด และพบว่าผู้ให้บริการทางการเงินใช้คำโฆษณาดังกล่าวในการให้สินเชื่ออย่างหลากหลาย ซึ่งมีทั้งธุรกิจให้บริการทางการเงินที่อยู่ภายใต้กำกับ และไม่อยู่ภายใต้กำกับของกระทรวงการคลัง

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น คือเกิดจากปัญหาในการตีความการกระทำต่างๆ ของผู้ให้บริการทางการเงิน เช่นการให้สินเชื่อโดยผู้ขอต้องนำทะเบียนรถมามอบให้ผู้ประกอบการยึดถือไว้ชั่วคราว โดยมีการทำสัญญาโอนกรรมสิทธิ์หรือไม่ก็ตาม ถือเป็นนิติกรรม “กู้ยืมเงิน” หรือไม่และผู้ประกอบธุรกิจทางการเงินที่ไม่ตรงกับใบอนุญาตที่ได้รับ มีพฤติกรรมฉ้อโกง หรืออาศัยช่องว่างทางกฎหมายหลบเลี่ยงลักษณะของการให้สินเชื่อบางประเภทโดยมีเจตนาไม่ให้อยู่ภายใต้กำกับดูแล ทำให้สามารถเรียกอัตราดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม และเบี้ยปรับต่างๆ ได้โดยอิสระ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการประกอบธุรกิจลีสซิ่งของประเทศไทย โดยศึกษาถึง
 - ๑.๑ การเปิดดำเนินธุรกิจให้สินเชื่อ โดยอาศัยช่องว่างของประมวลกฎหมายต่างๆ ที่ควบคุมว่าสามารถทำได้อย่างไร
 - ๑.๒ สถาบันการเงินต้องได้รับการรับรองตรวจสอบ การดำเนินธุรกิจ ซึ่งถือเป็นธุรกิจเฉพาะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐเท่านั้น เหตุใดขบวนการเหล่านี้จึงขาดการกำกับดูแลจากหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง
 - ๑.๓ ศึกษาขั้นตอน ตลอดจนวิธีการดำเนินงานการปล่อยเงินกู้ โดยการเอาผิดเอาเปรียบผู้บริโภคว่ามีขั้นตอนและรูปแบบใดบ้าง และใช้ช่องว่างของกฎหมายฉบับใด

๒. ศึกษาปัญหาหนี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสินเชื่อ ขณะเดียวกันก็ให้การสนับสนุนผู้ประกอบการสินเชื่อซึ่งที่ปฏิบัติตามกฎหมาย และยึดหลักธรรมาภิบาลในการประกอบธุรกิจสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปภายใต้การกำกับดูแลของรัฐและหน่วยงานที่รับผิดชอบ
๓. เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถนำมาบังคับใช้ผู้ประกอบการในธุรกิจสินเชื่อ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ศึกษาปัญหาที่เกิดจากการทำสัญญาสินเชื่อ และคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด
๒. ศึกษากรณีตัวอย่างที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ผ่านกลุ่มพิทักษ์สิทธิลูกหนี้
๓. ศึกษากฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน และการทำสินเชื่อ
๔. สัมภาษณ์หน่วยงานที่ออกกฎระเบียบ เพื่อช่วยกันหาแนวทางแก้ไขที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน
๕. สัมภาษณ์ผู้ประกอบการสินเชื่อ เพื่อให้ทราบถึงวิธีดำเนินธุรกิจ และแรงจูงใจในการคิดดอกเบี้ยที่ไม่เป็นธรรม รวมถึงหาแนวทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่เกิดความเป็นธรรมต่อลูกหนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยรวบรวมจาก

๑. รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในทุกด้านของข้อพิพาทที่เกิดขึ้น
๒. การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการศึกษาจากการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์
 - ๒.๑ ผู้ประกอบธุรกิจให้สินเชื่อประเภทสินเชื่อต่าง ๆ ทั้งในนามผู้ประกอบการ สมาคม และกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - ๒.๒ ผู้บริโภคที่ประสบปัญหาจากการถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการทั้งในด้านตัวบุคคล กลุ่มตัวแทน ที่ปกป้อง และเรียกสิทธิต่าง ๆ ตลอดจนหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
๓. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากอดีตและปัจจุบันจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนอันได้แก่ กลุ่มตัวแทนของผู้ประกอบการ กลุ่มตัวแทนของผู้บริโภค กลุ่มตัวแทนของภาครัฐ ที่กำกับดูแลผู้ประกอบการและคุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจนกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ โดยนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่กรอบของความคิดใหม่

๔. การนำเสนอข้อมูล นำเสนอข้อมูลแบบรายงานเชิงวิจัย เชิงพรรณนา และวิเคราะห์
นำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ สำหรับธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทย

ข้อจำกัดของการวิจัย

๑. โครงการวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่มีจำนวนของผู้ที่เกี่ยวข้อง
เป็นจำนวนมากทั้งทางตรงและทางอ้อม อันจะนำไปสู่การคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่ได้รับเนื่องจากการ
การไม่เปิดเผยข้อมูลอันแท้จริง

๒. การวิจัยในหัวข้อนี้มีส่วนประกอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับและเป็น
เป็นกฎหมายเฉพาะจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ในการศึกษากฎหมายในแง่มุมต่าง ๆ
อาทิเช่น เจตนารมณ์ของผู้ออกกฎหมายเดิม การตีความกฎหมายเพื่อนำไปบังคับใช้ของหน่วยงานรัฐ
ที่กำกับดูแล หรือแม้แต่ผู้ประกอบการที่ตีความกฎหมายแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ผลของงานวิจัยนำไปสู่กรอบแนวคิดในการทำให้ธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทยเป็นธุรกิจ
ที่สามารถดำเนินไปภายใต้ การดำเนินธุรกิจที่เป็นธรรม ทั้งผู้ให้กู้และผู้กู้สามารถพึ่งพาซึ่งกันและกันได้
อย่างยั่งยืน เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงแหล่งทุนของประชาชน

๒. ผลงานวิจัยฉบับนี้จํานำไปเป็นแนวคิดในการเพิ่มช่องทางและโอกาสในการเข้าถึง
สินเชื่อในช่องทางใหม่ ๆ อาทิเช่น เทคโนโลยีทางการเงิน (FIN TECH)

๓. เป็นการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
กับธุรกิจลีสซิ่งของประเทศไทย ให้สามารถนำมาบังคับใช้ให้เกิดการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจ
ลีสซิ่งสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างถูกต้องและเติบโตได้ สนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินได้
อย่างเสมอภาค และทั่วถึงภายใต้ความตระหนักถึงความรับผิดชอบ ป้องกันไม่ให้เกิดความเอารัด
เอาเปรียบระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้ อันนำไปสู่ความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศได้

คำจำกัดความ

ลีสซิ่ง	หมายถึง เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติ หลักการเกี่ยวกับสัญญาลีสซิ่งไว้เป็นการเฉพาะ แม้จะมี ลักษณะเหมือนกับสัญญาเช่าซื้อ แต่ก็มีรายละเอียด ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสัญญาลีสซิ่ง โดยตรง ความหมายของลีสซิ่ง คือ สัญญา ซึ่งบุคคลผู้เป็น

เจ้าของทรัพย์สิน หรือเป็นผู้จัดหาทรัพย์สิน เรียกว่า ผู้ให้เช่าลีสซิ่ง นำทรัพย์สินออกให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้เช่าลีสซิ่ง ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น ด้วยการชำระค่าเช่าในการใช้หรือการได้ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน โดยเมื่อสิ้นสุดสัญญาแล้ว ผู้เช่าลีสซิ่งมีสิทธิในการเลือกซื้อทรัพย์สินนั้น

สินเชื่อบุคคล

หมายถึง ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจ สินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Personal Loan) หมายความว่า สินเชื่อบุคคลเฉพาะที่ไม่มีทรัพย์สิน หรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน และให้รวมถึงสินเชื่อที่เกิดจากการเช่าซื้อ และการให้เช่าแบบลีสซิ่งในสินค้าที่ผู้ประกอบธุรกิจมิได้ จำหน่ายเป็นทางการค้าปกติ ยกเว้นในสินค้าประเภท รถยนต์และรถจักรยานยนต์ โดยผู้ประกอบธุรกิจอาจ เรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ หรือค่าธรรมเนียม

ใดๆ เกี่ยวกับสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับจาก ผู้บริโภค เมื่อคำนวณรวมกันแล้ว ต้องไม่เกินร้อยละ ๒๘ ต่อปี (Effective Rate)

นาโนไฟแนนซ์

หมายถึง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาต ตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้ การกำกับ (Nano Finance) สินเชื่อรายย่อยเพื่อการ ประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ เป็นสินเชื่อแบบไม่มี หลักประกัน ไม่จำกัดพื้นที่ให้บริการ ไม่รวมถึงสินเชื่อ รายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพที่เกิดจากการให้เช่าซื้อ และการขายแล้วเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) ในสินค้าประเภทรถยนต์ รถจักรยานยนต์ การให้สินเชื่อ จำนำทะเบียนรถ (Car for Cash) ในส่วนดอกเบี้ย ค่าปรับ

สินเชื่อเช่าซื้อ	หมายถึง	ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมใดๆ ที่ผู้ประกอบการธุรกิจ อาจเรียกเก็บรวมกันแต่ ต้องไม่เกินร้อยละ ๓๖ ต่อปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๕ เช่าซื้อ คือสัญญาที่เจ้าของทรัพย์สินออกให้เช่าและ ให้ค้ำประกันว่าจะขายทรัพย์สินนั้นหรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้น ตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็น จำนวนเท่านั้นเท่านี้คร่าว
สินเชื่อไฟโกลไฟแนนซ์	หมายถึง	สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ หมายความว่า สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัด โดยมี วงเงินรวมสินเชื่อไม่เกินห้าหมื่นบาทต่อลูกหนี้แต่ละราย และมีระยะเวลาการให้สินเชื่อตามที่ผู้บริโภครและ ผู้ประกอบการได้ตกลงกัน สินเชื่อรายย่อยระดับ จังหวัดภายใต้การกำกับไม่รวมถึง สินเชื่อที่เกิดจากการ ให้เช่าซื้อ และการขายแล้วเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) ในสินค้าประเภทรถยนต์ รถจักรยานยนต์ การให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบสืสซิ่งในสินค้าที่ผู้ ประกอบธุรกิจจำหน่ายเป็นทางการค้าปกติและ เครื่องจักรหรืออุปกรณ์เพื่อการประกอบอาชีพ สินเชื่อ เพื่อการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ สินเชื่อ เพื่อสวัสดิการพนักงานที่หน่วยต้นสังกัดได้มีการทำ สัญญากับผู้ประกอบการ และสินเชื่ออื่นตามที่ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังประกาศกำหนด

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะนำเสนอทฤษฎี แนวคิด และเจตนาในการออกกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายเพื่อใช้ประกอบการศึกษา "แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสีซึ่ง" ตลอดจนงานศึกษา วิจัย ของบุคคลอื่นที่ได้เคยศึกษาเรื่องนี้ในระบบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสีซึ่งมาศึกษาทบทวน เพื่อจะได้แสดงให้เห็นว่าในประเทศไทย ยังมีพื้นที่ที่ไม่เป็นธรรมในสังคมนิติธรรมอยู่อีกมากมาย เนื่องจากธุรกิจให้สินเชื่อ โดยนำทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์มาเป็นหลักประกัน ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายควบคุม หรือมีคำนิยาม คำจำกัดความลักษณะของการทำสัญญาไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้นจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบธุรกิจเลือกใช้รูปแบบของสัญญา เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดให้กับตนเอง และทำสัญญาในลักษณะหลีกเลี่ยงกฎหมายได้ คือทำสัญญากู้ยืมเงินบนสัญญาเช่าซื้อ และกำหนดเงื่อนไขการชำระหนี้ โดยการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์แทนการชำระหนี้กู้ยืมเงิน โดยยังไม่มีกฎหมายควบคุมอัตราดอกเบี้ยเหมือนกับสัญญากู้ยืมเงิน

ทฤษฎีและหลักการ แนวคิดในหลักนิติธรรม

ในการศึกษา "แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสีซึ่ง" ใช้หลักการและทฤษฎีดังนี้

๑. ทฤษฎี และแนวคิดในหลักการ หลักนิติธรรม (Rule of Law) ในการออกกฎหมายปรับปรุงแก้ไข และการบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยทันต่อนวัตกรรมทางการเงินสมัยใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

๒. หลักการและเจตนารมณ์ ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินทั้งระบบ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนในการดำเนินธุรกิจ และการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค

๓. ทฤษฎีและแนวคิด เรื่องพื้นที่ที่ไม่เป็นธรรมในสังคมนิติธรรม เพื่อความยั่งยืนของสังคมให้เป็นหลักการพื้นฐานในระบบกฎหมายไทย

๔. ทบทวนกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน ในประเทศไทย

๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักการ และเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Rule of Law)

การวิจัยในครั้งนี้นอกจากมีการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดในหลักการ หลักนิติธรรม แล้วยังได้พิจารณาศึกษา หลักการและเจตนารมณ์ ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินทั้งระบบ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนในการดำเนินธุรกิจและการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ เพื่อกำกับดูแล “ธุรกิจสถาบันการเงิน” ซึ่งมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติฯ หมายความว่า ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุนและธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ และให้หมายความรวมถึงการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ สถาบันการเงิน จึงแบ่งออกเป็น ๔ ประเภทดังนี้

๑. ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank) โดยธนาคารพาณิชย์แบ่งออกได้อีก ๔ ประเภท ดังนี้

๑.๑ ธนาคารพาณิชย์ไทย

๑.๒ ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย (Retail Bank)

๑.๓ ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Subsidiary)

๑.๔ สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Foreign Bank Branch/Full Branch)

๒. บริษัทเงินทุน (Finance Company)

๓. บริษัทเครดิตฟองซิเออร์ (Credit Fancier Company)

๔. กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๔.๑ ผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-Bank)

๔.๒ บริษัทบริหารสินทรัพย์ (บบส.)

๔.๓ สำนักงานผู้แทนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

โดยให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดให้สถาบันการเงินประเภทหนึ่ง ประเภทใดถือปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้ การรับฝากเงิน การรับเงินจากประชาชน การกู้ยืมเงิน การลงทุน การให้สินเชื่อ การก่อภาระผูกพัน และการประกอบธุรกิจอื่นที่สถาบันการเงินนั้นดำเนินการได้เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค รวมถึง “ธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ” ประเภทธุรกรรมแพ็คเกจอริง ธุรกรรมการให้เช่าซื้อ ธุรกรรมการให้เช่าแบบลีสซิง และธุรกรรมอื่นที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศ

การบังคับใช้/บทลงโทษ สถาบันการเงินใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๖ (การประกอบธุรกิจตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศ) ระวังโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาทและปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๕๘ (ปว.๕๘) ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ โดยที่คณะปฏิวัติพิจารณาเห็นว่า การควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชนอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน และกฎหมายว่าด้วยการกำหนดกระทรวง เจ้าหน้าที่ที่รักษาการตามกฎหมายดังกล่าว สมควรปรับปรุงรวมเป็นกฎหมายฉบับเดียวกันเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติ อนึ่ง ปรากฏว่าในขณะนี้ได้มีผู้ประกอบการรับรองหรือรับซื้อตัวเงิน กิจการจัดหาเงินทุนเพื่อบุคคลอื่น และกิจการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ รวมทั้ง การเป็นตัวแทนหรือนายหน้าของกิจการดังกล่าวมากยิ่งขึ้น และกิจการเหล่านี้มีลักษณะเป็นกิจการค้าขายซึ่งกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชนได้ แต่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน และกฎหมายว่าด้วยการกำหนดกระทรวงเจ้าหน้าที่รักษาการตามกฎหมายดังกล่าวที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังไม่มีบทบัญญัติควบคุมการประกอบกิจการดังกล่าวข้างต้น สมควรกำหนดการควบคุมกิจการนั้นไว้ในกฎหมายที่ปรับปรุงใหม่เสียด้วยในคราวเดียวกัน หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พุทธศักราช ๒๔๗๑

(๒) พระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๕

(๓) พระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙

(๔) พระราชบัญญัติกำหนดกระทรวงเจ้าหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พ.ศ. ๒๔๗๑ พุทธศักราช ๒๔๗๖

(๕) พระราชบัญญัติกำหนดกระทรวงเจ้าหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พ.ศ. ๒๔๗๑ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๔

(๖) พระราชบัญญัติกำหนดกระทรวงเจ้าหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พ.ศ. ๒๔๗๑ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ให้ใช้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แทน

ข้อ ๒ ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีหรือผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงของกระทรวงที่มีอำนาจและหน้าที่ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

ข้อ ๓ กิจการดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค

(๑) การรถไฟ

(๒) การรถราง

(๓) การชุดคลอง

(๔) การเดินอากาศ

(๕) การประปา

(๖) การชลประทาน

(๗) การไฟฟ้า

(๘) การผลิตเพื่อจำหน่ายหรือจำหน่ายก๊าซโดยระบบเส้นท่อไปยังอาคารต่าง ๆ

(๙) บรรดากิจการอื่นอันกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชนตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกา

การตราพระราชกฤษฎีกาตาม (๙) ให้กำหนดกระทรวงผู้ที่มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการนั้นด้วย

ข้อ ๔ ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค เว้นแต่จะได้รับอนุญาตหรือได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรี

ข้อ ๕ เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดดังระบุไว้ต่อไปนี้หรือกิจการอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน ให้เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

(๑) การประกันภัย

(๒) การคลังสินค้า

(๓) การธนาคาร

(๔) การออมสิน

(๕) เครดิตฟองซิเอร์

(๖) การรับรองหรือรับซื้อตัวเงิน

(๗) การจัดหาซึ่งเงินทุนแล้วให้ผู้อื่นกู้เงินนั้น หรือเอาเงินนั้นซื้อหรือซื้อลดซึ่งตัวเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นหรือตราสารการเครดิต

(๘) การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนตราสารแสดงสิทธิในหนี้หรือทรัพย์สิน เช่น พันธบัตร หุ้น หุ้นกู้ หรือตราสารพาณิชย์ หรือการทำหน้าที่เป็นตัวแทน นายหน้า ผู้จัดการ หรือผู้ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการลงทุนในตราสารดังกล่าว หรือการจัดให้มีตลาดหรือสถานที่อันเป็นศูนย์กลางการซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนตราสารดังกล่าว

การประกาศตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดประเภทหรือลักษณะของกิจการด้วยก็ได้

ข้อ ๖ ในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะว่าด้วยกิจการตามที่ระบุไว้ในข้อ ๓ หรือข้อ ๕ การประกอบกิจการดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกิจการนั้น

ข้อ ๗ ในการอนุญาตหรือให้สัมปทานตามข้อ ๔ และข้อ ๕ รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ตามที่เห็นว่าจำเป็น เพื่อความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชนไว้ด้วยก็ได้

เงื่อนไขที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมก็ได้แต่ต้องกำหนดระยะเวลาการใช้บังคับเงื่อนไขที่แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมตามที่รัฐมนตรีเห็นสมควร

ข้อ ๘ ให้กระทรวงการคลังมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการดังต่อไปนี้ หรือกิจการที่มีสภาพคล้ายคลึงกัน

(๑) การธนาคาร

(๒) การออมสิน

(๓) เครดิตฟองซิเอร์

(๔) การรับรองหรือรับซื้อตัวเงิน

(๕) การจัดหาซึ่งเงินทุนแล้วให้ผู้อื่นกู้เงินนั้น หรือเอาเงินนั้นซื้อหรือซื้อลดซึ่งตัวเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่น หรือตราสารการเครดิต

(๖) การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนตราสารแสดงสิทธิในหนี้หรือทรัพย์สิน เช่น พันธบัตร หุ้น หุ้นกู้ หรือตราสารพาณิชย์ หรือการทำหน้าที่เป็นตัวแทน นายหน้า ผู้จัดการ หรือผู้ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการลงทุนในตราสารดังกล่าว หรือการจัดให้มีตลาดหรือสถานที่อันเป็นศูนย์กลางการซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนตราสารดังกล่าว

ข้อ ๑๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาจมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผู้ดำเนินการตามที่กระทรวงการคลังมีอำนาจและหน้าที่ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ได้

เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้มอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติกิจการตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับมอบหมาย

ข้อ ๑๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในสถานประกอบกิจการตามที่ระบุไว้ในข้อ ๓ หรือข้อ ๕ ในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ประกอบกิจการและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

ข้อ ๑๖ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ ๔ หรือข้อ ๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ ๒๔^๑ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศกระทรวงการคลังเรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ Personal Loan) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกประกาศกำหนดการให้สินเชื่อรายย่อยเพื่อประกอบอาชีพอันเป็นกิจการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการธนาคาร เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต โดยสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ หมายถึง สินเชื่อส่วนบุคคลเฉพาะที่ไม่มีทรัพย์สินหรือ ทรัพย์สินเป็นหลักประกันและเพื่อประโยชน์แห่งประกาศฉบับนี้ ให้รวมถึงสินเชื่อที่เกิดจากการให้เช่าซื้อ และการให้เช่าแบบลีสซิ่งในสินค้าที่ผู้ประกอบการจมิได้จำหน่ายเป็นทางการค้าปกติ ยกเว้นในสินค้าประเภทรถยนต์และรถจักรยานยนต์ โดยเงื่อนไขในการดำเนินงาน ผู้ประกอบการต้องระบุรายละเอียดค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายต่างๆ อันเนื่องจากสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ให้ชัดเจน ครบถ้วนในเอกสารชี้ชวน ใบสมัคร และสัญญา ทั้งนี้ตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

การเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ เกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ ทั้งนี้อัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บต้องไม่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยอัตรารวม

^๑ “ประกาศกระทรวงการคลังเรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ Personal Loan)”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๘๙/ตอนที่ ๑๕/ฉบับพิเศษ, ๒๗ มกราคม ๒๕๑๕, หน้า ๓.

สูงสุดของดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ ดังกล่าวรวมกันแล้วต้องไม่เกินกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

การบังคับใช้/บทลงโทษ ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศกระทรวงการคลังต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ประกาศกระทรวงการคลังเรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ Nano Finance) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกประกาศกำหนดการให้สินเชื่อรายย่อย เพื่อการประกอบอาชีพอันเป็นกิจการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการธนาคาร เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาตโดยสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ หมายถึงสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้วงเงินสินเชื่อต้องไม่เกินหนึ่งแสนบาทต่อลูกหนี้แต่ละราย และมีระยะเวลาการให้สินเชื่อตามที่ผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจได้ตกลงกัน โดยสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ ไม่รวมถึงสินเชื่อรายย่อยรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพที่เกิดจากการให้เช่าซื้อและการขายแล้วเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) ในสินค้าประเภทรถยนต์ รถจักรยานยนต์ การให้สินเชื่อจำนำทะเบียนรถ (Car for Cash) การให้สินเชื่อจำนำทะเบียนรถจักรยานยนต์ การให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลีสซิ่งในสินค้าที่ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายเป็นทางการค้าปกติ สินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ และสินเชื่ออื่นตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

การเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ เกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ ทั้งนี้อัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บต้องไม่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยอัตราสูงสุดของดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ ดังกล่าวรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละสามสิบหกต่อปี (Effective Rate) การคิดอัตราดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก โดยผู้ประกอบธุรกิจต้องระบุรายละเอียดค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้ชัดเจนในเอกสารชี้ชวน ใบสมัคร และสัญญา ทั้งนี้ตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

การบังคับใช้/บทลงโทษ ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศกระทรวงการคลังต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ประกาศกระทรวงการคลังเรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ Pico Finance) สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัด หมายความว่า การให้กู้ยืมเงิน การรับซื้อ ซื้อมรดก หรือรับช่วงซื้อลดตัวเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด การให้เช่าซื้อ การให้เช่าแบบลีสซิ่งแก่บุคคลธรรมดาที่มีหรือไม่มี

วัตถุประสงค์ ที่มีหรือไม่มีทรัพย์สินหรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน ในจังหวัดที่สำนักงานใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจตั้งอยู่

สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ หมายความว่า สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัด โดยมีวงเงินรวมสินเชื่อไม่เกินห้าหมื่นบาทต่อลูกหนี้แต่ละราย และมีระยะเวลาการให้สินเชื่อตามที่ผู้บริโภคร และผู้ประกอบธุรกิจได้ตกลงกัน สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ ไม่รวมถึง สินเชื่อที่เกิดจากการให้เช่าซื้อ และการขายแล้วเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) ในสินค้าประเภทรถยนต์ รถจักรยานยนต์ การให้สินเชื่อจำนำทะเบียนรถ (Car for Cash) การให้สินเชื่อจำนำทะเบียนรถจักรยานยนต์ การให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลีสซิ่งในสินค้าที่ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายเป็นทางการค้าปกติ สินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ สินเชื่อเพื่อสวัสดิการพนักงานที่หน่วยต้นสังกัดได้มีการทำสัญญากับผู้ประกอบธุรกิจ และสินเชื่ออื่นตามที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังประกาศกำหนด

ผู้ประกอบธุรกิจจะประกอบธุรกิจสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับได้ เฉพาะภายในพื้นที่จังหวัดที่สำนักงานใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจตั้งอยู่ และให้สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับแก่ผู้ใช้บริการเฉพาะที่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในจังหวัดที่สำนักงานใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจตั้งอยู่เท่านั้น

การเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ เกี่ยวกับสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ ทั้งนี้อัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บต้องไม่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยอัตราสูงสุดของดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ ดังกล่าวรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละสามสิบหกต่อปี (Effective Rate) โดยผู้ประกอบธุรกิจต้องระบุรายละเอียดค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายต่างๆให้ชัดเจนในเอกสารชี้ชวน ใบสมัคร และสัญญา ทั้งนี้ตามแบบที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังกำหนด

การบังคับใช้/บดบังโทษ ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศกระทรวงการคลังต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ประกาศกระทรวงการคลังเรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ) (ฉบับที่ ๒) เพื่อปรับปรุงให้สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ ให้รวมถึงสินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ทั้งนี้ทำให้ผู้ประกอบการสินเชื่อฟิโนไฟแนนซ์สามารถให้บริการสินเชื่อได้มากขึ้น

ยกเลิกนิยามของ สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัด หมายความว่า การให้กู้ยืมเงิน การรับซื้อซื้อลด หรือรับช่วงซื้อลดตัวเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด การให้เช่าซื้อ การให้เช่าแบบลีสซิ่ง

แก่บุคคลธรรมดาที่มีหรือไม่มีวัตถุประสงค์ ที่มีหรือไม่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกัน ในจังหวัด
ที่สำนักงานใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจตั้งอยู่ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ หมายความว่า สินเชื่อรายย่อยระดับ
จังหวัด โดยมีวงเงินรวมสินเชื่อไม่เกินห้าหมื่นบาทต่อลูกหนี้แต่ละราย และมีระยะเวลาการให้สินเชื่อ
ตามที่ผู้บริโภค และผู้ประกอบการได้ตกลงกัน สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ
ไม่รวมถึง สินเชื่อที่เกิดจากการให้เช่าซื้อ และการขายแล้วเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back)
ในสินค้าประเภทรถยนต์ รถจักรยานยนต์ การให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลีสซิ่งในสินค้าที่ผู้ประกอบการ
ธุรกิจจำหน่ายเป็นทางการค้าปกติและเครื่องจักรหรืออุปกรณ์เพื่อการประกอบอาชีพ สินเชื่อ เพื่อการ
เดินทางไปทำงานในต่างประเทศ สินเชื่อเพื่อสวัสดิการพนักงานที่หน่วยต้นสังกัดได้มีการทำสัญญากับ
ผู้ประกอบการ และสินเชื่ออื่นตามที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังประกาศกำหนด

**ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข
ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน
(Personal Loan) เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจการ
ให้สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘
เป็นการดูแลให้สินเชื่อ ตามหลักความระมัดระวังและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชนและ
ผู้ประกอบการ โดยมีคำจำกัดความ “สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ” หมายความว่า สินเชื่อ
ส่วนบุคคลเฉพาะที่ไม่มีทรัพย์สินหรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน และให้รวมถึงสินเชื่อที่เกิดจากการเช่าซื้อ
และการให้เช่าแบบลีสซิ่งในสินค้าที่ผู้ประกอบการมีได้จำหน่ายเป็นทางการค้าปกติ ยกเว้นในสินค้า
ประเภทรถยนต์และรถจักรยานยนต์ โดยผู้ประกอบการอาจเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ
หรือค่าธรรมเนียมใดๆ เกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับจากผู้บริโภค เมื่อกำหนดรวมกันแล้ว
ต้องไม่เกินร้อยละ ๒๘ ต่อปี (Effective Rate)**

การบังคับใช้/บทลงโทษ ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

**ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.๘๓/๒๕๕๑ เรื่องหลักเกณฑ์ การปฏิบัติ
ในเรื่องดอกเบี้ย ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ในการประกอบสินเชื่อ
ส่วนบุคคลภายใต้กำกับ สถาบันการเงินต้องปฏิบัติในเรื่องการเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าบริการต่างๆ และ
เบี้ยปรับที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับดังนี้**

๑. สถาบันการเงินอาจเรียกเก็บดอกเบี้ยในหนี้ชำระ หรือดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัด
ชำระหนี้ หรือค่าบริการต่างๆ หรือเบี้ยปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนดจากผู้บริโภค ทั้งนี้
เมื่อกำหนดรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ ๒๘ ต่อปี (Effective Rate)

๒. นอกจากดอกเบี้ย ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับ สถาบันการเงินอาจเรียกเก็บค่าใช้จ่ายตามที่ได้จ่ายไปจริงและพอสมควรแก่เหตุได้ตามรายการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เฉพาะเรื่องดังต่อไปนี้

๒.๑ ค่าใช้จ่ายที่สถาบันการเงินต้องจ่ายให้แก่หน่วยงานราชการ

๒.๒ ค่าใช้จ่ายที่สถาบันการเงินต้องจ่ายให้แก่บุคคลอื่น หรือหน่วยงานภายนอก โดยมีหลักฐานการชำระเงินที่สามารถตรวจสอบได้ตามประเภทที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

๒.๓ ค่าใช้จ่ายที่ทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานของสถาบันการเงินเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากการให้บริการแก่ลูกค้า หรือการผิมนัดชำระหนี้ของลูกค้าแล้วแต่กรณีเฉพาะรายตามประเภทที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ทั้งนี้สถาบันการเงินจะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายซ้ำซ้อนกันไม่ได้

๓. สถาบันการเงินต้องไม่นำดอกเบี้ย ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับตามข้อ ๑ และค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายไปจริง ตามข้อ ๒ มารวมกับจำนวนหนี้ที่ค้างชำระเพื่อคิดดอกเบี้ย และเบี้ยปรับอีก

๔. การเรียกเก็บค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับจากลูกค้า นอกเหนือจากรายการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดตามข้อ ๒ สถาบันการเงินต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาท ตลอดเวลายังฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่สนส.๑๕/๒๕๖๐ เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ปรับปรุงประกาศ ในส่วนของวงเงินเพื่อดูแลปัญหาหนี้ครัวเรือนและกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อดูแลผู้บริโภค ดังนี้

๑. กำหนดวงเงินตามระดับรายได้เพื่อจำกัดปริมาณการก่อหนี้มิให้เกินความสามารถในการชำระหนี้ซึ่งจะมีผลบังคับใช้สำหรับผู้ขอสินเชื่อรายใหม่

๒. อนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงินสามารถให้วงเงินชั่วคราวกรณีฉุกเฉินแก่ผู้บริโภคเพิ่มเติมในกรณีที่มีเหตุการณ์ที่ถือว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ

๓. ต้องให้ทางเลือกแก่ผู้บริโภคในกรณีที่ไม่ต้องการให้ติดต่อเพื่อเสนอสินเชื่อใหม่

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่สนส.๒/๒๕๖๒ เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ปรับปรุงประกาศ ดังนี้

๑. ขยายขอบเขตการกำกับดูแลธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับให้ครอบคลุมถึงสินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนระดับฐานรากสามารถเข้าถึงสินเชื่อได้ด้วยราคาที่เหมาะสมและได้รับการปฏิบัติจากผู้ประกอบธุรกิจอย่างเป็นธรรมยิ่งขึ้น

๒. ปรับปรุงหลักเกณฑ์ให้รองรับการนำปัจจัยอื่นที่สะท้อนความสามารถในการชำระหนี้ได้อย่างน่าเชื่อถือมาใช้ประกอบการพิจารณาสินเชื่อได้ (Information Based Lending) เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับประกอบการพิจารณาให้สินเชื่อ ซึ่งจะช่วยให้ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้ดียิ่งขึ้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี

การบังคับใช้/บทลงโทษ หากสัญญากู้ยืมเงินกำหนดดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละสิบห้าต่อปีให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๕ เช่าซื้อ มาตรา ๕๗๒ อันว่าเช่าซื้อนั้นคือสัญญาซึ่งเจ้าของเอาทรัพย์สินออกให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้นหรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นคราว

การบังคับใช้/บทลงโทษ สัญญาเช่าซื้อนั้นถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีสาระสำคัญคือ ผู้ทวงถามหนี้มีสิทธิรับชำระหนี้อันเกิดจากการกระทำที่เป็นทางการค้าปกติ หรือเป็นปกติธุระของเจ้าหนี้ รวมถึงสินเชื่อที่ให้แก่บุคคลธรรมดาโดยการกู้ยืมเงิน การให้บริการบัตรเครดิต การให้เช่าซื้อ การให้เช่าแบบลีสซิ่ง และสินเชื่อแบบอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ทั้งนี้ไม่ว่าหนี้ดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึง ผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ดังกล่าว

พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ ห้ามบุคคลให้กู้ยืมเงิน หรือกระทำการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการอำพรางการให้กู้ยืมเงิน ในลักษณะ

(๑) เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด

(๒) กำหนดข้อความอันเป็นเท็จในเรื่องจำนวนเงินกู้ หรือเรื่องอื่นๆ ไว้ในหลักฐานการกู้ยืมหรือตราสารที่เปลี่ยนมือได้เพื่อปิดบังการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด

(๓) กำหนดจะเอาหรือรับเอาซึ่งประโยชน์อย่างอื่นนอกจากดอกเบี้ย ไม่ว่าจะเงินหรือสิ่งของหรือโดยวิธีการใดๆ จนเห็นได้ชัดว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากเกินส่วนอันสมควรตามเงื่อนไขแห่งการกู้ยืมเงิน

การบังคับใช้/บทลงโทษ พระราชบัญญัตินี้บังคับกับบุคคลเท่านั้น ไม่รวมนิติบุคคล หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.๒๕๖๑ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ โดยมีสาระที่สำคัญเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับการร้องเรียนว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสัญญาเช่าซื้อ มีเนื้อหาเอาใจเอาเปรียบผู้บริโภค โดยแก้ไขในเรื่องการคิดเบี้ยปรับ กรณีผิดนัดชำระค่างวด ให้คิดอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าซื้อ (Effective Interest Rate) บวกร้อยละสามต่อปี แต่ต้องไม่เกิน ร้อยละสิบห้าต่อปี การปรับลดดอกเบี้ยกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระหนี้เกินกำหนด ซึ่งเดิมบริษัทลีสซิ่งสามารถเรียก ค่าใช้จ่ายจากการบังคับยึดรถกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระหนี้เกินกำหนด ซึ่งเดิมบริษัทลีสซิ่งสามารถเรียก เก็บค่าใช้จ่ายในการยึดรถและจักรยานยนต์จากผู้บริโภคได้ การกำหนดให้แสดงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการเช่าซื้อ เช่น ดอกเบี้ย เงินต้น ค่างวดเช่าซื้อให้ชัดเจน เช่นตารางการชำระค่างวด อัตรา ค่าบริการต่างๆ ที่สามารถเรียกเก็บก่อนนำรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ออกประมูลหรือ ขายทอดตลาด ต้องส่งหนังสือแจ้งลูกค้าทราบไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เพื่อให้ลูกค้าใช้สิทธิ์ซื้อก่อน เป็นต้น

ทฤษฎี และแนวคิดเรื่องหนี้ที่ไม่เป็นธรรมในสังคมนิติธรรม

จากการสืบค้นในเว็บไซต์ www.anticorruption.in.th พบว่าประเทศไทยปัจจุบัน มีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ทั้งสิ้น ๑,๐๗๔ ฉบับ แยกเป็น พระราชบัญญัติ ๙๙๒ ฉบับ พระราชกำหนด ๑๘ ฉบับ และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ๖๔ ฉบับ โดยตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ในยุคของ คสช. มีการตรากฎหมายเป็นพระราชบัญญัติ จนถึงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ๒๔๘ ฉบับ พระราชกำหนด ๘ ฉบับ และประกาศ คสช. ๖๔ ฉบับ รวมเป็น ๓๒๐ ฉบับ ของเดิมมีอยู่ ๗๕๔ ฉบับ จึงทำให้มีกฎหมายใช้อยู่ทั้งสิ้น ๑,๐๗๔ ฉบับ ยังไม่รวมกฎหมายลูก เช่นกฎกระทรวง ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนถึงเทศบัญญัติทุกระดับ ทำให้เรามีกฎหมายและกฎระเบียบรวมกันมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ฉบับ จากข้อมูลเรื่องจำนวนกฎหมายและกฎระเบียบที่มีอยู่มากมายในสังคมไทย ซึ่งถือว่าเป็นสังคมนิติธรรม โดยทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย บุคคลมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค การบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นไปตามหลักและเนื้อหาของกฎหมาย ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจจึงสามารถหาช่องทางที่ไม่มีกฎหมายบังคับใช้ มาทำสัญญาเอาเปรียบผู้บริโภค จากการศึกษารายละเอียดในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจลีสซิ่ง จะเห็นว่า บริษัทลีสซิ่ง เอาเปรียบประชาชนโดยการคิดดอกเบี้ย ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับมากกว่าที่กฎหมายกำหนด เพราะกฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถ ใช้บังคับผู้ประกอบการลีสซิ่งซึ่งทำสัญญากู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ในหลักนิติธรรม ยังคงยึดหลักที่ว่า “ไม่มีกฎหมาย ไม่มีความผิด” เมื่อไม่มีกฎหมายที่มากควบคุมผู้ประกอบการลีสซิ่งซึ่งสินเชื่อนำมาเช่ารถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ จึงไม่สามารถเอาผิดกับผู้ประกอบการเหล่านั้นได้ หนี้ในระบบที่ดูเหมือนว่าเป็นธรรมเพราะทำสัญญากู้ยืมเงินอย่างถูกต้อง

และบริษัทหรือผู้ประกอบการธุรกิจ ก็เป็นบริษัทที่จดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย กลับกลายเป็นสัญญาหรือหนี้ที่ไม่เป็นธรรมกับผู้บริโภค หากทางภาครัฐจะต้องมีการออกกฎหมาย เพื่มารองรับผู้ประกอบการที่ไม่มีคุณธรรม ซึ่งใช้วิธีการหลบเลี่ยงกฎหมาย เหมือนเช่นกรณีศึกษา แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจลีสซิ่ง ที่ท้ายที่สุดคงต้องมีการออกกฎหมาย ประกาศกระทรวงการคลัง ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อกำหนดควบคุมผู้ประกอบการ แล้วต่อไป ในอนาคตประเทศไทยต้องมีกฎหมาย กฎกระทรวง และประกาศต่างๆเพิ่มขึ้นอีกมากมาย ซึ่งจะเป็น การเพิ่มภาระให้กับประชาชนมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากหนี้ครัวเรือนของคนไทยมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา สาเหตุมาจากมาตรการการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล ครัวเรือนไทยมีหนี้ในระบบคิดเป็น ร้อยละ ๘๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ในปี พ.ศ.๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๕๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นหนี้ในระบบอย่างเดียว มีมากถึง ร้อยละ ๙๑.๔ ส่วนหนี้ในระบบอย่างเดียวคิดเป็นร้อยละ ๔.๙ ที่เหลือเป็นหนี้สินทั้งในระบบและ นอกกระบบร้อยละ ๓.๗ จะเห็นว่าประชาชนมีหนี้ในระบบเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็คงกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่ม คนรวย ซึ่งเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ดีกว่า ในส่วนของคนจนจะเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ยากกว่าจึงจำเป็นต้องกู้ เงินนอกระบบ ถึงแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะมีการออกใบอนุญาตให้ผู้ประกอบการธุรกิจทำการปล่อย สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับของภาครัฐ ได้แก่ สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ (Personal Loan) สินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้กำกับ (Nano Finance) วงเงินสินเชื่อไม่เกิน หนึ่งแสน บาท ซึ่งเป็นสินเชื่อที่ไม่มีหลักประกัน โดยมีอัตราดอกเบี้ย เบี้ยปรับ สูงสุดอยู่ที่ร้อยละ ๒๘ และร้อย ละ ๓๖ ตามลำดับ อีกทั้งยังมีสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (Pico Finance) ซึ่งเป็น สินเชื่อแบบมีหรือไม่มีหลักประกันก็ได้ วงเงินสินเชื่อไม่เกิน ห้าหมื่นบาทโดยมีอัตราดอกเบี้ย และเบี้ย ปรับ สูงสุดที่ร้อยละ ๓๖ การปล่อยสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับของหน่วยงานภาครัฐ แม้มี เจตนาารมณ์เพื่อเป็นแหล่งเงินกู้ของประชาชนในระดับพื้นที่ แต่ระเบียบในหารู้ กำหนดให้ผู้กู้เงิน ต้องมีหลักฐานแสดงรายได้ที่แน่นอน สม่าเสมอเท่านั้นที่สามารถกู้ยืมเงินได้ ทำให้ประชาชนรากหญ้า ที่ไม่มีหลักฐานแสดงรายได้ที่แน่นอน ย่อมไม่สามารถกู้เงินได้

ข้อมูลจากกลุ่มพิทักษ์สิทธิลูกหนี้ที่ได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น^๒ เรื่อง ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากบริษัทลีสซิ่งที่ทำสัญญากู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยได้ศึกษาเรื่องร้องเรียนตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ทำให้ทราบความเป็นมาของปัญหา โดยข้อมูลที่ได้รับมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้แทนศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้แทนกลุ่มพิทักษ์สิทธิลูกหนี้ ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจเช่าซื้อไทย ผู้แทนสมาคมลีสซิ่งไทย (แทนผู้ประกอบการลีสซิ่ง ๓ แห่ง ประกอบด้วย บริษัท ศรีสวัสดิ์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท เมืองไทย แคปปิตอล จำกัด (มหาชน) บริษัท เงินติดล้อ จำกัด โดยได้ข้อสรุปดังนี้

๑. การประกอบธุรกิจลีสซิ่ง

การทำสัญญาลีสซิ่งมี ๒ รูปแบบคือ

๑.๑ ลีสซิ่งทางการเงิน (Financial Leasing) ซึ่งบริษัทที่ประกอบธุรกิจนี้ได้มีการขอใบอนุญาตอื่นๆ จากธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย เช่น สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ (Personal Loan) สินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้กำกับ (Nano Finance) เป็นต้น

๑.๒ ลีสซิ่งดำเนินการ (Operating Lease) เป็นลีสซิ่งแบบมีระยะเวลาการเช่าลีสซิ่ง เกือบทั่วประเทศไทย ทั้งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือไม่ได้อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ มีพฤติกรรมฉ้อโกงประชาชน และหลบเลี่ยงกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยใช้วิธีโฆษณาว่ารับจ่านำทะเบียนรถ และให้ประชาชนกู้ยืมเงินซึ่งคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดและยึดหลักประกัน โดยหลอกลวงประชาชนว่าเป็นการทำสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปในระดับรากหญ้าซึ่งไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมาย หลงเชื่อว่าเป็นการทำเช่าซื้อรถยนต์ หรือจักรยานยนต์ โดยบริษัทลีสซิ่งบางแห่งมีการลงโฆษณาทางทีวี และบอกว่าเป็นบริษัทที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิชาการของ อุดม งามเมืองสกุล^๓ ที่ให้ข้อมูลว่า “การจัดไฟแนนซ์รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์” คือการประกอบธุรกิจลีสซิ่งและให้เช่าซื้อที่แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ ๑. เป็นการเช่าซื้อรถใหม่ในกรณีและผู้เช่า

^๒ จากการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น ครั้งที่ ๑๒/๒๕๖๑ ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๑ และครั้งที่ ๑๘/๒๕๖๑

^๓ อุดม งามเมืองสกุล. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสัญญาสินเชื่อรถแลกเงิน”, วารสารนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ ๙ (ฉบับที่ ๑), มกราคม-มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๙. หน้า ๒๙๓.

ชื่อต้องการมีรถเป็นของตนเอง ๒. เป็นลักษณะการกู้ยืมเงิน โดยนารยนต์หรือรถจักรยานยนต์ เป็นประกันในกรณีที่ผู้ที่มีรถแต่อยากได้เงินทุนหมุนเวียน โดยธุรกิจลีสซิ่ง ที่เป็นลักษณะคล้ายกับการให้สินเชื่อการกู้ยืมเงิน โดยนารยนต์หรือรถจักรยานยนต์มาเป็นประกัน ในกรณีที่ผู้ที่มีรถแต่อยากได้เงินทุนหมุนเวียน

๒. ไม่มีหน่วยงานรัฐกำกับดูแลธุรกิจลีสซิ่งที่เป็นลักษณะการกู้ยืมเงิน

ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทยให้ข้อมูลว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่กำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจสถาบันการเงินต่างๆ ตามพระราชบัญญัติสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ รวมถึงกรณีผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ประกอบธุรกิจให้สินเชื่อส่วนบุคคล (Personal Loan) และในระดับนาโนไฟแนนซ์ ซึ่งเป็นการให้สินเชื่อแบบไม่มีหลักประกัน โดยมีกฎหมาย และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับสำหรับผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ยกเว้นในสินค้าประเภทรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ส่งผลให้การกู้ยืมเงินโดยผู้กู้ยืมเงินนารยนต์ไปเป็นหลักประกันสำหรับธุรกิจที่มีลักษณะคล้ายกับการให้สินเชื่อ ยังไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลอย่างชัดเจน

ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลังชี้แจงสอดคล้องว่า หน่วยงานภาครัฐยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจประเภทลีสซิ่งและเช่าซื้อ คาดว่าจะมีเงินหมุนเวียนอยู่ในระบบไม่น้อยกว่า ๑ ล้าน ล้านบาท และพบว่า การเช่าซื้อที่ไม่ใช่การกู้ยืมเงินจะไม่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา อีกทั้งธุรกิจประเภทนี้ยังไม่มีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปกำกับดูแลอย่างชัดเจน

๓. พิจารณากฎหมาย และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจลีสซิ่ง ผู้ประกอบการธุรกิจลีสซิ่ง และธุรกิจเช่าซื้อทั่วไป มีกฎหมายเกี่ยวข้องคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ในส่วนการควบคุมสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ได้ออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.๒๕๖๑ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ โดยมีสาระที่สำคัญเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับการร้องเรียนว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสัญญาเช่าซื้อ มีเนื้อหาเอาอัตราดอกเบี้ยผู้บริโภค โดยแก้ไขในเรื่องการคิดเบี้ยปรับกรณีผิดนัดชำระค่างวด ให้คิดอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าซื้อ (Effective Interest Rate) บวกร้อยละสามต่อปี แต่ต้องไม่เกินร้อยละสิบห้า ต่อปี แต่หากผู้ประกอบการธุรกิจลีสซิ่งเป็นสถาบันการเงิน จะอยู่ภายใต้การควบคุมของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. ๑/๒๕๕๑ เพื่อควบคุมการทำธุรกิจให้เช่าซื้อของสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาต

ให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ ซึ่งครอบคลุมถึงการขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) โดยปัจจุบันธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการดังกล่าวกับบุคคลธรรมดาได้ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนสามารถนำทรัพย์สินที่มีอยู่มาเป็นหลักประกันเพื่อการหาเงินทุนในระบบได้ (Asset-Based Financing) โดยมีภาระดอกเบี้ยต่ำกว่าสินเชื่อส่วนบุคคล

๔. กฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถบังคับใช้ผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงินให้กู้ยืมเงินโดยนำทะเบียนรถยนต์มาเป็นประกันได้

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. ๘๓/๒๕๕๑ เรื่องหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ

สาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าประกาศฉบับนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทยออกมาเพื่อควบคุมสถาบันการเงินภายใต้กำกับ ซึ่งได้แก่ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และกลุ่มผู้ประกอบการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ จะเห็นว่าบริษัทลีสซิ่ง ไม่ได้อยู่ภายใต้กำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย สถาบันการเงินอาจเรียกเก็บดอกเบี้ยในหนี้ชำระหรือดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดชำระหนี้ หรือค่าบริการต่างๆ หรือเบี้ยปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนดจากผู้บริโภคทั้งนี้ เมื่อดำเนินการรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ ๒๘ ต่อปี (Effective Rate) ดังนั้นบริษัทลีสซิ่ง ไม่ได้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล แต่เป็นการทำสัญญากู้ยืมเงินโดยนำทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ มาเป็นประกันการชำระหนี้ จึงไม่ถูกธนาคารแห่งประเทศไทยควบคุมในเรื่องดอกเบี้ยและค่าบริการ ทำให้สามารถคิดดอกเบี้ยและค่าบริการอื่นๆ ได้สูงเท่าหรือมากกว่าเงินกู้นอกระบบ โดยบริษัทเหล่านี้คิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมอยู่ระหว่าง ๓๐-๕๐ เปอร์เซ็นต์ต่อปีโดยไม่ผิดกฎหมาย

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบการที่มีใช้สถาบันการเงิน (Personal Loan) เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจการให้สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของผู้ประกอบการที่มีใช้สถาบันการเงิน ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๘ เป็นการดูแลให้สินเชื่อ ตามหลักความระมัดระวังและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชนและผู้ประกอบการ โดยมีคำจำกัดความ “สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ” หมายความว่า สินเชื่อส่วนบุคคลเฉพาะที่ไม่มีทรัพย์สินหรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน และให้รวมถึงสินเชื่อที่เกิดจากการเช่าซื้อและการให้เช่าแบบลีสซิ่งในสินค้าที่ผู้ประกอบการมีได้จำหน่ายเป็นทางการค้าปกติ ยกเว้นในสินค้าประเภทรถยนต์และรถจักรยานยนต์ โดยผู้ประกอบการอาจเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ

หรือค่าธรรมเนียมใดๆ เกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับจากผู้บริโภค เมื่อคำนวณรวมกันแล้ว ต้องไม่เกินร้อยละ ๒๘ ต่อปี (Effective Rate)

สาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง บริษัทใดที่มีใช้สถาบันการเงิน มีความประสงค์จะประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล โดยไม่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกัน และให้รวมถึงสินเชื่อที่เกิดจากการให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลีสซิ่งในสินค้าที่ผู้ประกอบการธุรกิจมิได้จำหน่ายเป็นทางการค้าปกติ ยกเว้นในสินค้าประเภทรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ เนื่องจากกระทรวงการคลังต้องการกำกับดูแลการคิดอัตราดอกเบี้ยของกลุ่มสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ (Personal Loan) หมายความว่า สินเชื่อส่วนบุคคลเฉพาะที่ไม่มีทรัพย์สิน หรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน ซึ่งในปี ๒๕๔๘ มีการคิดดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก ส่วนการให้บริการประเภทเช่าซื้อในกลุ่มรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ยังไม่เกิดปัญหาการร้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องอัตราดอกเบี้ย ในประกาศนี้จึงไม่รวมถึงสินค้าประเภทรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ดังนั้นผู้ประกอบการอาจเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ หรือค่าธรรมเนียมใดๆ เกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับจากผู้บริโภค เมื่อคำนวณรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ ๒๘ ต่อปี

พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดให้สถาบันการเงินประเภทหนึ่งประเภทใดถือปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้ การรับฝากเงิน การรับเงินจากประชาชน การกู้ยืมเงิน การลงทุน การให้สินเชื่อ การก่อภาระผูกพัน และการประกอบธุรกิจอื่นที่สถาบันการเงินนั้นดำเนินการได้เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค รวมถึง “ธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ” ประเภทธุรกรรมแพ็คเกจอริง ธุรกรรมการให้เช่าซื้อ ธุรกรรมการให้เช่าแบบลีสซิ่ง และธุรกรรมอื่นที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศ

สาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง สถาบันการเงินภายใต้กำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ไทย บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ หากต้องการทำธุรกิจลีสซิ่ง เหมือนบริษัท ศรีสวัสดิ์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) หรือบริษัท เมืองไทย แคปปิตอล จำกัด (มหาชน) หรือบริษัท เงินดีดล้อ จำกัด หรือบริษัทอื่นๆ จะต้องถูกควบคุมและกำกับดูแลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย และการคิดดอกเบี้ยก็ต้องเป็นไปตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด จึงต้องมาตีความว่ากรณีสินเชื่อกู้ยืมแบบมีหลักประกัน โดยใช้ทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์มาเป็นหลักประกัน จะถือว่าเป็นสินเชื่อส่วนบุคคลตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. ๘๓/๒๕๕๑ เรื่องหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยค่าบริการต่างๆและเบี้ยปรับที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ หมายถึงสถาบันการเงินอาจเรียกเก็บดอกเบี้ยในหนี้ชำระ หรือดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดชำระหนี้ หรือค่าบริการต่างๆ หรือเบี้ยปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนดจากผู้บริโภค

ทั้งนี้ เมื่อคำนวณรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ ๒๘ ต่อปี (Effective Rate) หรือหากมีการตีความว่าเป็นสัญญากู้ยืมเงิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี

จะเห็นได้ว่าหนี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสินเชื่อ นอกจากประชาชนผู้ไปกู้เงินไม่ได้ ได้รับความเป็นธรรมจากผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อ ซึ่ง เพราะถูกคิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมมากกว่า ที่กฎหมายที่มีอยู่และบังคับใช้ ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการที่เป็นสถาบันการเงินก็ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมจากกฎหมายที่มีอยู่ของธนาคารแห่งประเทศไทย เพราะบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจสถาบันการเงิน หรือพวกที่ทำสินเชื่อ แฟกตอริง กลับสามารถทำธุรกิจให้สินเชื่อกู้ยืมเงินโดยมีหลักประกันได้ โดยไม่มีบทลงโทษ แต่หากสถาบันการเงินภายใต้กำกับธนาคารแห่งประเทศไทยรายใดฝ่าฝืน ระวังโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาทและปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

สรุป

สรุปได้ว่า หน่วยงานภาครัฐยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ ประเภทสินเชื่อและเช่าซื้อ คาดว่าจะมีเงินหมุนเวียนอยู่ในระบบดังกล่าวไม่น้อยกว่า ๑ ล้านล้านบาท และพบว่าการเช่าซื้อที่ไม่ใช่การกู้ยืมเงินจะไม่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเรื่องการห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา และธุรกิจให้กู้ยืมเงินโดยนำทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์มาจำนำ ยังไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลอย่างชัดเจนในส่วนของธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่กำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจสถาบันการเงิน รวมถึง ผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-Bank) ที่ประกอบธุรกิจให้สินเชื่อส่วนบุคคล Personal Loan และ สินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพ Nano Finance ซึ่งเป็นการให้สินเชื่อแบบไม่มีหลักประกัน โดยมีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน ยกเว้นในสินค้าประเภทรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ส่งผลให้การกู้ยืมเงินโดยผู้กู้ยืมเงินนำรถยนต์ไปเป็นหลักประกันสำหรับธุรกิจที่มีลักษณะคล้ายกับการให้สินเชื่อ ยังไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลอย่างชัดเจน

ดังนั้น บริษัทสินเชื่อ ไม่ได้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล แต่เป็นการทำสัญญากู้ยืมเงิน โดยนำทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ มาเป็นประกันการชำระหนี้ จึงไม่ถูกธนาคารแห่งประเทศไทยควบคุมในเรื่องดอกเบี้ยและค่าบริการ ทำให้สามารถคิดดอกเบี้ยและค่าบริการอื่นๆ ได้สูงเท่าหรือมากกว่าเงินกู้ในระบบ โดยบริษัทเหล่านี้คิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมอยู่ระหว่าง ๓๐-๕๐ เปอร์เซ็นต์ต่อปี โดยไม่ผิดกฎหมาย ถึงแม้ว่าในเดือน มกราคม พ.ศ.๒๕๖๒ จะมีประกาศ

ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่สนส.๒/๒๕๖๒ เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ปรับปรุงประกาศ โดยขยายขอบเขตการกำกับดูแลธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับให้ครอบคลุมถึงสินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนระดับฐานรากสามารถเข้าถึงสินเชื่อได้ด้วยราคาที่เหมาะสมและได้รับการปฏิบัติจากผู้ประกอบธุรกิจอย่างเป็นธรรมยิ่งขึ้น อีกทั้งได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์ให้รองรับการนำปัจจัยอื่นที่สะท้อนความสามารถในการชำระหนี้ได้อ่างน่าเชื่อถือมาใช้ประกอบการพิจารณาสินเชื่อได้ (Information Based Lending) เพื่อช่วยให้ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันได้มีการแก้ไขประกาศกระทรวงการคลังเรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ เรื่อง สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (ฉบับที่๒) ให้การให้สินเชื่อระดับจังหวัด (Pico Finance) ให้รวมถึงสินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ทั้งนี้ทำให้ผู้ประกอบการสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ที่จดทะเบียนกับกระทรวงการคลังสามารถให้บริการสินเชื่อประเภทจำนำทะเบียนรถยนต์และรถจักรยานยนต์ โดยมีวงเงินรวมสินเชื่อไม่เกินห้าหมื่นบาทต่อลูกหนี้แต่ละราย ในอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละสามสิบหกต่อปี ซึ่งเป็นอัตราสูงสุด

แต่อย่างไรก็ตามปัญหาหนี้ในระบบที่เกิดจากลูกหนี้ในระดับรากหญ้า แท้จริงแล้วประชาชนในระดับนี้ส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่รัฐบาลรับรองทั้งสถาบันการเงินหรือไม่ใช่สถาบันการเงิน ไม่ว่าจะเป็นสินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อเช่าซื้อ สินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพ หรือสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ หรือแม้แต่สินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ จึงทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการถูกผู้ประกอบการเอาเปรียบ ทั้งนี้การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยออกประกาศมาให้สถาบันการเงินภายใต้การกำกับ สามารถทำธุรกิจสินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ได้ และควบคุมให้สามารถเรียกเก็บดอกเบี้ยในอัตราไม่เกินร้อยละสามสิบหก จะเป็นการช่วยเหลือประชาชนในระดับรากหญ้าส่วนหนึ่งให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระดับจังหวัดได้ แต่ประชาชนส่วนใหญ่ที่ได้ทำธุรกรรมการเงินกับผู้ประกอบธุรกิจให้สินเชื่อจำนำทะเบียนรถไปแล้ว และต้องจ่ายดอกเบี้ยมากกว่าร้อยละสามสิบหกต่อปี ควรจะได้รับการเยียวยาจากรัฐบาลเช่นกัน หากเป็นกรณีที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อซึ่งสินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์และรถจักรยานยนต์ซึ่งให้สินเชื่อไม่เกินห้าหมื่นบาทต่อลูกหนี้แต่ละรายในอัตราดอกเบี้ยสูงเกินกว่าร้อยละสามสิบหกต่อปี หรือเป็นกรณีให้สินเชื่อเกินห้าหมื่นบาทต่อลูกหนี้แต่ละรายในอัตราดอกเบี้ยสูงเกินร้อยละสามสิบหกต่อปี ถึงแม้ประชาชนผู้กู้ยืมเงินต้องส่งมอบทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ และมีการลงลายมือชื่อในใบโอนกรรมสิทธิ์

(โอนลอย) ก็ตาม ถือว่าเป็นการกู้ยืมเงินแบบมีหลักประกัน จึงไม่เข้าเงื่อนไขของสินเชื่อส่วนบุคคล หรือสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพ จึงไม่สามารถคิดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละสิบห้า ต่อปีได้

ในขณะที่กำลังศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรม ในธุรกิจสินเชื่อซึ่ง กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย ได้รับทราบปัญหาข้อร้องเรียนของกลุ่มพิทักษ์สิทธิลูกหนี้แล้ว และได้ดำเนินการจัดให้มีประกาศกระทรวงการคลังเรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ) (ฉบับที่ ๒) โดยผลของประกาศนี้ทำให้กระทรวงการคลังมีอำนาจกำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อจำนำทะเบียนรถและรถจักรยานยนต์ได้ และ กระทรวงการคลังก็มีการเร่งออกกฎหมายเพื่อกำกับธุรกิจสินเชื่อ ซึ่ง โดยมีการจัดทำร่าง พระราชบัญญัติการกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน พ.ศ.... โดยมีเหตุผลเพื่อให้มีหน่วยงานของรัฐเข้าไปกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน ผู้ให้บริการทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ รวมถึงบุคคลที่ประกอบธุรกิจให้สินเชื่อที่มีการรับสมุดคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ รถจักรยานยนต์ เป็นประกันการชำระหนี้ โดยในช่วงเดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๖๑ ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และคาดว่าพระราชบัญญัติการกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงินฉบับนี้จะถูกใช้ใน พ.ศ.๒๕๖๒

บทที่ ๓

การประกอบธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทย

กล่าวนำ

จากการศึกษาข้อร้องเรียนจากกลุ่มพิทักษ์สิทธิลูกหนี้ ให้พิจารณาดำเนินการ เรื่องที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากบริษัทลีสซิ่งที่ทำสัญญากู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่ กฎหมายกำหนด กรณีตัวอย่าง (๑)^๑ บริษัทเมืองไทยลีสซิ่ง จำกัด (มหาชน) อ้างว่าปล่อยสินเชื่อ ส่วนบุคคล หรือนาโนไฟแนนซ์ (สินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพ แบบไม่มีหลักประกัน รายละไม่เกิน หนึ่งแสนบาท อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละยี่สิบแปด ต่อปี) ทางบริษัทคิดดอกเบี้ยเงินกู้ยืมในอัตรา ร้อยละ ยี่สิบแปด ต่อปี โดยให้ลูกหนี้นำหลักทรัพย์ไม่ว่าจะเป็นทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ มาเป็นหลักประกัน และไม่มีการทำเอกสารเช่าซื้อโดยเด็ดขาด หากลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ บริษัทฯ จะดำเนินการยึดหลักประกันเพื่อขายทอดตลาดต่อไป กรณีตัวอย่างที่ (๒) บริษัทเงินติดล้อ จำกัด อ้างว่าเป็นสถาบันการเงินภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย จึงทำให้สามารถ คิดดอกเบี้ยตามที่กฎหมายกำหนดได้ ทั้งที่ความจริงบริษัทนี้มีเพียงผู้ถือหุ้นเป็นธนาคาร จึงไม่ได้ อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ และมีการปล่อยสินเชื่อส่วนบุคคล (ไม่มีหลักประกัน) และใช้สินเชื่อเช่าซื้อมาปิดบังการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ทั้งที่ ความเป็นจริงคือให้นำทะเบียนรถยนต์มาเป็นหลักประกัน และจะทำการยึดรถยนต์เมื่อลูกหนี้ ค้างชำระ บริษัทจะให้ลูกหนี้ทำหนังสือส่งมอบรถยนต์ที่โอนกรรมสิทธิ์ไว้ล่วงหน้าและทำการยึด เพื่อขายทอดตลาด ลูกหนี้บางรายไม่มีโอกาสทราบว่ารถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่ถูกยึดไปขายนั้น มีเงินคงเหลือจากการขายชำระหนี้มากน้อยเพียงใด และไม่มีโอกาสทราบว่าค่าดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม แท้จริงแล้วเป็นเท่าไร จากการศึกษาข้อเรียกร้องของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน สามารถ สรุปสาระสำคัญปัญหาที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากผู้ประกอบการลีสซิ่งได้ดังนี้

๑. บริษัทที่ลงท้ายด้วย ลีสซิ่ง เกือบทั่วประเทศไทย หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่ารับจํานำ ทะเบียนรถ มีพฤติกรรมฉ้อโกงประชาชน โดยให้ประชาชนกู้ยืมเงิน โดยหลอกลวงประชาชนว่า

^๑ “บันทึกความเห็นคณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่สร้าง ภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น”. (เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการ. ครั้งที่ ๒๔/ ๒๕๖๑). หน้า ๔๔-๔๕.

ทำสินเชื่อเช่าซื้อ หรือสินเชื่อส่วนบุคคล ซึ่งคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยใช้ทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์เป็นหลักประกัน โดยบริษัทเหล่านี้คิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมอยู่ระหว่าง ๓๐ - ๕๐ เปอร์เซ็นต์ต่อปี

๒. ไม่มีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปกำกับดูแลบริษัทที่ทำธุรกิจสินเชื่อซึ่งมิใช่สถาบันการเงิน ภายใต้การกำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยเป็นการทำธุรกิจให้สินเชื่อ ให้กู้เงิน โดยมีทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์เป็นหลักประกัน

๓. พบว่าประชาชนที่กู้ยืมเงินจากบริษัทสินเชื่อซึ่งจำหน่ายทะเบียนรถยนต์จะไม่มีหลักฐานในการส่งดอกเบี้ยรายเดือน ในขณะที่บริษัทสินเชื่อซึ่งมีเอกสารหลักฐานถูกต้องตามกฎหมายและยังมีนายความประจำบริษัทเพื่อช่วยจัดการปัญหาในเรื่องการฟ้องร้องให้กับบริษัท

๔. ผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อซึ่งจำหน่ายทะเบียนรถยนต์และรถจักรยานยนต์ แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ตามขนาดของบริษัท กลุ่มหนึ่งคือผู้ประกอบการขนาดใหญ่ และมีสาขาทั่วประเทศ อาจเป็นบริษัทลูกที่อยู่ภายใต้บริษัทที่มีใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจสินเชื่อหลายประเภท เช่น ธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยหรืออาจเป็นบริษัทที่จดทะเบียนบริษัทกับกระทรวงพาณิชย์ โดยสามารถให้บริการสินเชื่อตามความต้องการของประชาชนได้หลากหลาย กลุ่มที่สองคือผู้ประกอบการขนาดเล็ก ดำเนินกิจการบางพื้นที่ บางจังหวัด มีทั้งส่วนที่ได้ขึ้นทะเบียนกับธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อประกอบธุรกิจสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ (Nano Finance) หรือสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัด ภายใต้การกำกับ (Pico Finance) หรือไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับธนาคารแห่งประเทศไทยเลย แต่หลบเลี่ยงกฎหมายโดยการให้ประชาชนกู้ยืมเงินซึ่งคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด และให้นำทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์มาเป็นหลักประกัน ในขณะที่ประชาชนไปกู้เงินในระบบกับบริษัทสินเชื่อ และต้องจ่ายดอกเบี้ยที่แพงมากกว่าร้อยละ สามสิบหกต่อปี จึงไม่ต่างอะไรกับการไปกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ เพราะบริษัทคิดวิธีการคำนวณดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม ค่าติดตามหนี้ที่ซับซ้อน ทำให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนไปร้องเรียนกลุ่มพิทักษ์สิทธิลูกหนี้ และได้มีการร้องเรียนผ่านหน่วยงานรัฐหลายแห่ง แต่เนื่องจากในระหว่างนั้นยังไม่มีหน่วยงานภาครัฐไหนกำกับดูแลธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non- Bank) ซึ่งถือว่ามิใช่บทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ดังนั้นเพื่อให้เป็นประโยชน์ในการกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงินอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยัง เป็นการคุ้มครองประชาชน และเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินของประเทศ จึงจำเป็นที่หน่วยงานรัฐต้องออกกฎหมายเพื่อรองรับการกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงินโดยเร่งด่วน

นายพรชัย สุริยะเวช ที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจการเงิน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ในฐานะรองโฆษกกระทรวงการคลัง ได้ให้สัมภาษณ์ในมติชนสุดสัปดาห์ วันพุธที่ ๑๐ ตุลาคม

พ.ศ.๒๕๖๑ เปิดเผยว่า ในการประชุมคณะรัฐมนตรี(ครม.) เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑ มีมติเห็นชอบหลักการของร่างพระราชบัญญัติการกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน พ.ศ. ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ เพื่อดูแลผู้ให้บริการทางการเงินที่ยังไม่มีหน่วยงานใดดูแล โดยแบ่งการกำกับดูแลไว้ ๕ ประเภท ใน ๒ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มผู้ให้บริการทางการเงินประเภทให้สินเชื่อ ได้แก่ สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (สินเชื่อพีโกไฟแนนซ์) และสินเชื่อที่มีการรับสมุดคู่มือจดทะเบียนรถเป็นประกันการชำระหนี้ (สินเชื่อทะเบียนรถ) โดยผู้ให้บริการกลุ่มนี้จะต้องได้รับใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจจากสำนักงาน

๒. กลุ่มผู้ให้บริการทางการเงินประเภทที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ ได้แก่ การให้เช่าซื้อ การให้เช่าแบบลีสซิ่ง และการซื้อขายลูกหนี้ทางการค้า (แฟ็กเตอร์ิง) โดยผู้ให้บริการกลุ่มนี้จะต้องขึ้นทะเบียนในการประกอบธุรกิจกับสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) นายพรชัย กล่าวว่ กลุ่มผู้ให้บริการดังกล่าวมียอดธุรกิจรวมกันประมาณ ๑.๑ ล้านล้านบาท แบ่งเป็นเช่าซื้อ ๕ แสนล้านบาท ลีสซิ่ง ๒.๗ แสนล้านบาท แฟ็กเตอร์ิง ๖.๗ หมื่นล้านบาท จำนำทะเบียนรถ ๒ แสนล้านบาท พีโกไฟแนนซ์ ๓๓๐ ล้านบาท ที่ผ่านมาใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค และกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในการควบคุมดูแล การออกกฎหมายดังกล่าวทำให้มีกฎหมายดูแลผู้ให้บริการทางการเงินแบบ ๑๐๐ % มีการกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องมาขอใบอนุญาตและขึ้นทะเบียนในวันที่ ๓๖๑ หลังกฎหมายมีผลบังคับใช้แล้ว กลุ่มที่ต้องขอใบอนุญาตหากไม่มาขอใบอนุญาตมีโทษ คือจำคุก ๑ ปี ปรับไม่เกิน ๑ แสนบาท หรือทั้งจำและปรับ ส่วนกลุ่มต้องขึ้นทะเบียนหากไม่ยอมมาขึ้นทะเบียน มีโทษคือปรับไม่เกิน ๑ แสนบาท^๖

ประเภทของผู้ประกอบธุรกิจสถาบันการเงินในประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยได้บังคับใช้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อควบคุมดูแล “ธุรกิจสถาบันการเงิน” ซึ่งมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติฯ หมายความว่า ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ และให้หมายความรวมถึงการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

“ธุรกิจธนาคารพาณิชย์” หมายความว่า การประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์

^๖ “ชื่อ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.matichonweek.com/new/article_139469, 2019.

จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น ให้สินเชื่อ ซื้อขายตัวแลกเปลี่ยนหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด ซื้อขายเงิน
ปรีวรรตต่างประเทศ

“ธุรกิจเงินทุน” หมายความว่า การประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน
ที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ ซึ่งมีใช้การรับฝากเงินหรือรับเงินไว้
ในบัญชีที่จะเบิกถอนโดยใช้เช็ค และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น ให้สินเชื่อ ซื้อขาย
ตัวแลกเปลี่ยนหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด

“ธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์” หมายความว่า การประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงิน
จากประชาชนที่จะจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นอย่างหนึ่ง
อย่างใดดังต่อไปนี้

- (๑) การให้กู้ยืมเงินโดยวิธีรับจำนองอสังหาริมทรัพย์
- (๒) การรับซื้ออสังหาริมทรัพย์โดยวิธีขายฝาก

สถาบันการเงิน

มีรูปแบบและการให้บริการทางการเงินจึงแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑. ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank) “ธนาคารพาณิชย์” หมายความว่า บริษัท
มหาชนจำกัด ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงธนาคาร
พาณิชย์เพื่อรายย่อย ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศและสาขา
ของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคาร
พาณิชย์แบ่งออกได้อีก ๔ ประเภท ดังนี้

๑.๑ ธนาคารพาณิชย์ไทย หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาต
ให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์

๑.๒ ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย (Retail Bank) “ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย”
หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์
หลักในการให้บริการแก่ประชาชนรายย่อย และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีข้อจำกัด
การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ ตราสารอนุพันธ์และธุรกรรมอื่นที่มีความเสี่ยงสูง
ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

๑.๓ ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Subsidiary)
“ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ” หมายความว่า บริษัทมหาชน

จำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ซึ่งมีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศแห่งใดแห่งหนึ่งถือหุ้นโดยตรงหรือทางอ้อมไม่ต่ำกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น

๑.๔ สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Foreign Bank Branch/Full Branch) “สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ” หมายความว่า สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

๒. บริษัทเงินทุน (Finance Company) “บริษัทเงินทุน” หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุน

๓. บริษัทเครดิตฟองซิเออร์ (Credit Fancier Company) “บริษัทเครดิตฟองซิเออร์” หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์

๔. กลุ่มผู้ประกอบการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๔.๑ ผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-Bank)

๔.๒ บริษัทบริหารสินทรัพย์ (บปส.)

๔.๓ สำนักงานผู้แทนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

มาตรา ๙ การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ จะกระทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชนจำกัด โดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ในการอนุญาตดังกล่าว รัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ตามที่เห็นสมควรก็ได้

การยื่นคำขอจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความเห็นชอบในการจัดตั้งจากรัฐมนตรีก่อน เมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว ให้บริษัทมหาชนจำกัดนั้นยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดต่อรัฐมนตรีโดยผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ตลอดจนเสียค่าธรรมเนียมตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

มาตรา ๔๐ ให้สถาบันการเงินแจ้งและแสดงวิธีการและรายละเอียดในการคำนวณอัตราค่าบริการรายปีให้ประชาชนและลูกค้าผู้มาขอสินเชื่อทราบ

อัตราค่าบริการรายปีตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่สถาบันการเงินเรียกเก็บจากประชาชนและลูกค้าต่อปีในการให้สินเชื่อ ซึ่งรวมถึงดอกเบี้ย ส่วนลด และค่าบริการ

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดวิธีการคำนวณอัตราค่าบริการรายปีให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติได้

มาตรา ๔๑ ในการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการรับฝากเงิน รับเงินจากประชาชน ให้สินเชื่อ กู้ยืมเงิน ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ซื้อขายตัวแลกเปลี่ยนหรือตราสารเปลี่ยมืออื่นใด หรือซื้อขายเงินปรัวรรตต่างประเทศ ให้สถาบันการเงินปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

การกำหนดตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดตามประเภทของเงินฝากหรือเงินกู้ยืมประเภทของบุคคลประเภทของเอกสารการรับฝากเงินหรือการกู้ยืม หรือประเภทของตราสารก็ได้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อความมั่นคงของสถาบันการเงินและเพื่อการตรวจสอบของผู้ตรวจการสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้ได้

- (๑) การทำนิติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน
- (๒) การตรวจสอบและการควบคุมภายในสถาบันการเงิน
- (๓) การบริหารและการจัดการของสถาบันการเงิน

มาตรา ๔๒ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดวงเงินที่สถาบันการเงินจะให้สินเชื่อ ทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ รับรอง หรือรับอวัลต์ตัวเงินสำหรับกิจการประเภทหนึ่งประเภทใด ทั้งนี้ จะกำหนดเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินทั้งหมดที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ รับรอง รับอวัลต์ตัวเงิน หรือเป็นอัตราส่วนกับเงินกองทุนของสถาบันการเงินหรือยอดเงินที่ได้กู้ยืมและรับจากประชาชน ณ ขณะหนึ่งขณะใดก็ได้

(๒) ห้ามมิให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อ หรือทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ ในกิจการประเภทใด ๆ เพิ่มขึ้นหรือสูงกว่าอัตราที่กำหนด ทั้งนี้ จะกำหนดเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินทั้งหมดที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ หรือทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อในแต่ละกิจการ ณ ขณะหนึ่งขณะใดก็ได้

“การให้สินเชื่อ” หมายความว่า การให้กู้ยืมเงิน หรือซื้อ ซื้อลด รับช่วงซื้อลดตัวเงิน เป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายหรือสั่งให้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้เคยค้า หรือเป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายเงินตามภาระผูกพันตามเล็ตเตอร์ออฟเครดิตหรือภาระผูกพันอื่น

“ธุรกิจที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ” หมายความว่า ธุรกิจแพ็คเกจธุรกิจการให้สินเชื่อ ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง และธุรกิจอื่นที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

จากการศึกษาประเภทของธุรกิจสถาบันการเงิน ที่อยู่ภายใต้การกำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย มีเพียงธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ รวมถึง กลุ่มผู้ประกอบการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ซึ่งหากดูจาก พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามมาตรา ๙ ผู้ที่จะประกอบธุรกิจสถาบันการเงินจำเป็นต้องเป็น บริษัทมหาชน จำกัด และต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนั้นการเริ่มทำธุรกิจของสถาบันการเงินจึงมีขั้นตอนการดำเนินการจัดตั้ง ไม่ใช่แค่จดทะเบียนบริษัท ที่กระทรวงพาณิชย์แล้วสามารถดำเนินการให้สินเชื่อแก่ประชาชนได้ง่ายๆ เหมือนบริษัทลีสซิ่ง บริษัทแพ็คเกจธุรกิจ บริษัทที่ทำธุรกิจให้เช่าซื้อ ซึ่งไม่ได้ถูกควบคุมโดยธนาคารแห่งประเทศไทย นอกจากนี้การประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน ยังต้องถูกควบคุมเรื่องระเบียบวิธีการ การคำนวณดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม ตามมาตรา ๔๐ และยังถูกควบคุมเรื่องวงเงิน และวิธีการให้สินเชื่อ หรือธุรกิจที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ ตามมาตรา ๔๒ ของพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้นสถาบันการเงินเหล่านี้จึงไม่มีความคล่องตัวในการปล่อยสินเชื่อ ธุรกิจการให้เช่าซื้อ ธุรกิจแพ็คเกจธุรกิจ รวมทั้งธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ทั้งๆ ที่สถาบันการเงินเหล่านี้ สามารถคิดดอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปี ทำไม่จึงไม่สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนในระดับรากหญ้าได้ หรือหากสถาบันการเงินมีบริษัทลูกที่มีใบอนุญาตสามารถให้สินเชื่อในไฟแนนซ์ แบบไม่มีหลักประกัน ในวงเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาทต่อราย และมีอัตราดอกเบี้ยร้อยละสิบแปดต่อปี โดยไม่ต้องนำทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์มาเป็นหลักประกัน ก็ยิ่งดีกว่าที่ประชาชนต้องไปกู้เงินจากบริษัทลีสซิ่งที่ต้องจำนำทะเบียนรถ และต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราร้อยละสามสิบถึงห้าสิบ ต่อปี แล้วอะไรคือเหตุผลที่ประชาชนไม่ไปขอกู้เงินจากสถาบันการเงิน ซึ่งมีสาขาอยู่มากมายทั่วประเทศ และมีธนาคารแห่งประเทศไทยให้การรับรองเรื่องใบอนุญาตในการทำธุรกิจ จึงเป็นเรื่องน่าคิดว่า ประชาชนคนไทยทุกภาคส่วนมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นธรรมหรือไม่

กำเนิดและความเป็นมาของผู้ประกอบธุรกิจลีสซิ่ง

เนื่องด้วย “ลีสซิ่ง” Leasing “สัญญาลีสซิ่ง” ไม่ได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์เป็นการเฉพาะ แต่ได้มี “ธุรกิจลีสซิ่ง”^๓ คือ การให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง หมายความว่า การให้เช่าทรัพย์สินที่ผู้ให้เช่าจัดหาจากผู้ผลิต หรือผู้จำหน่าย หรือทรัพย์สินซึ่งยึดได้จากผู้เช่า รายอื่น เพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในกิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรือกิจการ บริการอย่างอื่นเป็นทางค้าปกติ โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ แต่ผู้เช่ามีสิทธิที่จะซื้อหรือ เช่าทรัพย์สินนั้นต่อไปในราคาหรือค่าเช่าที่ได้ตกลงกัน จะเห็นว่าธุรกิจลีสซิ่งเกิดขึ้นมาก่อน ที่จะมีกฎหมาย หรือกฎระเบียบใดๆ หากไปดูคานียามการให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง ตามประมวล รัชฎากร ตามคำสั่งสรรพากรที่ ท.ป.๔/๒๕๒๘ ได้ให้ความหมายของ การให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง หมายถึงการให้เช่าทรัพย์สินที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ผู้ให้เช่าเป็นบริษัท หรือนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่ต่ำกว่า ๖๐ ล้านบาท และต้องเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา ๘๒/๓ แห่งประมวลรัชฎากร

๒. ผู้เช่าเป็นนิติบุคคล

๓. กำหนดเวลาเช่าต้องมีระยะเวลาตั้งแต่ ๓ ปี ขึ้นไป เว้นแต่ ทรัพย์สินที่ให้เช่า เป็นทรัพย์สินที่ยึดมาจากผู้เช่ารายอื่น ระยะเวลาในการให้เช่าอาจไม่ถึง ๓ ปีก็ได้

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้มีประกาศอธิบดี กรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีการค้า (ฉบับที่ ๕๓) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ระยะเวลาที่ให้เช่าทรัพย์สิน และหลักเกณฑ์การคำนวณ ต้นทุนของทรัพย์สินที่ให้เช่าบางประการ ประกาศใช้บังคับกับการให้เช่าแบบลีสซิ่งฉบับแรก การให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่งจึงประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. เป็นการให้เช่าทรัพย์สินที่ซื้อมาเพื่อการให้เช่าเป็นทางค้าปกติ

๒. ผู้เช่าเป็นกิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม หรือพาณิชยกรรม

^๓ สหัช สิงหวิริยะ. “ธุรกิจลีสซิ่ง”, วารสารดุลพาน. ปีที่ ๔๑ เล่ม ๑, ๒๕๓๗.

๓. ผู้เช่ามีหน้าที่บำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า
๔. ผู้เช่าต้องรับผิดชอบผู้ให้เช่าในความเสียหาย หรือบุบสลายใดๆ อันเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เช่า ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด
๕. ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนกำหนดฝ่ายเดียวไม่ได้
๖. ผู้เช่าสามารถต่อสัญญาเช่า หรือซื้อทรัพย์สินหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินที่เช่า ด้วยค่าเช่า หรือราคาที่ตกลงกันโดยค้ำเงินถึงเงินที่จ่ายไปแล้วในรูปค่าเช่าได้

ผู้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง จำกัดเฉพาะนิติบุคคล ซึ่งประกอบกิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม หรือพาณิชยกรรม เท่านั้น

สัญญาเช่า สัญญาเช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่งต้องทำเป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อผู้เช่าและผู้ให้เช่า

เงื่อนไขของสัญญาเช่า สัญญาเช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่งต้องกำหนดเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. รายละเอียดของทรัพย์สินที่ให้เช่า เช่น ชนิด รุ่น
๒. ราคาเช่าตามสัญญา ซึ่งต้องไม่เกินมูลค่าทุนของทรัพย์สินที่ให้เช่าและดอกเบี้ย
๓. หลักเกณฑ์การจ่ายค่าเช่า ซึ่งผู้เช่าจะต้องชำระเงินค่าเช่าครั้งแรกในอัตราไม่น้อยกว่า ร้อยละยี่สิบ ของมูลค่าทุนของทรัพย์สินที่ให้เช่า
๔. วิธีคำนวณค่าเช่า ซึ่งผู้ให้เช่าจะต้องแสดงวิธีการคำนวณค่าเช่าที่เรียกเก็บอย่างชัดเจน
๕. กำหนดระยะเวลาการเช่า และการต่อสัญญา (ถ้ามี) ต้องมีอายุการใช้งานตั้งแต่ ๓ ปีขึ้นไป แต่ไม่เกินอายุของทรัพย์สินที่ให้เช่า เว้นแต่ ทรัพย์สินที่ให้เช่าเป็นทรัพย์สินที่ยึดมาจากผู้เช่ารายอื่น ระยะเวลาในการให้เช่าอาจไม่ถึง ๓ ปีก็ได้
๖. ผู้เช่าไม่อาจบอกเลิกสัญญาเช่าได้ฝ่ายเดียว
๗. การส่งมอบ การตรวจตรา การบำรุงรักษา การเคลื่อนย้าย การสูญหาย ความชำรุดบกพร่อง และค่าใช้จ่ายอื่น ตลอดจนการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สินที่ให้เช่า
๘. การประกันภัย การรับเงินผลประโยชน์ตามสัญญาประกันภัย
๙. การผิวนัด การคิดเบี้ยปรับ และการโอนสิทธิของผู้เช่า

ต่อมาได้มีประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขการอนุญาตให้ บริษัทเงินทุน ประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๔ ซึ่งการออก ประกาศฉบับดังกล่าวของกระทรวงการคลังเป็นการออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ (๖) วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่งในปัจจุบันได้ถูกยกเลิกไปตามพระราชบัญญัติธุรกิจ

สถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๗ ก วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันประกาศในพระราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และปัจจุบันนี้ ประกาศกระทรวงการคลังดังกล่าวยังมีผลใช้บังคับเดิม โดยอาศัย บทบัญญัติมาตรา ๑๕๘ แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่ให้ประกาศกระทรวงการคลัง บรรดาที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับต่อไป เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

ยกตัวอย่างเช่น บริษัทแห่งหนึ่งมีความต้องการใช้ คอมพิวเตอร์ รถยนต์เพื่อใช้ในกิจการ ก็สามารถเลือกผ่อนชำระผ่านทางบริษัทลีสซิ่ง ซึ่งถือเป็นการเช่าใช้ทรัพย์สินแทนการซื้อ หรือกรณีผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมต้องการซื้อเครื่องจักรมาใช้ในกิจการ ก็สามารถเลือกวิธีการเช่าซื้อจากบริษัทลีสซิ่งแทน โดยมีข้อดีคือ ไม่ต้องลงทุนด้วยเงินจำนวนมาก เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น และเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าซื้อ ผู้เช่าสามารถเลือกได้ว่าจะซื้อทรัพย์สินที่เช่ามาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนหรือไม่ ทำให้กิจการมีทุนหมุนเวียนเพื่อดำเนินการมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถเลือกระยะเวลาผ่อนชำระได้ตั้งแต่ ๓ - ๕ ปี อีกทั้งการเช่าแบบลีสซิ่ง ค่าเช่าถือเป็นค่าใช้จ่าย และไม่ถือเป็นหนี้สินของกิจการ ทำให้ฐานะการเงินของกิจการดีขึ้น ต่อมาสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้มีการปรับปรุงมาตรฐานบัญชี ฉบับที่ ๒๙ เรื่อง สัญญาเช่า (ปรับปรุง ๒๕๕๐) ได้แบ่งการบันทึกบัญชีโดยจำแนกสัญญาเช่าระยะยาวไว้ดังนี้

๑. สัญญาเช่าการเงิน (Financial Lease) มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ ๑๗ (ปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๒)ได้ให้ความหมายของสัญญาเช่าการเงินไว้ว่า เป็นสัญญาที่โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดที่ผู้เป็นเจ้าของพึงได้รับจากสินทรัพย์ไปให้แก่ผู้เช่า จากความหมายดังกล่าวสรุปเป็นสัญญาเช่าการเงินได้ดังนี้

- ๑.๑ เป็นสัญญาเช่าระยะยาว ที่ผู้เช่ามีฐานะเป็นเสมือนเจ้าของสินทรัพย์
- ๑.๒ มีการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดที่ผู้เป็นเจ้าของพึงได้รับจากทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่า
- ๑.๓ เมื่อครบกำหนดสัญญาเช่า กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังคงเป็นของผู้ให้เช่า ผู้เช่าเลือกซื้อสินทรัพย์ที่เช่านั้นหรือไม่ก็ได้ ในการเลือกซื้อ ราคาที่จะซื้อมักต่ำกว่าราคายุติธรรมของสินทรัพย์นั้น ณ วันที่สิทธิการเลือกซื้อมีผลบังคับใช้ ในกรณีที่เลือกซื้อสินทรัพย์นั้น ผู้เช่าจะต้องส่งมอบสินทรัพย์นั้นคืนแก่ผู้ให้เช่า ในกรณีที่เป็นการเช่าซื้อกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์จะตกเป็นของผู้เช่า เมื่อผู้เช่าปฏิบัติตามสัญญาเช่าซื้อตามเงื่อนไขทุกประการ

๑.๔ โดยทั่วไปสัญญาเช่ามักจะให้ผู้เช่าประกันความเสียหายและผู้เช่าจะต้องเสียค่าบำรุงสินทรัพย์ที่เช่าเอง ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าไม่ได้ทางด้านผู้เช่าและด้านผู้ให้เช่าและการแสดงในงบดุล

๒. สัญญาเช่าดำเนินงาน (Operating Lease) คือ สัญญาเช่าที่ไม่ใช่สัญญาเช่าการเงินหรืออสังหาริมทรัพย์ สัญญาเช่าดำเนินงาน คือสัญญาเช่าที่ไม่ได้มีการโอนความเสี่ยง และผลตอบแทนทั้งหมด หรือเกือบทั้งหมดที่เป็นเจ้าของพึงได้รับจากสินทรัพย์ให้แก่ผู้เช่า แสดงว่าผู้เช่าย่อมไม่ใช่เจ้าของสินทรัพย์ที่เช่า ดังนั้น เนื้อหาของสัญญาเช่าดำเนินงาน คือการเช่าขณะที่เนื้อหาของสัญญาเช่าการเงิน คือการซื้อสินทรัพย์ จากความหมายของสัญญาเช่าดำเนินงาน สามารถสรุปลักษณะสัญญาของสัญญาเช่าดำเนินงานได้ดังนี้

๒.๑ เป็นสัญญาเช่าที่ผู้เช่าไม่ได้มุ่งหวังจะเป็นเจ้าของสินทรัพย์ หรือมีกรรมสิทธิ์เหนือสินทรัพย์นั้น

๒.๒ อายุของสัญญาเช่ามักจะสั้น กว่าอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าแล้ว ผู้เช่าอาจจะนำสินทรัพย์นั้นไปให้ผู้อื่นเช่าต่อได้อีก

๒.๓ ในการบำรุงรักษาสินทรัพย์ที่เช่า หรือการซ่อมแซมสินทรัพย์ที่เช่า เป็นความรับผิดชอบของผู้ให้เช่า

๒.๔ ผู้เช่าสามารถบอกเลิกสัญญานั้นก่อนกำหนดได้หากเห็นว่าสินทรัพย์ที่เช่านั้นหมดประโยชน์ลง

ประวัติการก่อตั้งสมาคมลีสซิ่งไทย

สมาคมลีสซิ่งไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๓๓ โดยการรวมตัวของบริษัทผู้ประกอบการธุรกิจลีสซิ่ง ชั้นนำรวม ๙ บริษัท ได้เข้าร่วมหารือกันในการจัดตั้งขึ้นเป็นรูปสมาคมไม่แสวงหากำไร นายกสมาคมท่านแรก คือ นายวิทย์ ต้นตยกุล (อดีตอธิบดีกรมสรรพากร)

วัตถุประสงค์ในการรวมตัวจัดตั้งสมาคมลีสซิ่งไทย ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจที่เกี่ยวกับการให้เช่าเครื่องจักรและทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง สนับสนุน ช่วยเหลือสมาชิก แก้ไขอุปสรรคขัดข้องต่างๆ รวมทั้งการเข้าแก้ไขปัญหาต่างๆ อันเกิดจากผลกระทบจากการออกมาตรการของภาครัฐ

การดำเนินการของสมาคมลีสซิ่งไทยตลอดมา ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของการดำเนินธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทย และสมาชิกสมาคม เรื่อยมาตั้งแต่ก่อตั้งสมาคมจนถึงปัจจุบัน

สำหรับบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จะประกอบธุรกิจลีสซิ่งนั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

๑. มีทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วไม่ต่ำกว่า ๖๐ ล้านบาท

๒. มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง ให้เช่าซื้อ ซื้อขาย
ผ่านชำระ

๓. ต้องไม่ประกอบกิจการผลิตสินค้า หรือตัวแทนจำหน่ายสินค้า

๔. รายได้จากการประกอบกิจการอื่นต้องไม่เกินร้อยละ ๒๕ ของเงินได้ทั้งสิ้นก่อนหัก
รายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชี

๕. ต้องยื่นคำขอเป็นผู้ประกอบการค้าต่ออธิบดีกรมสรรพากรตามแบบที่กำหนด

ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑ มีมติเห็นชอบหลักการ
ของร่างพระราชบัญญัติการกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน พ.ศ....ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ
เพื่อดูแลผู้ให้บริการทางการเงินที่ยังไม่มีหน่วยงานใดดูแล โดยแบ่งการกำกับดูแลไว้ ๕ ประเภท
ใน ๒ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มผู้ให้บริการทางการเงินประเภทให้สินเชื่อ ได้แก่ สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัด
ภายใต้การกำกับ (สินเชื่อพีโกไฟแนนซ์) และสินเชื่อที่มีการรับสมุดคู่มือจดทะเบียนรถเป็นประกัน
การชำระหนี้ (สินเชื่อทะเบียนรถ) โดยผู้ให้บริการกลุ่มนี้จะต้องได้รับใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจ
จากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

๒. กลุ่มผู้ให้บริการทางการเงินประเภทที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ ได้แก่ การให้
เช่าซื้อ การให้เช่าแบบลีสซิ่ง และการซื้อขายลูกหนี้ทางการค้า(แฟ็กเตอร์ิง) โดยผู้ให้บริการกลุ่มนี้
จะต้องขึ้นทะเบียนในการประกอบธุรกิจกับสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

สมาคมลีสซิ่งที่ก่อตั้งขึ้นมาได้มีวัตถุประสงค์ในการให้สินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์
หรือรถจักรยานยนต์แต่อย่างใด แท้จริงแล้วเป็นการให้บริษัท หรือนิติบุคคลเช่าทรัพย์สินเพื่อไปใช้
ในกิจการ และไม่สามารถทำธุรกรรมกับประชาชนได้ การที่มีบริษัทตั้งชื่อที่มีคำว่า ลีสซิ่ง นำหน้า หรือ
ตามหลัง แต่มิได้มีวัตถุประสงค์ในการทำธุรกิจลีสซิ่ง แล้วยังคงทำให้ประชาชนสับสน หลงเชื่อว่า
เป็นบริษัท ที่ถูกควบคุมโดยธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อให้บริษัทมีความน่าเชื่อถือ หรือในอนาคต
จะมีบางกรณี เป็นบริษัท ที่ทำทั้งลีสซิ่งด้วย และขยายมาทำธุรกิจสินเชื่อทะเบียนรถ เนื่องจาก
มี พระราชบัญญัติการกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน พ.ศ....ออกมาทำให้บริษัทลีสซิ่ง สามารถ
ขยายมาทำธุรกิจสินเชื่อทะเบียนรถ เพราะได้รับอัตราดอกเบี้ยในการประกอบธุรกิจถึงร้อยละ
สามสิบหก ทำให้ธุรกิจมีอัตรากำไรที่ดีกว่า เพียงแต่บริษัทลีสซิ่งต้องไปขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจ
สินเชื่อพีโกไฟแนนซ์จากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

ปัญหาการก่อภาระหนี้ของประชาชน

หนี้ในระบบ และหนี้นอกระบบ ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของประเทศไทย ส่วนหนึ่งมาจากปัญหาความยากจนของคนไทย และโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยยังคงพึ่งพิงภาคเกษตร และบริการเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งยังคงมีประเด็นท้าทายการพัฒนาประเทศในอีกหลายมิติ ทั้งโครงสร้างเศรษฐกิจยังไม่สามารถขับเคลื่อนได้ด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น และสินค้าที่ผลิตได้ก็ไม่สามารถเพิ่มราคาขายได้ โครงสร้างของแรงงานที่มีทักษะต่ำ ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความยากจน จึงถือเป็นโจทย์ใหญ่ของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย หนี้ในระบบ หมายถึงการก่อหนี้ หรือการกู้หนี้ทั้งในรูปของตัวเงินและทรัพย์สิน สิ่งของ จากสถาบันการเงิน ภายใต้การกำกับของธนาคารแห่งประเทศไทยกระทรวงการคลัง สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน หรือกองทุนอื่นๆที่รัฐบาลจัดสรรเงินให้เพื่อให้ประชาชนสามารถกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ เป็นต้น การกู้เงินในระบบ ลูกหนี้จะต้องมีแหล่งรายได้ชัดเจน หรือมีข้อมูลให้ผู้ให้กู้สามารถตรวจสอบประวัติได้ หรืออาจจะต้องมี หรือไม่มีหลักประกันที่จะไปค้ำประกัน สัญญาเงินกู้ก็ได้ โดยอัตราดอกเบี้ยสูงสุดจะไม่เกินร้อยละ ๓๖ ต่อปี ต่างจากการกู้หนี้นอกระบบทางผู้ให้กู้ซึ่งไม่ได้เป็นสถาบันการเงิน และไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักฐานที่จะนำมากู้ยืมเงิน เหตุผลส่วนใหญ่ที่คนไปกู้เงินนอกระบบ ยอมจ่ายดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๐ ต่อวันก็ดี หรือร้อยละ ๒๐ ต่อเดือนก็ดี เพราะไม่สามารถกู้เงินในระบบได้ (ไม่มีความรู้ ไม่มีแหล่งที่มาของรายได้ และไม่มีหลักประกัน) และมีเหตุที่ต้องใช้เงินเป็นการเร่งด่วน และได้เงินเร็วกว่าการกู้ในระบบ ที่ต้องใช้เวลา เซ็นต์สัญญาอย่างเป็นทางการ และบางแห่งอาจจะต้องมีสัญญาค้ำประกัน หรือหลักประกันการกู้ยืมเงิน อีกทั้งผู้กู้เงินนอกระบบไม่จำเป็นต้องรอขั้นตอนการอนุมัติสินเชื่อเหมือนการกู้เงินในระบบ จะมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ใช้ระยะเวลาสั้นกว่า จากการศึกษาของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี ๒๕๕๗ พบว่า ประชาชนร้อยละ ๙๐ กู้หนี้นอกระบบ เพราะต้องการเงินเร่งด่วน หรือฉุกเฉิน แต่อย่างไรก็ตามแนวโน้มหนี้ทั้งในระบบ และนอกระบบของคนไทย ยังคงมีอัตราสูงขึ้นทุกปี จากการสำรวจของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย หนี้นอกระบบเพิ่มขึ้นจากสัดส่วนร้อยละ ๒๖.๔ สาเหตุเกิดจาก

๑. รายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย เนื่องจากค่าครองชีพในปัจจุบันสูงมากขึ้น
๒. รายได้ไม่แน่นอน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตร รายได้จึงขึ้นกับราคาขาย สภาพภูมิอากาศ อุปสงค์อุปทาน
๓. หนี้สินมาก ทำให้เงินที่ได้ต้องนำมาใช้หนี้
๔. ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่รับรองโดยกระทรวงการคลัง
๕. อัตราดอกเบี้ยสูง ทั้งในระบบและนอกระบบ ในระบบอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕-๓๖ ต่อปี นอกระบบอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๓๐-๗๐ ต่อปี

สถานการณ์หนี้ของคนไทย หนี้ครัวเรือนของคนไทยมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง ๑๐ ปี ที่ผ่านมาโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) พบว่าครัวเรือนไทยมีหนี้ในระบบคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ในปี พ.ศ.๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๕๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ในขณะที่มีมูลค่าหนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ อยู่ที่ ๑๑.๕ ล้านล้านบาท เฉลี่ย ๔๗๙,๗๑๖ บาท ต่อครัวเรือน ซึ่งเพิ่มขึ้น ๔ เท่าจากปี พ.ศ. ๒๕๔๙ สาเหตุมาจากมาตรการการกระตุ้นเศรษฐกิจ ของรัฐบาลผ่านการกระตุ้น การอุปโภค บริโภคของประชาชน และจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) พบว่า ครัวเรือนไทย ๑๐.๔ ล้าน ครัวเรือน หรือเกือบครึ่งหนึ่งของครัวเรือนไทยทั้งหมดมีหนี้คิดเป็นมูลค่ารวม ๓.๓๔ ล้านล้านบาท มูลค่าเฉลี่ย ๑๕๓,๔๒๕ บาท ต่อ ครัวเรือน โดยธนาคารเป็นแหล่งเงินกู้หลัก ส่วนหนี้นอกระบบคิดเป็นร้อยละ ๘.๖ โดยมีหนี้สินนอกระบบเฉลี่ย ๓,๓๔๖ บาทต่อครัวเรือน (ผลสำรวจของสมาวิจัยแห่งชาติ) แต่ในขณะที่กระทรวงมหาดไทยสำรวจพบว่าประชาชน ๑.๓ ล้านราย มีหนี้นอกระบบเฉลี่ย ๓๘,๔๖๒ บาท ต่อ ราย (ซึ่งสูงกว่า สสช. ถึง ๑๑ เท่า) ธนาคารแห่งประเทศไทยเปิดเผยตัวเลข หนี้ครัวเรือน ในปี พ.ศ.๒๕๖๑ สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ปรับขึ้นมาอยู่ที่ระดับ ๗๘.๖% แรงตัวขึ้นครั้งแรกนับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๔ และพบว่าทั้งจำนวนสัญญาและมูลหนี้ยังขยายตัวสูงกว่า ๗% เทียบกับปีก่อนหน้า ถือเป็นตัวเลขที่มีการเติบโตอย่างมีนัยสำคัญหลังจากก่อนหน้านี้หนี้ครัวเรือนได้ปรับลดลงแล้วตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางในเรื่องเศรษฐกิจของประเทศ จากการเปิดเผยผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลหนี้ครัวเรือนของสถาบัน บัณฑิตวิทยาลัย ที่ศึกษาข้อมูลจาก เครดิตบูโร และมีการติดตามข้อมูลผู้กู้ หรือลูกหนี้ย้อนหลัง ๙ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑ จากจำนวนบัญชีทั้งหมด ๖๘.๗ ล้านบัญชี หรือ ๒๐.๙ ล้านคน จาก ๙๕ สถาบันการเงิน ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอัตราการขยายตัวของหนี้ครัวเรือนที่สูง และขยายตัวต่อเนื่อง โดยวันนี้หนี้ครัวเรือนไทยถือว่าอยู่ในอันดับที่ ๓ ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก รองจากเกาหลีใต้ และออสเตรเลีย การขยายตัวของหนี้ครัวเรือนหลักมาจาก การขยายตัวจากสินเชื่อส่วนบุคคล บัตรเครดิต และสินเชื่อรถยนต์จักรยานยนต์ ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยการขยายตัวมาจากแหล่งเงินกู้ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่นๆ หรือที่เรียกว่า นอนแบงก์ (Non-Bank) ที่มีอัตราหนี้ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าเป็นเท่าตัว นอกจากนี้ทางสถาบันได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้กู้ ที่ทำให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นในช่วง ๙ ปีที่ผ่านมา จะพบว่าผู้กู้ ๔ ใน ๕ เป็นผู้กู้รายเดิมที่เป็นตัวเร่งให้เกิดหนี้ครัวเรือน และอีก ๑ ใน ๕ เป็นหนี้จากผู้กู้รายใหม่ และหากดูพฤติกรรมการก่อหนี้พบว่า ผู้กู้รายเดิมมีพฤติกรรมการก่อหนี้เพิ่มขึ้นจากระดับ ๓๐% ในปี ๒๕๕๒ มาเป็น ๔๕ % ในปี ๒๕๖๑ ซึ่งการก่อหนี้ของผู้กู้เดิม มักจะก่อหนี้ในสินเชื่อประเภทเดิม จากสถาบันการเงินเดิมที่มีอัตราการก่อหนี้สูงขึ้นต่อเนื่อง โดยพฤติกรรม

การก่อหนี้ของผู้กู้เดิมมีการปรับตัวค่อนข้างมาก และมีการกู้จากหลายบัญชีสะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางของเศรษฐกิจ หากมองประเภทสินเชื่อ พบว่า สินเชื่อรถยนต์เป็นสินเชื่อที่ขยายตัวมากที่สุดในปีก่อน ส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อรถยนต์จากผู้กู้รายใหม่ถึงร้อยละ ๓๐ - ๔๐ ต่างจากสินเชื่อบัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคลที่หลักๆ มาจากผู้กู้รายเดิมที่มักมีพฤติกรรมก่อหนี้หลายบัญชี ซึ่ง ๔๐ % เป็นการกู้หลายบัญชีและหลายสินเชื่อจากหลายสถาบันการเงิน ในขณะที่พฤติกรรมการก่อหนี้ของผู้กู้รายใหม่ พบว่ากลุ่มที่ใช้สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อบ้าน และสินเชื่อรถยนต์เป็นครั้งแรกมีอายุน้อยลง โดยสัดส่วนผู้กู้ซื้อบ้านครั้งแรกมีอายุน้อยกว่า ๓๕ ปี เพิ่มขึ้นจากระดับ ๔๐ % มาเป็น ๖๐% ในปี ๒๕๖๑ และสัดส่วนผู้กู้ซื้อรถยนต์ครั้งแรกมีอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี สูงขึ้นจาก ๕% มาเป็น ๑๕% ในปี ๒๕๖๑ สำหรับด้านคุณภาพหนี้ของผู้กู้แต่ละปี พบว่า ผู้กู้เดิมที่กู้เพิ่มมีคุณภาพด้อยกว่าผู้กู้ใหม่ที่เข้ามาในแต่ละปี และธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่าหนี้ทั้งสองกลุ่มแนวโน้มมีคุณภาพด้อยลงต่อเนื่อง และพบว่าผู้กู้ใหม่มีอัตราหนี้เสียมากกว่าปกติด้วย

ตารางที่ ๓-๑ : สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้สินในระบบและนอกระบบ และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน

ประเภทหนี้	สัดส่วนหนี้
๑. มีหนี้สินในระบบอย่างเดียว	๙๑.๔ % (*)
๒. มีหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ	๓.๗ %
๓. มีหนี้สินนอกระบบอย่างเดียว	๔.๙ %

* หนี้ในระบบมีมูลค่าสูงมาก แต่จะกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มผู้มีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งทุน

ที่มา : สสำรวจสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๖๐

ตารางที่ ๓-๒ : ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้จำแนกตามแหล่งเงินกู้

แหล่งเงินกู้	สัดส่วนหนี้

๑. ธนาคารพาณิชย์	๑๐ %
๒. กู้นอกระบบ	๕ %
๓. กองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง	๒๐ %
๔. สหกรณ์ออมทรัพย์	๖ %
๕. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	๒๖ %
๖. ธนาคารออมสิน และ ธนาคารอาคารสงเคราะห์	๘ %
๗. สถาบันการเงินอื่นๆ	๒๕ % (*)

(*) สถาบันการเงินอื่นมีมูลค่าสูง แสดงให้เห็นถึงผู้ที่ไม่มีความสามารถเข้าถึงสถาบันการเงินหลักมีเป็นจำนวนมาก

ที่มา : สํารวจสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สํานักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๖๐

จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า สัดส่วนของหนี้ในระบบมีสัดส่วนที่มีมูลค่าสูงกว่าหนี้ นอกระบบ โดยหนี้ในระบบจะกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มคนรวย ถึงร้อยละ ๙๔.0 ของหนี้ครัวเรือน คงค้างของกลุ่มคนรวยที่สุด ในขณะที่กลุ่มคนจนจะมีสัดส่วนของหนี้นอกระบบมากกว่า สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มคนจนเข้าถึงบริการทางการเงินในระบบได้น้อยกว่าคนรวย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แหล่งเงินกู้จากสถาบันการเงินอื่นๆ ที่มีอัตราถึงร้อยละ ๒๕ ของแหล่งเงินกู้ในระบบ จึงเป็นที่มาของ งานวิจัยฉบับนี้ที่มุ่งศึกษาการปล่อยเงินกู้ในระบบจากแหล่งเงินกู้ที่ถูกจัดตั้งขึ้นให้สถานะของผู้ปล่อยกั มีสถานะที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายที่มีช่องว่างเฉพาะทางอยู่ อาทิเช่น บริษัทลีสซิ่ง แพ็กเตอร์ริง สิ้นเชื่อจํานําทะเบียนรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ซึ่งเป็นธุรกิจการปล่อยสินเชื่อที่เข้าถึงง่าย และมีขั้นตอน ในการกู้ยืมเงินง่ายกว่าสถาบันการเงินประเภทอื่น ๆ จึงทำให้เกิดผู้ประกอบการที่ศึกษาช่องว่าง ของกฎหมายในการดำเนินธุรกิจโดยเอาัดเอาเปรียบประชาชนเป็นจำนวนมาก

จากข้อมูลของชมรมสื่อเพื่อการพัฒนาชนบท ได้จัดทำชุดข้อมูล “ดัชนีสื่อบ้านนอก” (บ้านนอก Index) วิเคราะห์ข้อมูลในด้านรายได้และหนี้สิน เปรียบเทียบกับอัตราการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจจากการรวบรวมฐานข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สํานักงานพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สํานักงานสถิติแห่งชาติมาทำการวิเคราะห์ผลย้อนหลังตั้งแต่ ปี ๒๕๕๗ จนถึงครึ่งปีแรกของปี ๒๕๖๑ พบว่ารายได้รวมของประชากรเติบโตเพียง ๖ % ซึ่งสะท้อน ให้เห็นว่าเงินในกระเป๋าของประชากรโดยเฉพาะภาคแรงงาน และภาคเกษตรไม่ได้สูงขึ้นตามดัชนี ทางเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น ขณะที่รายจ่ายจากการบริโภคเติบโตอยู่ที่ ๔.๕ % ซึ่งเมื่อรายได้ ไม่เพียงพอก็จำเป็นต้องกู้หนี้ยืมสิน ยอดคงค้างหนี้สินย้อนหลัง ๔ ปี พบว่ามีหนี้เพิ่มขึ้นถึง ๒๒ % ซึ่งโตเร็วกว่า GDP และรายได้ในแต่ละปี ประชากรภาคเกษตรในประเทศไทย มี ๕.๙ ล้านครัวเรือน

นับจำนวนประชากรในภาคเกษตรมีจำนวนถึง หนึ่งในสาม ของประเทศมีรายได้จากการทำงานทั้งปี ยังไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย และมีภาระหนี้สินเพิ่มสูงขึ้น ภาครัฐควรที่จะให้ความช่วยเหลือปัญหาหนี้สินให้กับคนระดับรากหญ้าอย่างจริงจังและเร่งด่วน เพื่อลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำจากการกระจายรายได้ระหว่างคนในสังคมเมือง และชนบท และช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนจะเห็นว่าคนรวยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากกว่าคนจน และยังได้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ต่ำกว่าคนจนหรือคนระดับรากหญ้าเสียอีก

สรุป

ผู้ประกอบการธุรกิจลีสซิ่ง ที่ถูกควบคุมโดยธนาคารแห่งประเทศไทย และขึ้นทะเบียนกับกรมสรรพากรแล้ว ไม่ถูกจัดว่าเป็นบริษัทที่ฉ้อโกงประชาชน เนื่องจากการทำธุรกิจลีสซิ่ง หมายถึงเป็นการให้เช่าทรัพย์สินที่ซื้อมาเพื่อการให้เช่าเป็นทางค้ำปกติ และบริษัทลีสซิ่งไม่สามารถให้ประชาชน หรือบุคคล เช่าทรัพย์สินได้ โดยกฎหมายอนุญาตให้ผู้เช่าต้องเป็นนิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม หรือพาณิชยกรรม เท่านั้น ในส่วนที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการที่ถูกบริษัทที่มีชื่อทางการค้าว่า “ลีสซิ่ง” หรือที่รู้จักโดยทั่วไปว่ารับจํานำทะเบียนรถ มีพฤติกรรมฉ้อโกงประชาชน โดยให้ประชาชนกู้ยืมเงินซึ่งคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดและยึดหลักประกัน โดยอาศัยช่องว่างของกฎหมาย ร่วมมือกับพนักงานกระทำความผิด หลอกลวงให้ประชาชนหลงเชื่อว่าบริษัทดำเนินการให้สินเชื่อภายใต้กำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย มีการคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๓๐ ถึง ๕๐ ต่อปี หากลูกหนี้ไม่สามารถผ่อนชำระหนี้ได้ ก็จะมีการยึดรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ ที่ลูกหนี้ได้ทำการโอนกรรมสิทธิ์ไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว โดยการนำไปขายทอดตลาด โดยที่ลูกหนี้ไม่สามารถทราบว่ามีวิธีคิดดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียมเป็นแบบไหน และยังคงเสียเงินจากการขายทรัพย์สินไปแล้วหรือไม่ โดยที่ผ่านมาไม่มีหน่วยงานของภาครัฐเข้าไปกำกับดูแล เพราะบริษัทเหล่านั้นอาศัยช่องว่างทางกฎหมาย ในขณะที่กระทรวงการคลังได้เตรียมสร้าง

พระราชบัญญัติการกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน พ.ศ.....หรือ พ.ร.บ.นอนแบงก์ ออกมากำกับผู้ให้บริการทางการเงินประเภทที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ หมายความว่าบุคคลที่ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อ ให้เช่าแบบลีสซิ่ง และแพ็คเกจอริง ซึ่งต้องมีการขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) และจะมีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและดอกเบี้ยโดยชัดเจน ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องติดตามว่า พ.ร.บ.นี้จะช่วยทำให้ลูกหนี้ที่ก่อหนี้ก่อนที่ พ.ร.บ. นี้จะมีผลบังคับใช้จะได้รับความเป็นธรรมหรือไม่ ทั้งๆ ที่การก่อหนี้ของประชาชนเป็นหนี้ในระบบ ที่ลูกหนี้คิดว่าเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าการกู้นอกระบบ และการกู้ก็สะดวกมากเพียงนำทะเบียนรถไปค้ำประกันก็สามารถเบิกเงินสดไปใช้ได้

แต่ในความเป็นจริงกลับเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงพอๆกับหนี้ในระบบ จึงถือได้ว่าเป็นหนี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสินเชื่อซึ่งจำนำทะเบียนรถ หากมีหน่วยงานของรัฐเข้ามากำกับดูแลแล้วควรจะต้องบังคับใช้กับสัญญากู้ยืมเงินที่ทำก่อนหน้าวันที่ พ.ร.บ.การกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน พ.ศ.... จะบังคับใช้ด้วย นอกจากนี้คงต้องมาดูแลต่อไปว่าผู้ประกอบการธุรกิจจะใช้ช่องทางหลีกเลี่ยงกฎหมายอย่างไร อย่างไรก็ตาม การที่กระทรวงการคลังได้ออก พ.ร.บ.การกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน พ.ศ...ทำให้มีหน่วยงานของรัฐเข้าไปกำกับดูแลอย่างชัดเจน ถือเป็นการเปิดให้มินวัตกรรมการเงินสินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นสินเชื่อที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพียงนำหลักทรัพย์มาจำนำก็สามารถรับเงินสดไปใช้ได้ ซึ่งธุรกิจนี้จะเกิดการแข่งขันกันสูงขึ้น เพราะมีทั้งผู้เล่นรายใหญ่ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่มีสาขาทั่วประเทศ หรือบริษัทลูกของสถาบันการเงินสามารถเพิ่มอัตรดอกเบี้ยจากเดิม เป็นสินเชื่อส่วนบุคคล สามารถเก็บดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละ ยี่สิบแปดต่อปี มาเป็น สินเชื่อพิโก ซึ่งได้มีการแก้ไขให้สามารถจำนำทะเบียนรถได้และเรียกเก็บอัตรดอกเบี้ยได้ถึงร้อยละ สามสิบหก ต่อปี ซึ่งจะเป็นผลดีทำให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายขึ้น และทำให้การผูกเอาเปรียบเรื่องการทำสัญญา การคิดอัตรดอกเบี้ย และค่าบริการต่างๆ ที่มีอัตราสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดลดน้อยลง หรืออาจหมดไป ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ทำให้ทราบว่าธุรกิจสินเชื่อจำนำทะเบียนรถปีละสองแสนล้านบาท หากสามารถลดอัตรดอกเบี้ย จากร้อยละ ห้าสิบ มาที่อัตรดอกเบี้ยร้อยละสามสิบหก จะทำให้ประชาชนมีเงินหมุนเวียนกลับมาปีละ ๒๘,๐๐๐ ล้านบาท ดังนั้นการที่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากบริษัทสินเชื่อซึ่งทำสัญญากู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดออกมาใช้สิทธิเรียกร้องโดยผ่านกลุ่มผู้พิทักษ์สิทธิลูกหนี้ และหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง คณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น จึงถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเรียกร้องสิทธิที่พึงมี จนเป็นที่มาของการออกพระราชบัญญัติการกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน พ.ศ....จึงเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเสมอภาคและทั่วถึง ภายใต้ความตระหนักถึงบทบาทความรับผิดชอบของทั้งผู้ประกอบการ และผู้คุมกฎ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเอาเปรียบระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้ อันนำไปสู่ความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศได้

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภคหรือประชาชนควรต้องศึกษาสิทธิผู้บริโภคที่จะทำสัญญา หรือธุรกรรมทางการเงินกับบริษัทลิสซิ่ง จึงควรศึกษาข้อ กฎหมายและอ่านสัญญานั้นให้ชัดเจน เพราะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติ หลักการเกี่ยวกับสัญญาลิสซิ่งไว้เป็นการเฉพาะ แม้จะมีลักษณะเหมือนกับสัญญาเช่าซื้อ แต่ก็มี รายละเอียดที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ไม่มี บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัญญาลิสซิ่งโดยตรง ซึ่งการบังคับใช้สัญญาลิสซิ่งในปัจจุบัน ศาลจะใช้บทบัญญัติลักษณะเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ ในฐานะที่เป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงกัน และใช้หลักการตีความสัญญาทำให้การ ตีความสัญญาลิสซิ่ง มีข้อจำกัด และอาจมีปัญหาตามมาได้

บทที่ ๔

การพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายหนี้ในระบบ ที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสินเชื่อ

การพัฒนาแนวคิด เรื่อง “หนี้ที่เป็นธรรมในสังคมนิติธรรมเพื่อความยั่งยืน
ของสังคม” ให้เป็นหลักพื้นฐานในระบบกฎหมายไทย

หนี้ (Obligation) เป็น ความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป แต่แต่ละฝ่ายจะมีก็คนก็ได้ และด้วยความสัมพันธ์อันนี้ ฝ่ายที่เรียกว่า “เจ้าหนี้” มีสิทธิบังคับฝ่ายที่เรียกว่า “ลูกหนี้” ให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของฝ่ายเจ้าหนี้ได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ฝ่ายลูกหนี้มีหน้าที่ต้องกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของฝ่ายเจ้าหนี้ หนี้ในทำนองเงินตราเรียกว่า “หนี้สิน” (Debt) และมักเรียกกันสั้น ๆ ว่า “หนี้” ทำให้เข้าใจกันว่า หนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องเงินตราเสมอไป แต่อันที่จริงแล้ว หนี้สินเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของหนี้ และหนี้ปรากฏตัวหลากหลายรูปแบบ

สภาพแห่งหนี้ หนี้เป็นทรัพย์สินประเภทหนึ่ง ซึ่งมีราคา (Valuable) ยึดถือเอาได้ (Susceptible of being Appropriated) และสามารถจำหน่ายโอน (Disposable) ไปได้เหมือนทรัพย์สินประเภทอื่น ๆ โดยวิธีโอนสิทธิเรียกกร้อง นอกจากนี้ เมื่อแบ่งตามประเภทแห่งสิทธิแล้ว หนี้เป็นบุคคลสิทธิ (Personal Right) ประเภทหนึ่ง เพราะมีแก่นสารเป็นสิทธิเรียกกร้องระหว่างบุคคล และในฐานะที่เป็นบุคคลสิทธิ หนี้จึงรวมอยู่ในกองทรัพย์สิน (Estate) ของบุคคลแต่ละคน แต่ในกองทรัพย์สินเชื่อว่าจะมีแต่บุคคลสิทธิ ยังมีทรัพย์สิน (Real Right) หรือสิทธิที่มีแก่นสารเป็นทรัพย์สินอยู่ด้วย เมื่อบุคคลตาย กองทรัพย์สินของเขาจะเปลี่ยนไปเรียกว่า “กองมรดก” และจะตกทอดแก่ทายาทของเขา เพราะฉะนั้น ทายาทจึงจะต้องรับใช้หนี้ของผู้ตายต่อไปด้วย เว้นแต่บรรดาหนี้ที่ตามกฎหมายหรือตามสภาพแล้วเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้ตายอย่างแท้จริง กล่าวคือ ไม่มีใครชำระแทนได้โดยแน่แท้ เช่น ผู้ตายหมั้นกับบุคคลอื่นไว้ เมื่อเขาตาย ใครก็ไม่สามารถไปสมรสแทนเขาได้ ในกรณีอย่างนั้น หนี้จะดับสูญไปโดยสภาพ การเกิดหนี้ หนี้เกิดขึ้นเพราะนิติกรรม และนิติเหตุทั้งสองประการนี้เป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ หรือเรียกว่า มูลหนี้ (Source of Obligation)

นิติกรรม (Legal Transaction) คือ การที่บุคคลกระทำลงด้วยใจสมัครและโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อก่อความสัมพันธ์ทางกฎหมายขึ้น ซึ่งอาจเป็นความสัมพันธ์ฝ่ายเดียว เช่น ให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินให้ ผู้ให้คำมั่นก็มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำมั่น คำมั่นจึงเป็นมูลแห่งหนี้ของเขา

หรืออาจเป็นความสัมพันธ์หลายฝ่าย เช่น หลายคนตกลงทำสัญญากัน คู่สัญญาก็มีหน้าที่ต่อกันตามสัญญา สัญญาจึงชื่อว่าเป็นมูลแห่งหนี้ของคู่สัญญาเหล่านั้น

บุคคลในหนี้ หนี้เป็นนิติกรรมแบบทวิภาคี (Bilateral) กล่าวคือ มีคู่กรณีอยู่สองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ลูกหนี้ (Obligor หรือ Debtor) มีหน้าที่ต้องกระทำหรือไม่กระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของอีกฝ่ายซึ่งเรียกว่า เจ้าหนี้ (Obligee หรือ Creditor) แต่ละฝ่ายอาจประกอบบุคคลหนึ่งคนหรือหลายคนก็ได้ กรณีที่บุคคลหลายคนเป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ร่วมกันนั้น เรียกว่า “หนี้ร่วม” (Joint Obligation) และเจ้าหนี้เช่นนั้นเรียก “เจ้าหนี้ร่วม” (Joint Obligee) ส่วนลูกหนี้เรียก “ลูกหนี้ร่วม” (Joint Obligor) เจ้าหนี้และลูกหนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของหนี้ หากขาดฝ่ายหนึ่งไป ก็จะไม่เป็นหนี้หรือหนี้อาจระงับสิ้นลงได้ สำหรับลูกหนี้ต้องมีตัวตนแน่ชัด เพราะถ้าไม่รู้ว่าจะต้องเรียกให้ใครชำระหนี้ ก็ไม่ต่างกับว่าไม่มีหนี้ แต่เจ้าหนี้ในบางกรณีอาจไม่มีตัวตนแต่แรกเริ่มก็ได้

ในส่วนของกฎหมายในประเทศไทย มีบทบัญญัติและนิยาม เรื่อง หนี้ เจ้าหนี้ ลูกหนี้ สัญญาและนิติกรรม อยู่แล้ว ในการที่จะให้สังคมและประชาชนได้รับรู้ และพัฒนาถึงแนวคิดเรื่อง “หนี้ที่เป็นธรรมในสังคมนิติธรรมเพื่อความยั่งยืนของสังคม” จึงควรเริ่มต้นจากนิยาม “หนี้ที่เป็นธรรม” หมายถึง การที่ลูกหนี้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน ด้วยสัญญาหรือนิติกรรมที่เป็นธรรม ทำอย่างไรถึงจะทำให้ลูกหนี้เข้าสู่แหล่งเงินทุนได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และทำอย่างไรถึงจะให้ลูกหนี้ได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญากู้ยืมเงิน สัญญาจำนำ หรือนิติกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการก่อหนี้ คงต้องเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบ ของทั้งผู้ประกอบการ ซึ่งต้องมีจรรยาบรรณและความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งหน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้ลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม หนี้ที่เป็นธรรม ควรมีองค์ประกอบดังนี้

๑. ลูกหนี้ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงแหล่งทุน หรือหนี้ ซึ่งในหัวข้อนี้จะขอกล่าวถึงหนี้ในระบบที่เป็นธรรมเท่านั้น

๑.๑ ข้อมูลผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ชัดเจน เนื่องจากปัจจุบันสถาบันการเงินที่ให้บริการธุรกรรมทางการเงินมีมากขึ้น และมีการแข่งขันกันสูงมาก จึงได้มีการออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินออกมามากมาย ดังเช่นขายประกันพ่วงสินเชื่อ หรือสินเชื่อจำนำรถ ที่มีปัญหาอยู่ในขณะนี้ ทางหน่วยงานที่กำกับดูแล ควรให้การพิจารณาข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ทางสถาบันการเงินจะออกมาทำในเชิงธุรกิจก่อน เพราะพวกที่จะถูกหลอกลวงส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้านที่ไม่เข้าใจความซับซ้อนของผลิตภัณฑ์ หรือภาษาทางการเงินที่พวกสถาบันการเงินชอบใช้ ทางหน่วยงานที่กำกับ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทยควรมีบทบาท ในการกำกับเรื่อง ผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงิน

ต้องเป็นชื่อที่ไม่ต้องซับซ้อน เข้าใจง่าย และใช้ชื่อแบบเดียวกัน ดังเช่น สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อนาโน สินเชื่อพีโก

๑.๒ แหล่งเงินทุน ในส่วนของผู้ประกอบการควรจะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม เช่นในการปล่อยสินเชื่อส่วนบุคคล ภายใต้กำกับ(Personal Loan) เป็นสินเชื่อที่ไม่มีหลักประกัน แต่ข้อเท็จจริง เวลาประชาชนไปขอสินเชื่อส่วนบุคคล มักจะโดนปฏิเสธเพราะไม่มีเอกสารประกอบการพิจารณาขอสินเชื่อ เช่นสถาบันการเงินมักจะขอ สำเนาใบรับรองเงินเดือน รายงานความเคลื่อนไหวทางบัญชี ซึ่งในส่วนนี้ พวกเกษตรกร ประชาชนรากหญ้า วินมอเตอร์ไซด์ แม่ค้า หรือประชาชนที่ต้องการเริ่มต้นทำธุรกิจ ไม่สามารถที่จะหาหลักฐานมาแสดงได้ จึงทำให้ลูกหนี้ที่ไม่มีหลักประกันใดๆ ต้องหันไปกู้หนี้ยืมสินนอกระบบแทนการกู้หนี้ในระบบแทน หรือกรณีสินเชื่อนาโน ซึ่งสถาบันการเงินที่ได้ใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจสินเชื่อนาโน สามารถปล่อยสินเชื่อให้ผู้ต้องการไปประกอบอาชีพ ในวงเงินหนึ่งแสนบาท โดยไม่มีหลักประกัน แต่ในความเป็นจริง สถาบันการเงินจะให้ลูกหนี้ไปทำ ประมาณ การรายได้ รายจ่าย พร้อมกับแผนธุรกิจมาแสดง เพื่อให้ผ่านการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ พวกลูกหนี้ที่มีการศึกษาดี หรือเคยประกอบธุรกิจมาแล้ว จึงมีโอกาสเข้าถึงสินเชื่อประเภทนี้มากกว่า จึงเป็นที่มาที่ทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกระเบียบใหม่ ให้ผู้ประกอบการสินเชื่อนาโน สามารถทำธุรกิจสินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ได้ โดยสินเชื่อนาโนปกติจะมีหลักประกัน หรือไม่มีหลักประกัน เพื่อค้ำประกันเงินกู้ก็ได้ แต่โดยส่วนใหญ่ลูกหนี้ต้องมีหลักทรัพย์มาค้ำประกัน จึงจะได้รับอนุมัติสินเชื่อ โดยสรุป ประชาชนรากหญ้า หรือพวกเริ่มประกอบอาชีพ ก็ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้

๑.๓ ลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมจากเจ้าหนี้ ทั้งในด้านการทวงหนี้ การเปิดเผยข้อมูลลูกหนี้ ทั้งเงินต้น ดอกเบี้ย ดอกเบี้ยคงค้าง เงินต้นคงค้าง รวมทั้งควรได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหนี้ในกรณีที่มีการยึดหลักประกัน ควรมีขั้นตอนการบอกกล่าว และให้โอกาสลูกหนี้ในการที่จะแก้ไข หรือยึดหนี้ ก่อนที่จะถูกยึดหลักประกัน

๑.๔ ลูกหนี้ต้องมีความรับผิดชอบต่อนี้ที่เกิดขึ้น และไม่ควรทำสัญญาที่ลูกหนี้ไม่เข้าใจในรายละเอียด

๒. สัญญาที่เป็นธรรม ปัญหาส่วนใหญ่ที่ลูกหนี้ไม่ได้รับความเป็นธรรมเกิดจากสัญญาเงินกู้ หรือสัญญาที่ลูกหนี้ทำนิติกรรมกับเจ้าหนี้ไม่มีความเป็นธรรม มีเงื่อนไขที่ซับซ้อน ไม่ระบุรายละเอียด สัญญาที่เป็นธรรมควรมีข้อกำหนดที่ชัดเจนในเรื่องดังนี้

๒.๑ เปิดเผยรายละเอียด ยอดเงินต้น อัตราดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม เบี้ยปรับ อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอัตราดอกเบี้ยไม่ให้ใช้คำว่า อัตราดอกเบี้ยลอยตัว โดยให้ระบุตัวเลขของอัตราดอกเบี้ยให้ชัดเจน

๒.๒ ใช้ภาษาที่ไม่กำกวม ไม่ซับซ้อน ไม่เอาเปรียบลูกหนี้ และไม่ควรละเมิดสิทธิของลูกหนี้ เช่นการที่สัญญาระบุว่าเจ้าหนี้สามารถเปิดเผยข้อมูลของลูกหนี้ให้กับบุคคลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ใดๆ

๒.๓ ความโปร่งใสของสัญญากู้เงิน หน่วยงานที่กำกับควรมีกฎห้ามมิให้สถาบันการเงินมีการขายผลิตภัณฑ์อื่นๆ พ่วงในสัญญากู้เงิน เช่นการขายประกันพ่วงสินเชื่อ เนื่องจากผู้กู้เงินต้องการเงินไปใช้ แต่ต้องถูกหักเงินเพื่อไปซื้อประกัน ซึ่งลูกหนี้บางรายไม่ได้อ่านสัญญาโดยละเอียด จะถูกบังคับให้ซื้อประกันตลอดอายุสัญญากู้เงิน ซึ่งไม่เป็นธรรมกับลูกหนี้

๒.๔ ระบุเรื่องการผิดนัด การยึดหลักประกัน (ถ้ามี) หรือเงื่อนไขการยกเลิกสัญญา ซึ่งทั้งสองฝ่ายลูกหนี้ และเจ้าหนี้ ต่างฝ่ายควรบอกเลิกสัญญาได้

๓. เจ้าหนี้ มีส่วนสำคัญเช่นกัน เพราะเป็นผู้ที่จะให้หรือไม่ให้สินเชื่อ ซึ่งเป็นการก่อหนี้ ดังนั้นในส่วน of เจ้าหนี้ ควรจะยึดปฏิบัติดังนี้

๓.๑ มีจรรยาบรรณในการให้บริการ โดยยึดหลักความเสมอภาค และเท่าเทียมกัน ในการให้สินเชื่อกับลูกหนี้

๓.๒ มีระเบียบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ยุติธรรม และเหมาะสม ขั้นตอนในการอนุมัติสินเชื่อ การติดตามหนี้ การยึดหลักประกัน ของสถาบันการเงินควรมีระเบียบการทำงานที่ชัดเจน เหมาะสม และยุติธรรม มีระบบการประเมินความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๓ มีความเป็นธรรมในการคิดอัตราดอกเบี้ย และเบี้ยปรับ

๓.๔ มีความเป็นธรรมในการทวงหนี้

หากในสังคมไทย ทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ ต่างตระหนักถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความถูกต้อง และความยุติธรรม จะทำให้เกิดการแข่งขันของผู้ประกอบการที่จะลดอัตราดอกเบี้ย เนื่องจากลูกหนี้มีวินัย มีความรับผิดชอบไม่คิดที่จะโกงเจ้าหนี้ โดยการเบี้ยวหนี้หรือไม่ชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ส่วนเจ้าหนี้ที่ไม่คิดเอาเปรียบลูกหนี้ มีสัญญาที่เป็นธรรมและชัดเจน ไม่คิดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ทำให้สามารถลดต้นทุนการดำเนินงานลงได้ เพราะลูกหนี้มีความรับผิดชอบในหนี้ที่ตนเองก่อไว้ จนสามารถทำให้เกิดแนวความคิด “หนี้ที่เป็นธรรมในสังคม นิติธรรมเพื่อความยั่งยืนของสังคม” เพื่อให้เป็นพื้นฐานกฎหมายไทย โดยไม่จำเป็นต้องออกกฎหมายใหม่ๆ มากำกับดูแลทั้งลูกหนี้ และเจ้าหนี้ เพราะต่างคนต่างมีความรับผิดชอบต่อทั้งตนเอง และสังคม

การปรับปรุงกฎหมายและการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องระบบหนี้ที่เป็นธรรม

กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการออกกฎหมาย และกฎระเบียบเพื่อที่จะออกมาควบคุมสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ หลังพบข้อร้องเรียนจากลูกหนี้ในเรื่องสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และอัตราดอกเบี้ยที่ผู้ให้บริการทางการเงินคิดมากกว่าที่กฎหมายกำหนด จึงเห็นควรเสนอให้มีการปรับปรุงกฎหมาย และพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยให้ผู้กู้หนี้ในระบบที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กลับมาได้รับความยุติธรรมในธุรกิจสินเชื่อหรือสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ ดังนี้

๑. พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา๔๒

มาตรา ๔๒ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดวงเงินที่สถาบันการเงินจะให้สินเชื่อ ทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ รับรอง หรือรับอวัลต์ตัวเงินสำหรับกิจการประเภทหนึ่งประเภทใด ทั้งนี้ จะกำหนดเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินทั้งหมดที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ รับรอง รับอวัลต์ตัวเงิน หรือเป็นอัตราส่วนกับเงินกองทุนของสถาบันการเงินหรือยอดเงินที่ได้กู้ยืมและรับจากประชาชน ณ ขณะหนึ่งขณะใดก็ได้

(๒) ห้ามมิให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อ หรือทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อในกิจการประเภทใด ๆ เพิ่มขึ้นหรือสูงกว่าอัตราที่กำหนด ทั้งนี้ จะกำหนดเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินทั้งหมดที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ หรือทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อในแต่ละกิจการ ณ ขณะหนึ่งขณะใดก็ได้

“การให้สินเชื่อ” หมายความว่า การให้กู้ยืมเงิน หรือซื้อ ชื้อลด รับช่วงซื้อลดตัวเงินเป็นเจ้าของหนี้เนื่องจากได้จ่ายหรือสั่งให้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้เคยค้า หรือเป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายเงินตามภาระผูกพันตามเล็ดเตอร์ออฟเครดิตหรือภาระผูกพันอื่น

“ธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ” หมายความว่า ธุรกรรมแพ็คเกจอริง ธุรกรรมการให้เช่าซื้อ ธุรกรรมการให้เช่าแบบลีสซิง และธุรกรรมอื่นที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

หากพิจารณา พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา๔๒ จะเห็นว่า ทั้งในวงเล็บ (๑) และ (๒) ทางธนาคารแห่งประเทศไทย มีอำนาจในการห้าม และกำหนดวงเงิน ที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ หรือทำธุรกรรมให้สินเชื่อ อยู่แล้ว แต่ยังไม่สามารถควบคุมบริษัท หรือนิติบุคคลที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน แต่ทำธุรกรรมที่ให้สินเชื่อ หรือธุรกรรมที่มีลักษณะการให้สินเชื่อ จึงเห็น

ควรที่จะได้มีการปรับปรุงให้ธนาคารแห่งประเทศไทย มีการจัดระเบียบตั้งแต่ ชื่อของสถาบันการเงิน ที่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ระบุประเภทในชื่อของกิจการที่ได้รับใบอนุญาต โดยมีการเพิ่ม (๓) สถาบันการเงิน หรือผู้ให้บริการทางการเงิน ที่ให้สินเชื่อประเภทดังต่อไปนี้ ลีสซิ่ง แพ็กเตอริง สินเชื่อส่วนบุคคล (Personal Loan) สินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพ (Nano Finance) สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัด (Pico Finance) ต้องระบุประเภทสินเชื่อที่ได้รับใบอนุญาตเป็นคำนำหน้า หรือต่อท้าย ชื่อนิติบุคคล

จะเห็นได้ว่าสมาคมลีสซิ่งที่ก่อตั้งขึ้นมาได้มีวัตถุประสงค์ในการให้สินเชื่อจำนำ ทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์แต่อย่างใด แท้จริงแล้วเป็นการให้บริษัท หรือนิติบุคคล เช่าทรัพย์สินเพื่อไปใช้ในกิจการ การที่มีบริษัทตั้งชื่อที่มีคำว่า ลีสซิ่ง นำหน้า หรือตามหลัง แต่ไม่ได้ มีวัตถุประสงค์ในการทำธุรกิจลีสซิ่ง แล้วยังคงทำให้ประชาชนสับสน หลงเชื่อว่าเป็นบริษัท ที่ถูกควบคุมโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ดูแล้วมีความน่าเชื่อถือ ตามพ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา๔๒ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดในเรื่องต่างๆ ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทย ควรออกประกาศมิให้ บริษัท ที่ไม่ได้ทำธุรกิจลีสซิ่ง ใช้ชื่อว่า ลีสซิ่ง เป็นคำนำหน้า หรือต่อท้าย ชื่อนิติบุคคล เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนกับประชาชน เพราะบริษัทลีสซิ่ง ไม่สามารถทำธุรกรรมกับประชาชนได้อยู่แล้ว ในกรณีที่บริษัทลีสซิ่ง ต้องการประกอบธุรกิจสินเชื่อ รายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (สินเชื่อพีโกไฟแนนซ์) และสินเชื่อที่มีการรับสมุดคู่มือ จดทะเบียนรถเป็นประกันการชำระหนี้ (สินเชื่อทะเบียนรถ) โดยผู้ให้บริการกลุ่มนี้จะต้องได้รับ ใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) และควรให้ผู้ประกอบการ จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทใหม่ โดยไม่ใช้คำว่าลีสซิ่ง และน่าจะมีการจัดระเบียบบริษัทสินเชื่อ พีโกไฟแนนซ์ โดยเริ่มตั้งแต่การตั้งชื่อนิติบุคคล เช่น บริษัท.....พีโกไฟแนนซ์ จำกัด หรือ บริษัทพีโก..... จำกัด หรือบริษัท...สินเชื่อรายย่อย จำกัด เพื่อให้ประชาชนรับทราบว่านิติบุคคลนี้ ได้รับการขึ้น ทะเบียนแล้วจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง หรืออยู่ภายใต้การกำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย และประชาชนจะได้รับความคุ้มครองเรื่องสัญญา และอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม

๒. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ ซึ่งได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๗ ง ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๕ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๑๔ แห่งประกาศของ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ ว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบ

ถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจึงออกประกาศ กำหนดให้การให้สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับอันเป็นกิจการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการธนาคาร ซึ่งมีลักษณะตามที่ระบุไว้ในประกาศนี้ เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกนิยามเดิมของคำว่า “สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ” และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน “สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ” หมายความว่า สินเชื่อส่วนบุคคลเฉพาะที่ไม่มีทรัพย์สินหรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน และเพื่อประโยชน์แห่งประกาศฉบับนี้ ให้รวมสินเชื่อ ดังต่อไปนี้

(๑) สินเชื่อที่เกิดจากการให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิงในสินค้าที่ผู้ประกอบการธุรกิจ มิได้จำหน่ายเป็นทางการค้าปกติ ยกเว้นในสินค้าประเภทรถ เครื่องจักร และทรัพย์สินอื่นใด ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดเพิ่มเติม

(๒) สินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน

ทั้งนี้ไม่รวมถึงสินเชื่อเพื่อการศึกษา สินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ สินเชื่อเพื่อรักษาพยาบาล สินเชื่อเพื่อสวัสดิการพนักงาน และสินเชื่อตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศกำหนด

ข้อ ๒ ให้เพิ่มคำนิยามดังต่อไปนี้

“สินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน” หมายความว่า การให้กู้ยืมเงินแก่บุคคล ที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถ โดยผู้ประกอบการธุรกิจมีการรับสมุดคู่มือจดทะเบียนรถ หรือจัดให้มีสัญญา เอกสารหรือหลักฐานอื่นใดเพื่อให้เจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถโอนทะเบียนรถไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นประกัน การชำระหนี้ หรือจัดให้มีสัญญา เอกสาร หรือหลักฐานอื่นใด เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถนำรถ ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของลูกหนี้ไปขายหรือดำเนินการอื่นใดเพื่อการชำระหนี้

“รถ” หมายความว่า รถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ และกฎหมายว่าด้วยการขนส่ง ทางบก

ข้อ ๘ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ ในการประกอบ สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและรวมถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) คุณสมบัติของผู้ใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ

(๒) การประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจ

(๓) ดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมใดๆ เกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้ การกำกับ

(๔) การจัดการ การเก็บรักษา การเปิดเผยข้อมูล หรือการกระทำใดๆ เกี่ยวกับข้อมูล สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ทั้งนี้ให้รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคด้วย

(๕) การตรวจสอบและรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับ รวมถึงการให้บริการสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับ

(๖) การบริหารจัดการด้านการให้บริการแก่ผู้บริโภคอย่างเป็นธรรม การเรียกให้ชำระหนี้ และการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้

(๗) การจำหน่ายและโอนหนี้

(๘) การปฏิบัติเมื่อมีการร้องเรียนหรือมีข้อโต้แย้งจากผู้บริโภค

(๙) การจัดทำบัญชีและรายงาน

(๑๐) การกำหนดนโยบาย แผนงาน และการประชาสัมพันธ์

(๑๑) การใช้บริการจากบุคคลภายนอกในการประกอบธุรกิจ

(๑๒) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดของผู้ประกอบธุรกิจ

(๑๓) เรื่องอื่นๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าจำเป็นในการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับ

บทเฉพาะกาล ผู้ที่ประกอบธุรกิจสินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกันที่ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับอยู่ในวันที่ประกาศนี้บังคับใช้ ถ้าประสงค์จะประกอบกิจการนั้นต่อไปให้ยื่นคำขอรับอนุญาตภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ และให้ผู้ยื่นคำขออนุญาตประกอบธุรกิจต่อไปได้จนกว่าจะได้รับแจ้งผลการพิจารณาคำขอรับอนุญาต

๓. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส.๒/๒๕๖๒ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับนผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๘ ง ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๒ การปรับปรุงประกาศดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายขอบเขตการกำกับดูแลธุรกิจสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับให้ครอบคลุมถึงสินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนระดับฐานรากสามารถเข้าถึงสินเชื่อได้อย่างเหมาะสม และเป็นธรรม ทั้งในด้านอัตราดอกเบี้ย และสัญญา รวมถึงการได้รับการปฏิบัติจากผู้ประกอบธุรกิจอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นจากประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้ ทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถกำกับผู้ให้บริการทางการเงินตามแผนภาพและรายละเอียด^๑

^๑ ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง “การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับนผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน”. (ออนไลน์). <https://www.1213.or.th/th/aboutfcc/finervices/Pages/FinUnderBOT1.aspx>, 2019.

ผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพที่ ๔-๑ : ผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, ๒๐๑๙

ผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-Bank)

หมายถึง ผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ส่วนใหญ่เป็นบริษัทจำกัด ที่จดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ ได้แก่

(๑) ผู้ให้บริการบัตรเครดิต หมายถึง นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง ให้ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับบัตรเครดิต มีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ล้านบาท

(๒) ผู้ให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ หมายถึง นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังให้ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินแก่บุคคลธรรมดาโดยไม่มีหลักประกัน เพื่อนำไปซื้อสินค้าและบริการเพื่อการอุปโภคบริโภค แต่ไม่รวมการเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ทั้งนี้ผู้ประกอบการต้องมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่ต่ำกว่า ๕๐ ล้านบาท

(๓) ผู้ให้บริการสินเชื่อรายย่อยเพื่อประกอบธุรกิจภายใต้การกำกับ (นาโนไฟแนนซ์) หมายถึง นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังให้ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงิน

แก่บุคคลธรรมดาโดยไม่มีหลักประกัน เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพ ทั้งนี้ผู้ประกอบการต้องมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่ต่ำกว่า ๕๐ ล้านบาท

(๔) ผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) หมายถึงบุคคล หรือนิติบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งนี้ก่อนให้บริการต้องได้รับการพิจารณาจาก ธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน โดยแบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบได้แก่

(๔.๑) บัญชี ก ผู้ให้บริการต้องแจ้งให้ ธปท. ทราบก่อนการให้บริการ ได้แก่ การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ซื้อสินค้าหรือบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ให้บริการเพียงรายเดียว เช่น บัตรที่ใช้ในศูนย์อาหาร

(๔.๒) บัญชี ข ผู้ให้บริการต้องขอขึ้นทะเบียนกับ ธปท. ก่อนการให้บริการ ได้แก่ การให้บริการบัตรเครดิต การให้บริการเครือข่ายอีดีซี (เครือข่ายการรับส่งข้อมูลการชำระเงินจากเครื่องรับบัตรไปยังสถาบันผู้ออกบัตร) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ซื้อสินค้าหรือบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ให้บริการหลายราย ณ สถานที่ที่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่าย และการให้บริการเดียวกัน เช่น บัตรที่ใช้ชำระค่าตั๋วภาพยนตร์ และสินค้าอื่นในเครือของโรงภาพยนตร์

(๔.๓) บัญชี ค ผู้ให้บริการต้องได้รับอนุญาตจาก ธปท. ก่อนให้บริการ ได้แก่ ธุรกิจการให้บริการหักบัญชี การให้บริการชำระดุล การให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์หรือเครือข่ายสวิตซิ่ง การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ซื้อสินค้าหรือบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ให้บริการหลายรายโดยไม่จำกัดสถานที่ และไม่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและให้บริการเดียวกัน เช่น บัตรที่ใช้ชำระค่าโดยสารรถไฟฟ้า และสินค้าในร้านค้าที่ร่วมรายการ

(๕) ผู้ให้บริการด้านการแลกเปลี่ยนเงินหรือโอนเงินตราต่างประเทศ หมายถึง นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ให้ประกอบธุรกิจเงินตราต่างประเทศตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้แก่

(๕.๑) บุคคลรับอนุญาต (Authorized Money Changer) หมายถึง นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจซื้อและขายธนบัตรต่างประเทศ และรับซื้อเช็คเดินทาง ดังนี้

๕.๑.๑ รับซื้อธนบัตร เหรียญกษาปณ์ต่างประเทศ หรือเช็คเดินทางที่เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศโดยไม่จำกัดจำนวน

๕.๑.๒ ขายธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ต่างประเทศ ให้แก่ผู้จะเดินทางไปต่างประเทศไม่เกิน ๕,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่า ต่อคนต่อการเดินทาง ๑ ครั้ง

(๕.๒) ตัวแทนโอนเงินระหว่างประเทศ (Money Transfer Agent) หมายถึง นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจการโอนและรับโอนเงินตราต่างประเทศ

๕.๒.๑ รับโอนเงินตราต่างประเทศจากบุคคลในต่างประเทศ เพื่อจ่ายเงินบาทให้ผู้รับในประเทศโดยไม่จำกัดจำนวน

๕.๒.๒ โอนเงินตราต่างประเทศให้แก่บุคคลในต่างประเทศ เพื่อชำระเป็นค่าใช้จ่าย เช่น ค่าเลี้ยงดูครอบครัว เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อการศึกษา หรือค่าบริการย่อยอื่น ๆ ไม่เกิน ๒,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่าต่อคนต่อวัน

ร่างประกาศนี้จะมีผลบังคับใช้หลังจากที่ร่างประกาศนี้ได้มีการลงในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ ๑ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งผู้ประกอบการเดิมสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้แต่ต้องมายื่นขออนุญาตกับธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง ภายใน ๖๐ วัน แต่ผู้ประกอบการรายใหม่ ต้องมายื่นขออนุญาตจากผู้กำกับก่อนปล่อยสินเชื่อ ซึ่งขั้นตอนการพิจารณาในการขออนุญาตจะแล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน

๔. ร่างพ.ร.บ.การกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน พ.ศ....ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ร่างประกาศ หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการปล่อยสินเชื่อธุรกิจที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน เนื่องจากปัจจุบันมีผู้ประกอบการให้กู้ยืมเงินโดยมีทะเบียนรถเป็นหลักประกันอย่างแพร่หลาย แต่ไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลอย่างชัดเจน รวมถึงมีข้อเรียกร้องจากประชาชนจำนวนมากที่ได้รับความเดือดร้อนจากผู้ประกอบการที่คิดดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก และมีเบี้ยปรับที่แพง อีกทั้งยังได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ในเรื่องสัญญา การติดตามทวงหนี้ และการยึดหลักประกัน กระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทยจึงต้องเข้ามาดูแลผู้ประกอบการ เพื่อให้ประชาชนโดยเฉพาะในระดับรากหญ้าได้เข้าถึงแหล่งเงินทุน หรือเข้าถึงสินเชื่อ โดยได้รับการดูแลอย่างเป็นธรรมทั้งในด้านสัญญา และอัตราดอกเบี้ย นอกจากนี้ผู้บริโภคจะได้รับการคุ้มครองจาก พ.ร.บ.การกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน พ.ศ....แล้ว การออกกฎหมายของผู้กำกับมีการคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ประกอบการด้วย เพื่อให้ธุรกิจของผู้ประกอบการสามารถดำเนินไปได้ดี ไม่มีข้อจำกัดที่เคร่งครัดจนเกินไปจนมีผลต่อการทำธุรกิจ นอกจากนั้น พ.ร.บ.ฉบับนี้มีความชัดเจนต่อผู้ประกอบการ จึงน่าจะเป็นผลดีที่ทำให้ผู้ประกอบการหน้าใหม่ๆ เข้ามาแข่งขันในสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อผู้บริโภคในที่สุด ความชัดเจนต่อมา คือ การกำหนดอัตราดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับธุรกิจ ค่าปรับ ค่าทวงถามหนี้ ซึ่งต้องลดลง และต้องกำหนดไว้เลยในสัญญา มีหน่วยงานกำกับดูแล โดยเฉพาะ และมีการตั้งคณะกรรมการกำกับดูแล ตั้งสำนักงานมาขับเคลื่อน ดูแลอย่างเป็นธรรมที่สำคัญ คือ กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องขึ้นทะเบียนและต้องได้รับอนุญาตจึงจะประกอบธุรกิจได้

การพัฒนาระบบบังคับใช้กฎหมายด้วยการพัฒนา และเพิ่มบทบาทเชิงรุกของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีความรับผิดชอบ

ในส่วนของกฎหมาย และกฎระเบียบต่างๆ ในประเทศไทยมีมากกว่า หนึ่งในแสนฉบับถึงกระนั้นก็ยังไม่มีนิยามคำว่า ลีสซิ่ง ปรากฏอยู่ในกฎหมายของประเทศไทย และได้มีการออกร่างพ.ร.บ.การกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน พ.ศ...จะเห็นว่ากระบวนการพัฒนาด้านกฎหมายของประเทศไทยมีกระบวนการตามขั้นตอน แต่การบังคับใช้กฎหมายต่างหากที่มีปัญหา จะเห็นว่าทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ หรือหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐในสำนักงานที่กำกับดูแล อาทิ กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมาย จึงทำให้ผู้ประกอบการสามารถอาศัยช่องว่างของกฎหมาย ทำให้เกิดกรณีผู้ประกอบการธุรกิจลีสซิ่งให้ประชาชนกู้ยืมเงินซึ่งคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยผู้ประกอบการอ้างว่าอยู่ภายใต้การให้สินเชื่อส่วนบุคคล (สินเชื่อไม่มีหลักประกัน) นาโนไฟแนนซ์ (สินเชื่อไม่มีหลักประกัน) หรือสินเชื่อเช่าซื้อ เนื่องจากธุรกิจให้สินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายควบคุม หรือจำกัดลักษณะของการทำสัญญาไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้นจึงเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการธุรกิจเลือกใช้รูปแบบของสัญญาเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองและทำสัญญาในลักษณะหลีกเลี่ยงกฎหมายได้ จึงทำให้ลูกหนี้ไม่ได้รับความเป็นธรรมในเรื่องของอัตราดอกเบี้ย เพราะไม่มีกฎหมายควบคุมอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์เหมือนกับสัญญากู้ยืมเงิน ที่มีกฎหมายห้ามมิให้ผู้ให้กู้เรียกดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ สิบห้าต่อปี ในส่วนของธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.๒๕๖๑ ให้คิดดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าซื้อ (Effective Interest Rate) บวกร้อยละสามต่อปี แต่ต้องไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปี แต่ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาดังกล่าวไม่ครอบคลุมธุรกิจสินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์และรถจักรยานยนต์

ธนาคารแห่งประเทศไทย มีความเห็นว่ากรณีสินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ถือว่าเป็นการกู้ยืมเงินโดยมีหลักประกัน เพราะลูกหนี้ได้มีการลงลายมือชื่อในใบโอนกรรมสิทธิ์ หรือโอนลอย ไว้แล้ว จึงทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์ ไม่ได้เป็นสถาบันการเงินที่ถูกควบคุมโดยธนาคารแห่งประเทศไทย เพราะไม่ได้เข้าเงื่อนไข ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ และประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับกำกับดูแลการประกอบธุรกิจให้สินเชื่อได้กำหนดธุรกิจการให้สินเชื่ออยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ๒ ลักษณะคือ การให้สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ (Personal Loan) อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ ๒๘ ต่อปี และการให้สินเชื่อรายย่อยสำหรับการประกอบอาชีพ (Nano Finance) อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ ๓๖ ต่อปี ซึ่งการให้สินเชื่อทั้งสองประเภทจะไม่มีให้นำหลักประกันมาวาง จะเห็นว่าเจ้าหน้าที่ในส่วน

ที่เกี่ยวข้องไม่ได้ทำงานในเชิงรุก เพราะหากพิจารณาถึงอำนาจของธนาคารแห่งประเทศไทย ควรจะมีอำนาจกำกับดูแลสถาบันการเงินเหล่านั้น มิใช่อ้างว่า บริษัทที่ได้รับการร้องเรียน แม้ว่าเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจการให้สินเชื่อภายใต้กำกับประเภท Personal Loan และ Nano Finance ด้วย แต่การประกอบธุรกิจให้บริการทางการเงินอื่นของบริษัทดังกล่าวไม่อยู่ภายใต้กำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยไม่มีอำนาจกำกับดูแล และธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ได้ห้ามผู้ได้รับใบอนุญาต ประกอบธุรกิจประเภทอื่นด้วย ดังนั้นผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาต จึงสามารถให้บริการทางการเงินประเภทอื่นได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายอื่นเป็นตัวกำหนด แต่จากการศึกษาและพิจารณา พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา๔๒ (๒)

มาตรา ๔๒ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดในเรื่องดังต่อไปนี้

(๒) ห้ามมิให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อ หรือทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ ในกิจการประเภทใด ๆ เพิ่มขึ้นหรือสูงกว่าอัตราที่กำหนด ทั้งนี้ จะกำหนดเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินทั้งหมดที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ หรือทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อในแต่ละกิจการ ณ หนึ่งขณะใดก็ได้

จะเห็นว่าตาม พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา๔๒ (๒) ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดห้ามมิให้สถาบันการเงินภายใต้กำกับ ทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ ดังเช่นบริษัท ที่ถูกร้องได้ทำธุรกิจสินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์ ก็อาจจะทำให้ลูกหนี้ได้รับความเป็นธรรมในเรื่องอัตราดอกเบี้ย เพราะหากไม่เข้าขายสินเชื่อส่วนบุคคล หรือสินเชื่อรายย่อยเพื่อประกอบอาชีพ ผู้ประกอบธุรกิจจะคิดอัตราดอกเบี้ยได้เพียงร้อยละ ๑๕ ต่อปี ตามสัญญา กู้ยืมเงิน มีกฎหมายห้ามมิให้ผู้ให้กู้เรียกดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ สิบห้าต่อปี ตาม พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖๐ ห้ามบุคคลให้กู้ยืมเงินหรือกระทำการใดๆอันมีลักษณะเป็นการอำพรางการให้กู้ยืมเงิน ในลักษณะเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการบังคับใช้กับบุคคลเท่านั้น ไม่รวมนิติบุคคล หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากพิจารณาว่าพ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖๐ ก็ไม่สามารถบังคับใช้กับนิติบุคคลได้ ทำให้บริษัทผู้ถูกร้องอาศัยช่องว่างของกฎหมายนี้ และอาศัยว่าเจ้าหน้าที่ไม่ทำงานเชิงรุก ดังเช่นธนาคารแห่งประเทศไทย หรือกระทรวงการคลังสามารถออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ได้โดยใช้วิธี ขั้นตอน และระยะเวลา ที่รวดเร็ว ไม่ยุ่งยาก จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนให้เพิ่มบทบาทเชิงรุกของเจ้าหน้าที่รัฐ ให้มีความรับผิดชอบหน้าที่และสังคม โดยที่หน่วยงานนั้นต้องมีระเบียบ ขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติงานเชิงรุก เพื่อมิให้เกิดการฟ้องร้องจากผู้ประกอบการธุรกิจ ในภายหลัง อาจมี

การถามความเห็นไปยังหน่วยงานด้านกฎหมายของรัฐ เช่นกระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นต้น

การพัฒนาระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ลูกหนี้ผ่านระบบการขับเคลื่อนทางสังคม

เนื่องจากปัญหาหนี้สินเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศไทย ทางรัฐบาลควรให้ความสำคัญเร่งแก้ปัญหานี้สิน ไม่ใช่แค่เกษตรกร แต่ยังรวมถึงประชาชนรากหญ้า ผู้ใช้แรงงาน คนกินเงินเดือน ก็ล้วนแต่ประสบปัญหารายได้ไม่เพียงพอจากรายจ่าย และหนี้สินในครัวเรือน ที่เพิ่มขึ้นทุกปี รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงานโดยตรง เช่นหน่วยงานบริหารหนี้สินแห่งชาติ ขึ้นตรงกับธนาคารแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเรื่องหนี้สิน การแก้ไขปัญหาหนี้สิน หรือการจะเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยเป็นหน่วยงานหลัก ซึ่งสามารถจะพัฒนาระบบความช่วยเหลือด้านหนี้สิน รวมทั้งด้านกฎหมาย ผ่านไปยังศูนย์ความช่วยเหลือที่มีอยู่มากมาย โดยทำงานในลักษณะภาคีเครือข่าย เช่นทำงานร่วมกับศูนย์ประสานงานลูกหนี้แห่งชาติ กลุ่มพิทักษ์สิทธิลูกหนี้ ศูนย์พิทักษ์สิทธิผู้บริโภค มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค หรือร่วมมือกับสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ และหน่วยงานภาคสังคมอื่นๆ เริ่มต้นให้ความรู้เรื่องหนี้ ดอกเบี้ย ความรู้ด้านการเงิน การจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การเขียนแผนธุรกิจ และความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ เป็นต้น

การพัฒนาระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ลูกหนี้ผ่านระบบการขับเคลื่อนของภาคีเครือข่ายของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม จะทำให้มีความเข้มแข็งในการช่วยแก้ปัญหาได้อย่างบูรณาการโดยสามารถวิเคราะห์ปัญหา ได้จากทุกภาคส่วน ตั้งแต่ ลูกหนี้ ผู้ประกอบการและหน่วยงานราชการ อันนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและชอบธรรม

การจัดทำมาตรการในเชิงป้องกันให้กับประชาชน ทั้งในเชิงลบ (Negative Approach) และในเชิงบวก (Positive Approach)

ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะมีนโยบายในการแก้ปัญหานี้สินให้กับประชาชนทั้งในเชิงลบ (Negative Approach) ซึ่งหมายถึง การที่ประชาชนมีภาระหนี้อยู่แล้ว จะทำอย่างไรให้ภาระหนี้ที่มีอยู่จะได้รับความเป็นธรรม ซึ่งขอเสนอมาตรการดังต่อไปนี้

๑. มีหน่วยงานบริหารหนี้สินแห่งชาติของรัฐบาล กำกับดูแลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้สินแก่ประชาชนโดยตรง และให้สามารถร้องเรียนเรื่องราวการถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจได้ที่ Call Center XXXX หรือสำนักงานบริหารหนี้สินแห่งชาติที่ตั้งขึ้นทุกจังหวัดทั่วประเทศ

๒. การออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย ที่สามารถช่วยป้องกันเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการเอาเปรียบของผู้ประกอบการได้ทันที และผลจากการที่สำนักงานหนี้สินแห่งชาติภายใต้การกำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย ได้รับทราบข้อมูลในการร้องเรียน ร้องทุกข์ โดยตรงอยู่แล้ว สามารถออกกฎระเบียบขึ้นมาใช้โดยทันที ก่อนที่จะมีการออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินการ

๓. ภาครัฐควรส่งเสริมช่องทางในการเข้าถึงสินเชื่อให้ประชาชนรับทราบมากกว่าเดิม รวมถึง การใช้เทคโนโลยีเข้ามาให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการเงิน FinTech (Financial Technology) มาช่วยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ หากภาครัฐไม่ปรับตัว หรือเร่งสร้างเครื่องมือเพื่อให้ประชาชน เข้าถึงแหล่งทุน โดยเฉพาะผู้เริ่มต้นประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ (Startup) มีการใช้เทคโนโลยี หรือ แอปพลิเคชัน (Application) ต่างๆบนโทรศัพท์มือถืออยู่แล้ว อาจจะหันไปใช้แหล่งเงินกู้จากบริษัท ในต่างประเทศผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ (Mobile Application) โดยใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีใหม่ ที่มีความปลอดภัยและน่าเชื่อถือ โดยไม่ต้องอาศัยคนกลางในการทำธุรกรรมออนไลน์ หากนำมาใช้กับการทำสัญญากู้ยืมเงินบนโลกออนไลน์ ซึ่งนอกจากจะไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่ ในการกู้ยืมเงินลูกหนี้และเจ้าหนี้ ไม่จำเป็นต้องรู้จักกัน อีกทั้งลูกหนี้ยังสามารถเลือกเจ้าหนี้ที่คิดอัตราดอกเบี้ยถูกที่สุดผ่านเทคโนโลยี FinTech ลูกหนี้สามารถได้รับการอนุมัติให้กู้เงินได้ภายในเวลานับเป็นนาที และลูกหนี้จะได้รับเงินสกุล บิทคอยน์ เพื่อมาเปลี่ยนเป็นเงินบาท ถึงเวลานั้นธนาคารแห่งประเทศไทย และสถาบันการเงินไทย จะไม่ทราบถึงข้อมูลลูกหนี้เลย และถือเป็นความชอบธรรมในการก่อกำเนิดที่มีความยุติธรรม และเสมอภาคกันของคนทั้งโลก ในที่สุดสถาบันการเงินไทยอาจจะต้องปิดดำเนินการไปเพราะถูกเปลี่ยนแปลงโดยเทคโนโลยี (Disruption Technology)

ส่วนมาตรการของรัฐในการแก้ไขปัญหาหนี้สินให้กับประชาชน ในเชิงบวก นอกจากมีการส่งเสริมความรู้ในเชิงบวก (Positive Approach) หมายถึงภาครัฐจะมีนโยบายหรือมาตรการช่วยเหลือและป้องกันไม่ให้ประชาชนไปก่อหนี้

๑. การพัฒนาความคิดให้ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรเร่งสอนให้เด็กนักเรียน รู้จักการออม ในส่วนประชาชน หรือคนทำงาน ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการออมเงินก่อนการใช้จ่ายเงิน เช่น ทุกวันที่ ๑ ของทุกเดือน รัฐบาลอาจมีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนเด็กและผู้ใหญ่นำเงินไปฝากที่ธนาคาร ถือเป็นวินัยออมทรัพย์ของทุกเดือน นอกจากการออมแล้ว ในส่วนของชุมชนรัฐบาลควรมีโมเดลต้นแบบชุมชนที่สามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว สินค้าชุมชน มีการส่งเสริมอาชีพ พัฒนาพื้นที่ พัฒนาชุมชน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ให้สามารถประกอบธุรกิจ และมีรายได้เพิ่มขึ้น หลังจากนั้นให้พัฒนาไปทุกชุมชนทั่วประเทศ

๒. เสริมสร้างทักษะอาชีพ ภาครัฐควรมีการสนับสนุนให้ภาคเกษตรมีการต่อยอดสินค้าเกษตร ด้วยการแปรรูป และหาช่องทางการจัดจำหน่ายให้เพิ่มมากขึ้นทั้งแบบช่องทางการค้าปกติ และการค้าบนโลกออนไลน์ ในส่วนของผู้ใช้แรงงานรัฐบาลโดยกระทรวงแรงงานควรจัดทำแผนการฝึกอบรมทักษะแรงงานในทุกๆ ด้าน เช่น ภาษา การงานอาชีพ เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ถือเป็น การบังคับแรงงานต้องมาอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ เมื่อแรงงานมีฝีมือหรือทักษะมากขึ้น รายได้ก็จะมากขึ้นด้วย

๓. ส่งเสริมสถาบันการเงินในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์ หรือสถานธนาถนุเคราะห์ (โรงรับจำนำของรัฐ กว่า ๓๔ แห่ง) สถานธนาถนุบาล (โรงรับจำนำของกรุงเทพมหานคร โรงรับจำนำของเทศบาล หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ กว่า ๒๑๓ แห่ง) รวมทั้งโรงรับจำนำเอกชน ซึ่งมีอยู่เกือบทุกอำเภอๆ ละ ๑ แห่ง รัฐควรสนับสนุนสถาบันการเงินดังกล่าวให้ได้รับใบอนุญาตในการให้บริการสินเชื่อนาโนไฟแนนซ์ (สินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพ) และพีโกไฟแนนซ์ (สินเชื่อเนกประสงค์) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น และเป็นที่ๆ ชาวบ้านคุ้นเคยดีอยู่แล้ว เพื่อที่จะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อของการไปกู้เงินนอกระบบ อีกทั้งสถาบันการเงินในชุมชนที่มีอยู่จะทำให้ประชาชนสามารถไปสอบถามข้อมูลได้ง่ายขึ้น และยังเป็นทางเลือกที่สามารถมาแข่งกับผู้ประกอบการที่ตั้งขึ้นมาใหม่ เมื่อเกิดการแข่งขันจะทำให้ประชาชนได้ประโยชน์ทั้งเรื่องอัตราดอกเบี้ยและบริการ

๔. การส่งเสริมความรู้ทางการเงินแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ที่จำเป็นในการบริหารการเงินในครัวเรือน และมีความเข้าใจผลิตภัณฑ์ทางการเงิน รวมทั้งสิทธิของตนในการเข้าถึงแหล่งบริการทางการเงิน และควรให้รับทราบว่ามีหนี้แล้วไม่ชำระหนี้จะเกิดอะไรขึ้นเป็นขั้นตอน เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักและรับทราบข้อมูลด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๕. เสริมสร้างวินัยทางการเงิน รัฐควรมีส่วนเสริมสร้างวินัยทางการเงินให้กับประชาชน นอกจากการฝึกให้ทุกคนคิดว่ามีหนี้แล้วมีผลดี ผลเสียอย่างไร ที่สำคัญมีหนี้แล้วต้องใช้ รัฐบาลไม่ควรออกมาตราการยกหนี้ หรือพักหนี้ให้ผู้กู้ ดังเช่นที่เราเห็นบ่อยๆคือการพักหนี้ให้เกษตรกร ทำให้คนเป็นหนี้ทราบว่าเป็นหนี้แล้วถ้ามีการไปเดินขบวน หรือเรียกร้องจากรัฐบาล รัฐบาลก็มีมาตรการช่วยเหลือตั้งแต่การพักหนี้ จนถึงการยกหนี้ให้ โดยใช้งบประมาณของรัฐมาช่วยเหลือเกษตรกร หากต้องการช่วยเหลือเกษตรกร ควรหาทางลดอัตราดอกเบี้ยให้เกษตรกรจะเป็นประโยชน์มากกว่า ประเทศไทยมีประชาชนหนึ่งในสามของประเทศเป็นเกษตรกร ซึ่งต้องรับภาระค่าใช้จ่าย และต้นทุนในการผลิตมากกว่า เช่นค่าปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ ยาฆ่าแมลงค่าเช่าเครื่องจักร เป็นต้น ยังไม่รวมถึงดอกเบี้ยที่เกษตรกรต้องไปกู้เงินเพื่อมาซื้อเมล็ดพันธุ์ ยาฆ่าแมลง ปุ๋ย ดังนั้นรัฐบาลควรมีนโยบายเรื่องดอกเบี้ยสำหรับอาชีพเกษตรกรโดยเฉพาะ เช่นอัตราดอกเบี้ย ของสินเชื่อนาโนไฟแนนซ์ สำหรับเกษตรกร ควรจะได้ส่วนลดจากร้อยละ ๓๖ เหลือร้อยละ ๑๘ เป็นต้น นอกจากนั้นสถาบันการเงินควร

มีมาตรการในการลดอัตราดอกเบี้ยให้กับลูกหนี้ที่มีวินัย ในการชำระหนี้ ไม่ควรใช้อัตราดอกเบี้ยสูงสุดกับลูกหนี้ทุกคน

๖. เสริมสร้างจริยธรรมในการประกอบธุรกิจ ภาครัฐควรมีแนวทางคุ้มครองผู้บริโภค โดยการส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจมีจรรยาบรรณและจริยธรรม ไม่ควรอาศัยช่องว่างของกฎหมายมาเอาเปรียบประชาชนหรือผู้บริโภค หรือหากมีการเอาเปรียบหรือผู้ประกอบการที่ไม่มีจริยธรรม ภาครัฐควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษา “แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสินเชื่อ” เนื่องจากมีประชาชนจำนวนมากได้รับความเดือดร้อนจากบริษัท สินเชื่อที่ทำสัญญาเอาเปรียบประชาชน และคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้เกิดจาก การที่ไม่มีหน่วยงานของรัฐเข้ามากำกับดูแลบริษัท ที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ และไม่มีกฎหมายใดที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับธุรกิจสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ โดยในขณะที่ทำการศึกษานี้ในแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสินเชื่อในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยได้ศึกษาข้อร้องเรียนของกลุ่มพิทักษ์สิทธิผู้บริโภคนี้เรื่อง ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากบริษัทสินเชื่อที่ทำสัญญากู้ยืมเงิน โดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ผ่านคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น ทำให้ทราบว่า ผู้ประกอบธุรกิจใช้วิธีโฆษณาว่ารับจำนำทะเบียนรถ และให้ประชาชนกู้ยืมเงิน และคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดและมีการยึดหลักประกันไปใช้หนี้ ทำให้ประชาชนในระดับรากหญ้าที่เข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุนหลงเชื่อว่าเป็นการทำเช่าซื้อรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ แต่ในข้อเท็จจริงเป็นการให้ประชาชนกู้ยืมเงินและลงนามในสัญญากู้ยืมเงิน โดยใช้ทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์เป็นหลักประกัน ทั้งนี้ผู้กู้ต้องยอมรับในการคิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมในการใช้วงเงินสูงเท่าหรือมากกว่าเงินกู้ นอกเหนือเสียอีก การศึกษาในครั้งนี้มุ่งหวังให้มีหน่วยงานของรัฐเข้ามากำกับดูแล และแก้ไขปัญหา โดยอาจจะออกกฎหมายใหม่ หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อมิให้ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจสินเชื่อจำนำทะเบียนรถเอาเปรียบประชาชน ทั้งในเรื่องของสัญญาที่ไม่เป็นธรรม การคิดดอกเบี้ยที่เกินกว่ากฎหมายกำหนด และขั้นตอนการปฏิบัติในการยึดหลักประกันเพื่อขายทอดตลาด และนำเงินมาชำระหนี้ จนในที่สุดทำให้มีการปรับปรุง แก้ไข กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อ ทำให้ผู้ประกอบการทั้งสถาบันการเงิน และไม่ใช่อินstitutionการเงิน(Non-Bank) ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย และมีหน่วยงานของรัฐกำกับดูแล เพื่อให้สามารถจัดการ และบังคับใช้ได้กับทุกบริษัท ทุกกรณี ที่มีการทำสัญญากู้ยืมเงินกับประชาชน ไม่ว่าจะมิใช่หลักทรัพย์ค้ำประกันหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ได้มีประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่องสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่

๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ ซึ่งได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒ และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส.๒/๒๕๖๒ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๒ การปรับปรุงประกาศดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายขอบเขตการกำกับดูแลธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับให้ครอบคลุมถึงสินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนระดับฐานรากสามารถเข้าถึงสินเชื่อได้อย่างเหมาะสม และเป็นธรรม ทั้งในด้านอัตราดอกเบี้ย และสัญญา รวมถึงการได้รับการปฏิบัติจากผู้ประกอบธุรกิจอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้กระทรวงการคลังได้จัดทำร่าง พ.ร.บ.การกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน พ.ศ....ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการลงมติผ่านที่ประชุมรัฐสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของรัฐบาลชุดใหม่หลังจากที่มีการเลือกตั้งในเดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อนำมาบังคับใช้กับผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อจำนำทะเบียนรถต่อไป ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อซึ่งสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเสมอภาคและทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในเรื่องของสัญญา อัตราดอกเบี้ย วิธีปฏิบัติในการยึดหลักประกัน ป้องกันไม่ให้เกิดความเอาเปรียบระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้ อันนำไปสู่ความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศได้ ทั้งนี้กฎหมายที่ได้รับการแก้ไขได้มีการคุ้มครองเฉพาะกรณี ที่ผู้กู้เป็นเจ้าของทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ ที่นำมาขอสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ เป็นชื่อเดียวกัน คงต้องทำการติดตามกรณีที่ผู้กู้ ใช้ทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์คนอื่นมาค้ำประกันเงินกู้ อาจจะไม่เข้าข่ายควบคุมของธนาคารแห่งประเทศไทยหรือไม่ อาจเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการสามารถหลีกเลี่ยงกฎหมายได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

กรณีแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสินเชื่อ การแก้ไขกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนรากหญ้าได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญากู้ยืมเงิน และได้รับการดูแลเรื่องอัตราดอกเบี้ย ที่ไม่ได้สูงไปกว่าการกู้เงินนอกระบบ เป็นเพียงปลายเหตุในการแก้ไขปัญหานี้ในระบบเท่านั้น เพราะจากตัวเลขสถานการณ์หนี้ของคนไทย โดยเฉพาะหนี้ครัวเรือนของคนไทยมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา โดยธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่าครัวเรือนไทยมีหนี้ในระบบคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๕๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ สัดส่วนหนี้ครัวเรือนยังคงเป็น ร้อยละ ๗๘.๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ จึงสะท้อนให้เห็นหนี้ครัวเรือนไทยไม่มีแนวโน้มว่าจะลดลง เนื่องจากปัจจัยหลักคือ รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย

เนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะ เพื่อหาแนวทางให้ประชาชน มีรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อหาเงินไปจ่ายหนี้ หรือทำอย่างไรให้ประชาชนมีรายจ่ายน้อยลง ทั้งนี้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ได้มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล โดยยุทธศาสตร์ชาติได้มีการถ่ายทอดสู่แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น และได้มีการกำหนดประเด็นเร่งด่วนใน ๕ ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) ประกอบไปด้วย ๑๕ เรื่อง ซึ่งครอบคลุมแผนงานและโครงการที่มีความสำคัญ ทั้งในเชิงภารกิจหน้าที่ ยุทธศาสตร์ และพื้นที่ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑. การแก้ไขปัญหาพื้นฐานของประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยมีความเข้มแข็งในเชิงโครงสร้างและการบริหารจัดการ ๒. การดูแลยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ๓. การรองรับการเจริญเติบโตอย่างเป็นระบบและยั่งยืน เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและพื้นที่เศรษฐกิจเป้าหมายอย่างเป็นระบบ ๔. การสร้างรายได้ให้กับประเทศ เพื่อขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจที่สำคัญบนฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยในกลุ่มที่ (๒) การดูแลยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น ประกอบด้วย ๖ ประเด็น ได้แก่ สภาพแวดล้อมของรัฐ สังคมสูงวัย คนและการศึกษา เศรษฐกิจฐานราก (พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรเพื่อเตรียมไปสู่ผู้ประกอบการในอนาคต พัฒนาผู้ประกอบการเกษตร และผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรจากฐานทรัพยากรชีวภาพ พัฒนาระบบตลาดและระบบการประกันภัยผลผลิตทางการเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนเพื่อการเกษตร และแหล่งสินเชื่อการเกษตรในภาครัฐ) การยกระดับบริการสาธารณสุข และการกระจายศูนย์กลางความเจริญ หากศึกษารายละเอียดทั้ง ๖ ประเด็น จะมีรายละเอียดในโครงการการพัฒนาทักษะความรู้ ทักษะอาชีพ รวมถึงทักษะชีวิตที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ รวมถึงมีโครงการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร รวมทั้งชุมชน จากโครงการตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการสร้างงาน สร้างอาชีพ และเพิ่มรายได้ ทั้งนี้ในส่วนของการแก้ปัญหาหนี้สินในระยะสั้น และระยะยาว ยังไม่มีแผนงาน หรือโครงการรองรับ ซึ่งการที่คนไทยมีหนี้ในระบบเกือบร้อยละ ๘๐ ของ GDP ถือว่าเป็นระเบิดเวลาลูกใหญ่ ที่สามารถทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยสั่นคลอน และสะดุดลงได้ หากรัฐบาลต้องการแก้ปัญหาหนี้สินให้กับประชาชนรากหญ้า และคนวัยทำงาน ซึ่งมีการก่อหนี้ในครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งยังทำให้หนี้เสียมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จึงขอเสนอให้รัฐบาลเพิ่มประเด็นที่ ๗ ในกลุ่มที่ (๒) แผนงาน การแก้ไขหนี้ครัวเรือนแบบครบวงจร และจัดให้มีโครงการบริหารจัดการหนี้ครัวเรือน เน้นการให้ข้อมูลเรื่องหนี้สิน การทำสัญญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีหน่วยงานของรัฐที่พร้อมให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหาหนี้สิน นอกเหนือจากศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย (ศคท.) โทร ๑๒๑๓ การพัฒนา

ระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ลูกหนี้ผ่านระบบการขับเคลื่อนของภาคีเครือข่ายของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม จะทำให้มีความเข้มแข็งในการช่วยแก้ปัญหาได้อย่างบูรณาการโดยสามารถวิเคราะห์ปัญหา ได้จากทุกภาคส่วน ตั้งแต่ ลูกหนี้ ผู้ประกอบการและ หน่วยงานราชการ อันนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและชอบธรรม **โครงการส่งเสริมทัศนคติ ค่านิยมในการก่อกู้** ให้กับประชาชน เพื่อให้ตระหนักถึงผลดี ผลเสียในการก่อกู้ และความรับผิดชอบภาระหนี้ที่เกิดขึ้น **โครงการปรับโครงสร้างหนี้ในครัวเรือน** ด้วยการพัฒนาช่องทางใหม่ๆ ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Fin – Tech) เพื่อให้ผู้กู้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้สะดวก รวดเร็ว เสมอภาคและเป็นธรรม อีกทั้งการมีเทคโนโลยี หรือมี แอปพลิเคชันใหม่ๆ มาช่วยคัดกรอง เพื่อเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยจะเป็นผลดีกับผู้กู้ ทำให้จ่ายดอกเบี้ยน้อยลง เพราะเกิดการแข่งขันของผู้ประกอบการอย่างเสรี รวมทั้งมีหน่วยงานหรือสำนักงานบริหารหนี้สินแห่งชาติของรัฐตั้งแต่ระดับ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ในการช่วยเหลือ เจริญ ปรับโครงสร้างหนี้ หาแหล่งเงินทุนใหม่ที่มีอัตราดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม และค่าปรับถูกลง **โครงการส่งเสริมสตาร์ทอัพ** ให้กับผู้ประกอบธุรกิจสามารถปล่อยกู้ผ่านทางออนไลน์ได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีสาขา ทำให้ผู้ประกอบการสามารถลดต้นทุนการดำเนินการ และคิดดอกเบี้ยเงินกู้ทั้งแบบมีหลักประกัน หรือไม่มีหลักประกันในอัตราที่ถูกลงหรือรัฐบาลควรส่งเสริมให้มีนวัตกรรมทางการเงินใหม่ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและมีระบบการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการแบบครบวงจร **โครงการสินเชื่อโรงรับจำนำ สถานธนาภิบาล และ สถานธนาภิบาล** เพื่อปรับเปลี่ยนให้โรงรับจำนำเอกชน โรงรับจำนำของรัฐบาล และโรงรับจำนำของกรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมกันทั่วประเทศกว่า ๑,๐๐๐ แห่ง ให้สามารถประกอบธุรกิจเป็นผู้ให้สินเชื่อ ทั้งสินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อรายย่อย เพื่อประกอบอาชีพ และสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ ด้วยการแก้กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เป็นของรัฐบาล ด้วยความมั่นใจ ทั้งเรื่องสัญญา และอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม อีกทั้งยังทำให้เกิดการแข่งขันกันเองในระหว่างผู้ประกอบการ ซึ่งจะส่งผลดีกับประชาชน หรือผู้กู้เงินต่อไป เนื่องจากโรงรับจำนำเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของคนรากหญ้า เกษตรกร และคนทำงานอยู่แล้ว ตามสโลแกน “ดอกเบี้ยต่ำ น้ำใจเด่น เน้นบริการ”

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสินเชื่อ
ผู้วิจัย นางสาวประกายดาว เขมะจันทร์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑
ตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการ บริษัท สตาร์ ไอ แอม จำกัด

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์หนี้ของคนไทย หนี้ครัวเรือนของคนไทยมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง ๑๐ ปี ที่ผ่านมาโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) พบว่าครัวเรือนไทยมีหนี้ในระบบคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ในปี พ.ศ.๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๕๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ในขณะที่มีมูลค่าหนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ อยู่ที่ ๑๑.๕ ล้านล้านบาท เฉลี่ย ๔๗๙,๗๑๖ บาท ต่อครัวเรือน ซึ่งเพิ่มขึ้น ๔ เท่าจากปี พ.ศ. ๒๕๔๙ สาเหตุมาจากมาตรการการกระตุ้นเศรษฐกิจ ของรัฐบาลผ่านการกระตุ้น การอุปโภค บริโภคของประชาชน และจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) พบว่าครัวเรือนไทย ๑๐.๔ ล้าน ครัวเรือน หรือเกือบครึ่งหนึ่งของครัวเรือนไทยทั้งหมดมีหนี้คิดเป็นมูลค่ารวม ๓.๓๔ ล้านล้านบาท มูลค่าเฉลี่ย ๑๕๓,๔๒๕ บาท ต่อ ครัวเรือน โดยธนาคารเป็นแหล่งเงินกู้หลัก ส่วนหนี้ในระบบคิดเป็นร้อยละ ๘.๖ โดยมีหนี้สินนอกระบบเฉลี่ย ๓,๓๔๖ บาท ต่อครัวเรือน (ผลสำรวจของสภาวิจัยแห่งชาติ) แต่ในขณะที่กระทรวงมหาดไทยสำรวจพบว่าประชาชน ๑.๓ ล้านราย มีหนี้ในระบบเฉลี่ย ๓๘,๔๖๒ บาท ต่อ ราย (ซึ่งสูงกว่า สสช. ถึง ๑๑ เท่า)

เนื่องจากมีประชาชนจำนวนมากได้รับความเดือดร้อนจากบริษัทสินเชื่อที่ทำสัญญากู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยได้รับข้อมูลจากกลุ่มพิทักษ์สิทธิผู้บริโภคนี้ ทำให้ทราบความเป็นมาของปัญหา โดยบริษัทที่ลงท้ายชื่อด้วย สินเชื่อ เกือบทั่วประเทศไทย ทั้งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือไม่ได้อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ มีพฤติกรรมฉ้อโกงประชาชน และหลบเลี่ยงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีโฆษณาว่ารับจำนำทะเบียนรถ และให้ประชาชนกู้ยืมเงินซึ่งคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด และยึดหลักประกัน โดยหลอกลวงประชาชนว่าเป็นการทำสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปในระดับรากหญ้าซึ่งไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมาย หลงเชื่อว่าเป็นการทำเช่าซื้อรถยนต์ หรือจักรยานยนต์ โดยบริษัทสินเชื่อบางแห่งมีการลงโฆษณาทางทีวี และบอกว่าเป็นบริษัทที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย

แต่ในข้อเท็จจริงเป็นการให้ประชาชนกู้ยืมเงินและลงนามในสัญญากู้ยืมเงิน หนังสือคำประกันการกู้ยืมเงิน โดยใช้ทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์เป็นหลักประกัน โดยการทำบันทึกข้อตกลงเสนอการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ไว้กับบริษัทลีสซิ่ง ทั้งนี้ผู้กู้ต้องยอมรับในการคิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมในการใช้วงเงิน มีการคิดดอกเบี้ยสูงเท่าหรือมากกว่าเงินกู้นอกระบบ โดยบริษัทเหล่านี้คิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมอยู่ระหว่าง ๓๐-๕๐ เปอร์เซ็นต์ต่อปี บริษัทเหล่านี้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย แต่มีพฤติกรรมปกปิดสถานะของตนเอง โดยอ้างว่าตัวเองอยู่ภายใต้กฎหมายการให้สินเชื่อส่วนบุคคล (ซึ่งต้องเป็นสินเชื่อแบบไม่มีหลักประกัน) นาโนไฟแนนซ์ (สินเชื่อแบบไม่มีหลักประกัน) หรือสินเชื่อเช่าซื้อ แต่ในสัญญาเงินกู้ที่บริษัททำไว้กลับมีเจตนาชัดเจนว่าเป็นสัญญาเงินกู้แบบมีหลักประกันและมีเจตนาที่จะยึดทรัพย์สินที่ค้ำประกัน ถ้าผู้กู้ขาดส่ง หรือไม่ชำระหนี้ตามที่ตกลงกันในสัญญากู้ยืมเงิน ทางบริษัทลีสซิ่งมีสิทธิ์ที่จะดำเนินการยึดหลักประกัน ซึ่งเป็นรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์เพื่อขายทอดตลาดต่อไป โดยลูกหนี้ไม่มีโอกาสทราบหลังจากที่รถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ถูกขายทอดตลาดแล้ว มีเงินคงเหลือจากการขายชำระหนี้มาน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการประกอบธุรกิจลีสซิ่งของประเทศไทย โดยศึกษาถึง
 - ๑.๑ การเปิดดำเนินธุรกิจให้สินเชื่อ โดยอาศัยช่องว่างของประมวลกฎหมายต่างๆ ที่ควบคุมว่าสามารถทำได้อย่างไร
 - ๑.๒ สถาบันการเงินต้องได้รับการรับรองตรวจสอบการดำเนินธุรกิจ ซึ่งถือเป็นธุรกิจเฉพาะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐเท่านั้น เหตุใดขบวนการเหล่านี้จึงขาดการกำกับดูแลจากหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง
 - ๑.๓ ศึกษาขั้นตอน ตลอดจนวิธีการดำเนินงานการปล่อยเงินกู้ โดยการเอาเรดเอาเปรียบผู้บริโภคว่ามีขั้นตอนและรูปแบบใดบ้าง และใช้ช่องว่างของกฎหมายฉบับใด
๒. ศึกษาปัญหาหนี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจลีสซิ่ง ขณะเดียวกันก็ให้การสนับสนุนผู้ประกอบการลีสซิ่งที่ปฏิบัติตามกฎหมาย และยึดหลักธรรมาภิบาลในการประกอบธุรกิจ สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปภายใต้การกำกับดูแลของรัฐและหน่วยงานที่รับผิดชอบ
๓. เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถนำมาบังคับใช้ผู้ประกอบการในธุรกิจลีสซิ่ง

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ศึกษาปัญหาที่เกิดจากการทำสัญญาสี่ซึ่งและคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด
๒. ศึกษากรณีตัวอย่างที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ผ่านกลุ่มพิทักษ์สิทธิลูกหนี้
๓. ศึกษากฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน และการทำสี่ซึ่ง
๔. สัมภาษณ์หน่วยงานที่ออกกฎระเบียบเพื่อช่วยกันหาแนวทางแก้ไขที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน
๕. สัมภาษณ์ผู้ประกอบการสี่ซึ่ง เพื่อให้ทราบถึงวิธีดำเนินธุรกิจ และแรงจูงใจในการคิดดอกเบี้ยที่ไม่เป็นธรรม รวมถึงหาแนวทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ให้เกิดความเป็นธรรมต่อลูกหนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยรวบรวมจาก

๑. รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในทุกด้านของข้อพิพาทที่เกิดขึ้น
๒. การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการศึกษาจากการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์
 - ๒.๑ ผู้ประกอบธุรกิจให้สินเชื่อประเภทสี่ซึ่งต่าง ๆ ทั้งในนามผู้ประกอบการสมาคม และกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - ๒.๒ ผู้บริโภคที่ประสบปัญหาจากการถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการทั้งในด้านตัวบุคคล กลุ่มตัวแทน ที่ปกป้อง และเรียกสิทธิต่าง ๆ ตลอดจนหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
๓. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากอดีตและปัจจุบันจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนอันได้แก่ กลุ่มตัวแทนของผู้ประกอบการ กลุ่มตัวแทนของผู้บริโภค กลุ่มตัวแทนของภาครัฐ ที่กำกับดูแลผู้ประกอบการและคุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจนกฎหมายที่บังคับใช้อยู่โดยนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่กรอบของความคิดใหม่
๔. การนำเสนอข้อมูล นำเสนอข้อมูลแบบรายงานเชิงวิจัย เชิงพรรณนา และวิเคราะห์นำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ สำหรับธุรกิจสี่ซึ่งในประเทศไทย

ข้อจำกัดของการวิจัย

๑. โครงการวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่มีจำนวนของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากทั้งทางตรงและทางอ้อม อันจะนำไปสู่การคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่ได้รับเนื่องจากการไม่เปิดเผยข้อมูลอันแท้จริง

๒. การวิจัยในหัวข้อนี้มีส่วนประกอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับและเป็นกฎหมายเฉพาะจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ในการศึกษากฎหมายในแง่มุมต่าง ๆ อาทิเช่น เจตนารมณ์ของผู้ออกกฎหมายเดิมการตีความกฎหมายเพื่อนำไปบังคับใช้ของหน่วยงานรัฐที่กำกับดูแล หรือแม้แต่ผู้ประกอบการที่ตีความกฎหมายแตกต่างกัน

ผลการวิจัย

๑. ทำให้ทราบว่าสถานการณ์หนี้ของคนไทย ที่เป็นการกู้หนี้ยู่ในระบบ เกือบร้อยละ ๙๕ โดยหนี้ในระบบมีเพียง ร้อยละ ๕ ทั้งนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ หนี้ครัวเรือนไทยมีหนี้ในระบบมีมูลค่าคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ประมาณ ๑๑.๕ ล้านล้านบาท หรือเฉลี่ย ๔๗๙,๗๑๖ บาท ต่อครัวเรือน ซึ่งถือเป็นโจทย์ใหญ่และเป็นปัญหาที่ทำทนายรัฐบาล จึงขอเสนอแผนงานการแก้ไขหนี้ครัวเรือนแบบครบวงจร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และได้ศึกษาประเด็นเร่งด่วนใน ๕ ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ประกอบด้วย ๑๔ เรื่อง ๔ กลุ่มแผนงาน โดยในกลุ่มที่ ๒ เกี่ยวข้องกับการดูแลยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น ซึ่งในกลุ่มนี้ เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ในเรื่องหนี้สินของคนไทย ที่มีแต่เพิ่มมากขึ้น และถือเป็นระเบิดเวลาลูกใหญ่ ที่สามารถทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยสะดุดลงได้ จึงได้มีการเสนอแนวทางแก้ไข โดยเพิ่มแผนงานการแก้ไขหนี้ครัวเรือนแบบครบวงจรเป็นประเด็นที่ ๗

๒. ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากบริษัท ลีสซิ่งที่ทำสัญญากู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด และใช้ทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์เป็นหลักประกัน หรือที่เรียกว่า สินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์ มีการคิดอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมอยู่ระหว่าง ๓๐ - ๕๐ % ต่อปี ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการได้อาศัยช่องว่างของกฎหมาย เนื่องจากไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับสินเชื่อจำนำรถโดยตรง ทางผู้ประกอบการจึงอาศัยการทำสัญญาเงินกู้โดยมีทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ เป็นประกันและทำการโอนลอยทะเบียนรถยนต์ ในกรณีนี้ผู้กู้ผิดสัญญาผู้ประกอบการสามารถยึดรถยนต์ เพื่อขายทอดตลาดได้

พิจารณากฎหมาย และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจลีสซิ่ง ผู้ประกอบการลีสซิ่ง และธุรกิจเช่าซื้อทั่วไป มีกฎหมายเกี่ยวข้องคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและ

พาณิชย์ และกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ในส่วนการควบคุมสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ได้ออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ โดยมีสาระที่สำคัญเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับการร้องเรียนว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสัญญาเช่าซื้อ มีเนื้อหาเอาอัตราดอกเบี้ยผู้บริโภค โดยแก้ไขในเรื่องการคิดเบี้ยปรับกรณีผิดนัดชำระค่างวด ให้คิดอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าซื้อ (Effective Interest Rate) บวกร้อยละสามต่อปี แต่ต้องไม่เกินร้อยละสิบห้า ต่อปี แต่หากผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อซึ่งเป็นสถาบันการเงินจะอยู่ภายใต้การควบคุมของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. ๑/๒๕๕๑ เพื่อควบคุมการทำธุรกิจให้เช่าซื้อของสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิงได้ ซึ่งครอบคลุมถึงการขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) โดยปัจจุบันธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการดังกล่าวกับบุคคลธรรมดาได้ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนสามารถนำทรัพย์สินที่มีอยู่มาเป็นหลักประกันเพื่อการหาเงินทุนในระบบได้ (Asset-Based Financing) โดยมีภาระดอกเบี้ยต่ำกว่าสินเชื่อส่วนบุคคล

๓. กฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถบังคับใช้ผู้ประกอบการธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินให้กู้ยืมเงินโดยนำทะเบียนรถยนต์มาเป็นประกันได้

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. ๘๓/๒๕๕๑ เรื่องหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ

สาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าประกาศฉบับนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย ออกมาเพื่อควบคุมสถาบันการเงินภายใต้กำกับ ซึ่งได้แก่ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และกลุ่มผู้ประกอบการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ จะเห็นว่าบริษัทสินเชื่อ ไม่ได้อยู่ภายใต้กำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย สถาบันการเงินอาจเรียกเก็บดอกเบี้ยในหนี้ชำระหรือดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดชำระหนี้ หรือค่าบริการต่างๆ หรือเบี้ยปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนดจากผู้บริโภคทั้งนี้ เมื่อกำหนดรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ ๒๘ ต่อปี (Effective Rate) ดังนั้นบริษัทสินเชื่อ ไม่ได้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล แต่เป็นการทำสัญญากู้ยืมเงินโดยนำทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ มาเป็นประกันการชำระหนี้ จึงไม่ถูกธนาคารแห่งประเทศไทยควบคุมในเรื่องดอกเบี้ยและค่าบริการ ทำให้สามารถคิดดอกเบี้ยและค่าบริการอื่นๆ ได้สูงเท่าหรือมากกว่าเงินกู้ในระบบ โดยบริษัทเหล่านี้คิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมอยู่ระหว่าง ๓๐-๕๐ เปอร์เซ็นต์ต่อปี โดยไม่ผิดกฎหมาย

๔. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน (Personal Loan) เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจการให้ สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นการดูแลให้สินเชื่อ ตามหลักความระมัดระวังและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน และผู้ประกอบการ โดยมีคำจำกัดความ “สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ” หมายความว่า สินเชื่อส่วนบุคคลเฉพาะที่ไม่มีทรัพย์สินหรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน และให้รวมถึงสินเชื่อที่เกิดจากการ เช่าซื้อ และการให้เช่าแบบลีสซิ่งในสินค้าที่ผู้ประกอบการได้จำหน่ายเป็นทางการค้าปกติ ยกเว้น ในสินค้าประเภทรถยนต์และรถจักรยานยนต์ โดยผู้ประกอบการอาจเรียกเก็บดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ หรือค่าธรรมเนียมใดๆ เกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคล

เนื่องจากการเช่าซื้อที่ไม่ใช่การกู้ยืมเงินจะไม่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเรื่องการห้ามเรียก ดอกเบี้ยเกินอัตรา และธุรกิจให้กู้ยืมเงินโดยนำทะเบียนรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์มาจำนำ ยังไม่มี หน่วยงานใดกำกับดูแล ในส่วนของธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ดูแลผู้ประกอบการสถาบัน การเงิน รวมถึง ผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-Bank) ที่ประกอบธุรกิจให้สินเชื่อส่วนบุคคล (Personal Loan) และสินเชื่อรายย่อยเพื่อประกอบอาชีพ (Nano Finance) ซึ่งเป็นการให้สินเชื่อ แบบไม่มีหลักประกัน

๕. ต่อมาได้มีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส.๒/๒๕๖๒ เรื่อง การกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งได้ลงประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๒ การปรับปรุงประกาศดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายขอบเขตการกำกับดูแลธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับให้ครอบคลุม ถึงสินเชื่อ ที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนระดับฐานรากสามารถเข้าถึง สินเชื่อได้อย่างเหมาะสม และเป็นธรรม ทั้งในด้านอัตราดอกเบี้ย และสัญญา รวมถึงการได้รับการ ปฏิบัติจากผู้ประกอบธุรกิจอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันได้มีการแก้ไขประกาศ กระทรวงการคลังเรื่องกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ เรื่อง สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้กำกับ (ฉบับที่๒) ให้การให้สินเชื่อระดับจังหวัด (Pico Finance) ให้รวมถึงสินเชื่อจำนำทะเบียนรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ทั้งนี้ทำให้ผู้ประกอบการสินเชื่อ พิโกไฟแนนซ์ที่จดทะเบียนกับกระทรวงการคลังสามารถให้บริการสินเชื่อประเภทจำนำทะเบียน รถยนต์และรถจักรยานยนต์ โดยมีวงเงินรวมสินเชื่อไม่เกินห้าหมื่นบาทต่อลูกหนี้แต่ละราย ในอัตรา ดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละสามสิบหกต่อปี ซึ่งเป็นอัตรารวมสูงสุด

นอกจากนั้นกระทรวงการคลังได้จัดทำร่างพ.ร.บ.การกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงิน พ.ศ....ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการลงมติผ่านที่ประชุมรัฐสภา ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของรัฐบาลชุดใหม่ หลังจากที่มีการเลือกตั้งในเดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อนำมาบังคับใช้ผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อ จำนำทะเบียนรถต่อไป ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อซึ่งสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างถูกต้อง ตามกฎหมาย และเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเสมอภาคและทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในเรื่องของสัญญา อัตราดอกเบี้ย วิธีปฏิบัติในการยึดหลักประกัน ป้องกัน ไม่ให้เกิดความเอาเปรียบระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้ อันนำไปสู่ความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ ของประเทศได้

ข้อเสนอแนะ

๑. มีหน่วยงานของรัฐบาลกำกับดูแล และแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกับการเงิน และสินเชื่อทุกชนิด โดยเฉพาะกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานเศรษฐกิจ การคลัง ควรทำงานในเชิงรุก และพร้อมที่จะเข้ามากำกับดูแล และแก้ไขปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การให้สินเชื่อ และบริการทางการเงินรูปแบบใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากการพัฒนาเทคโนโลยี อย่างรวดเร็ว เพื่อมิให้ผู้ประกอบการใช้ช่องว่างทางกฎหมายมาเอาเปรียบประชาชน ดังเช่นกรณีแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ในระบบที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจสินเชื่อ ซึ่งที่ทางกระทรวงการคลังและ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ และกฎระเบียบใหม่มา เพื่อกำกับผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย และมีหน่วยงานของรัฐกำกับดูแล เพื่อแก้ไขปัญหานี้ในระบบ ตามนิยามของคำว่า “หนี้ที่เป็นธรรม” ทั้งสัญญาการกู้เงิน และอัตราดอกเบี้ย ที่เป็นธรรม แต่อย่างไรก็ตาม การแก้ไขกฎหมายเป็นเพียงปลายเหตุในการแก้ไขปัญหานี้ในระบบเท่านั้น

๒. แผนงานการแก้ไขหนี้ครัวเรือนแบบครบวงจร เพื่อหาแนวทางให้ประชาชน มีรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อหาเงินไปจ่ายหนี้ หรือทำอะไรให้ประชาชนมีรายจ่ายน้อยลง ทั้งนี้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ได้มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลโดยยุทธศาสตร์ชาติได้มีการถ่ายทอดสู่แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น และได้มีการกำหนดประเด็นเร่งด่วนใน ๕ ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) ประกอบไปด้วย ๑๕ เรื่อง ซึ่งครอบคลุมแผนงานและโครงการที่มีความสำคัญ ทั้งในเชิงภารกิจหน้าที่ยุทธศาสตร์ และพื้นที่ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑. การแก้ไขปัญหาพื้นฐานของประเทศ ๒. การดูแลยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น ๓. การรองรับการเจริญเติบโต

อย่างเป็นระบบและยั่งยืน ๔. การสร้างรายได้ให้กับประเทศ เพื่อขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ บนฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในส่วนของหนี้ครัวเรือนของคนไทย ในปี ๒๕๖๑ ยังคงเป็นร้อยละ ๗๘.๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สะท้อนให้เห็นว่าหนี้ครัวเรือนไทยไม่มีแนวโน้มว่าจะลดลง จึงขอเสนอแนะให้เพิ่มแผนงาน การแก้ไขหนี้ครัวเรือนแบบครบวงจร โดยให้เป็นประเด็นที่ ๗ ในกลุ่มที่ ๒ การดูแลยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น แผนงาน การแก้ไขหนี้ครัวเรือนแบบครบวงจร โดยประกอบด้วย ๔ โครงการดังต่อไปนี้

๒.๑ **โครงการบริหารจัดการหนี้ครัวเรือน** เน้นการพัฒนาระบบให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ลูกหนี้ผ่านระบบการขับเคลื่อนทางสังคม ได้แก่ ข้อมูลเรื่องกฎหมาย การทำสัญญา และกฎระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีหน่วยงานบริหารหนี้สินแห่งชาติของรัฐบาล ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ที่พร้อมให้คำปรึกษาในการเริ่มต้นก่อนหนี้ หรือให้คำแนะนำในแก้ไขปัญหาหนี้สิน การปรับโครงสร้างหนี้ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การร้องเรียน ร้องทุกข์ โดยเป็นหน่วยงานหลัก นอกเหนือจากศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย (ศคจ.) โทร ๑๒๑๓ ต้องมีการพัฒนาระบบความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ลูกหนี้ผ่านระบบการขับเคลื่อนของภาคีเครือข่ายของ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม จะทำให้มีความเข้มแข็งในการช่วยแก้ปัญหาได้อย่างบูรณาการโดยสามารถวิเคราะห์ปัญหา ได้จากทุกภาคส่วน ตั้งแต่ ลูกหนี้ ผู้ประกอบการและ หน่วยงานราชการ อันนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและชอบธรรม รวมทั้งการเสริมสร้างจริยธรรมในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ไม่ควรอาศัยช่องว่างของกฎหมายมาเอาเปรียบประชาชน หรือหากมีการพบเห็นว่าผู้ประกอบการไม่มีจริยธรรม ภาครัฐควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ

๒.๒ **โครงการส่งเสริมทัศนคติ ค่านิยม และวินัยทางการเงิน** ให้กับประชาชน รัฐบาลควรมีมาตรการในการส่งเสริมความรู้ ค่านิยม และทัศนคติ เพื่อให้ตระหนักถึงผลดี ผลเสีย ในการก่อหนี้ และความรับผิดชอบภาระหนี้ที่เกิดขึ้น ทั้งการส่งเสริมความรู้ในเชิงบวก (Positive Approach) เพื่อช่วยเหลือและป้องกันไม่ให้ประชาชนไปก่อหนี้ จึงควรที่จะให้ความรู้ทางการเงินแก่ประชาชน ทั้งสิทธิและหน้าที่ของตน ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ความรู้ด้านกฎหมายเบื้องต้น และผลจากการก่อหนี้ และสนับสนุนการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ควรสอนให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่รู้จักการออมเงินในส่วนของชุมชนรัฐบาลมีแผนงานในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ มีการส่งเสริมอาชีพ พัฒนาสินค้าเกษตร และสินค้าในชุมชนหลายโครงการอยู่แล้ว ก็ควรสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น จึงสามารถออมเงินได้ต่อไป นอกจากนี้รัฐบาลควรมีส่วนในการเสริมสร้างวินัยทางการเงินให้กับประชาชน นอกจากผลดีแล้ว ควรให้ประชาชนตระหนักถึง ผลเสีย ในการก่อหนี้ (Negative Approach) ซึ่งเป็นมาตรการในเชิงลบ

เพราะเป็นการแก้ไขปัญหานี้สินที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นรัฐบาลไม่ควรออกกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการพักหนี้ หรือยกหนี้ให้ เพราะจะเป็นการสร้างค่านิยมที่ไม่ดีให้กับสังคมไทย

๒.๓ **โครงการส่งเสริมการเข้าถึงสินเชื่อแบบเสมอภาค** ภาครัฐควรส่งเสริมช่องทาง การเข้าถึงสินเชื่อให้ประชาชนรับทราบมากกว่าเดิม รวมถึงการใช้เทคโนโลยี FinTech (Financial Technology) เข้ามาให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการเงินได้อย่างรวดเร็ว ทั้งถึง มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้อนุญาตให้ประกอบกิจการสินเชื่อระหว่างบุคคลกับบุคคล โดยผ่านระบบ หรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ เรียกว่า Peer to Peer Lending Platform ถือเป็นสินเชื่อออนไลน์ เพื่อลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน นอกจากนั้นรัฐควรมี การส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ หรือสตาร์ทอัพ (Startup) ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจให้สามารถ ปลดปล่อยผ่านทางออนไลน์ หรือผ่านแอปพลิเคชัน (Application) บนมือถือได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีสาขา ทำให้ผู้ประกอบการสามารถลดต้นทุน การดำเนินการ และสามารถคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ทั้งแบบ มีหลักประกัน หรือไม่มีหลักประกันในอัตรา ที่ถูกลงหรือรัฐบาลควรส่งเสริมให้มีนวัตกรรมทางการเงิน ใหม่ ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและมีระบบการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการแบบครบ วงจร การมีเทคโนโลยี หรือมี แอปพลิเคชันใหม่ๆ มาช่วยคัดกรอง เพื่อเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ย จะเป็นผลดีกับผู้กู้ ทำให้จ่ายดอกเบี้ยน้อยลง เพราะเกิดการแข่งขันของผู้ประกอบการอย่างเสรี นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทย คงต้องติดตามการเปิดตัว สกุลเงินดิจิทัล “ลิบรา” ของเฟสบุ๊ก ในปี ๒๕๖๓ เพื่อออกกฎหมาย หรือกฎระเบียบ มากำกับดูแลต่อไป เพราะในอนาคตการกู้เงินอาจใช้ สกุลเงิน ลิบรา ผ่านไลน์ Line Pay

๒.๔ **โครงการส่งเสริมสินเชื่อโรงรับจำนำ สถานธนาอนุเคราะห์ และ สถานธนาอนุบาล** เพื่อปรับเปลี่ยนให้โรงรับจำนำเอกชน โรงรับจำนำของรัฐบาล และโรงรับจำนำของ กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมกันทั่วประเทศ กว่า ๑,๐๐๐ แห่ง ให้สามารถ ประกอบธุรกิจเป็นผู้ให้สินเชื่อ ทั้งสินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อรายย่อยเพื่อประกอบอาชีพ และสินเชื่อ จำนำทะเบียนรถด้วยการแก้กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถ เข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เป็นของรัฐบาล ด้วยความมั่นใจ ทั้งเรื่องสัญญา และอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม อีกทั้งยังทำให้เกิดการแข่งขันกันเองในระหว่างผู้ประกอบการ ซึ่งจะส่งผลดีกับประชาชน หรือผู้กู้เงิน ต่อไป เนื่องจากโรงรับจำนำเป็นที่รู้จักและเป็นที่พักของคนรากหญ้า เกษตรกร และคนทำงานอยู่แล้ว ตามสโลแกน “ดอกเบี้ยต่ำ น้ำใจเด่น เน้นบริการ”